

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

Diplomová práce

2023

Bc. Kristýna Matějková

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

**Mediální obraz Václava Klause a Vladimíra Mečiara ve
vybraném tisku z doby dělení Československa**

Diplomová práce

Autor práce: Bc. Kristýna Matějková

Studijní program: Žurnalistika

Vedoucí práce: PhDr. Petr Just, Ph.D.

Rok obhajoby: 2023

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 2. 1. 2023

Kristýna Matějková

Bibliografický záznam

MATĚJKOVÁ, Kristýna. *Mediální obraz Václava Klause a Vladimíra Mečiara ve vybraném tisku z doby dělení Československa*. Praha, 2023. 107 s. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, Katedra žurnalistiky. Vedoucí diplomové práce PhDr. Petr Just, Ph.D.

Rozsah práce: 151 588 znaků včetně mezer

Abstrakt

Přechod Československa na demokratický systém začala část slovenského národa vnímat jako příležitost k větší emancipaci. Tato touha přiživěná některými politiky započala proces dělení státu, na jehož konci byly série setkání dvou národních premiérů, Václava Klause a Vladimíra Mečiara. Občané federace bedlivě vyčkávali, jak se jejich táhlé rozhovory vyvinou. Jediným prostředníkem, který jim informace mohl pravidelně přinášet, byla média. Skrze svou důležitou roli informovat veřejnost mají však média i nezanedbatelnou moc ovlivnit, o čem lidé přemýšlí a co považují za důležité. Na veřejné mínění o rozpadu federace tak alespoň částečně mohl mít vliv způsob, jakým média pokrývala události, jež k rozchodu vedly. Tato diplomová práce nabízí pohled na to, jak vybraný tisk v roce 1992 vyobrazil hlavní osobnosti rozpadu Československa, se zaměřením na vnímání Václava Klause ve slovenských a Vladimíra Mečiara v českých periodikách.

Abstract

Czechoslovakia underwent a challenging transition from a communist regime to a democratic system in the 1990s. Some Slovak citizens perceived this period as their chance to seek emancipation. This desire, nourished by some political figures, started the division process of the Czechoslovak federation, which resulted in a series of bargaining between the two national prime ministers, Václav Klaus and Vladimír Mečiar. The citizens of the federation were waiting to see how their protracted meetings would unfold. And the only intermediary that could regularly bring them information, were the media. Nevertheless, through its important role of informing the public, the media also has a considerable power to influence what people consider important and what they think about. The way in which the media covered all events that led to the breakup may have had an effect on the public opinion on the existence of Czechoslovakia. This diploma thesis offers a view on how selected Czechoslovak press in 1992 portrayed the main characters of the final split of Czechoslovakia, focusing on the perception of Václav Klaus in Slovak media and Vladimír Mečiar in Czech media.

Klíčová slova

Československo, Vladimír Mečiar, Václav Klaus, česká politika, slovenská politika, rozpad Československa, mediální analýza, nastolování agendy, rámcování, objektivita

Keywords

Czechoslovakia, Vladimír Mečiar, Václav Klaus, media analysis, Czech politics, Slovak politics, agenda-setting, framing, objectivity

Title

The media image of Václav Klaus and Vladimír Mečiar in selected Czechoslovak press from the period before the split of Czechoslovakia

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu práce doktoru Petru Justovi za pečlivé vedení a flexibilitu. Alexandře Tinkové za jazykové konzultace. A Martinovi Skolilovi za to, že se mnou trávil čas v knihovnách, zatímco jsem listovala stará vydání novin.

Obsah

ÚVOD	3
I TEORETICKÁ ČÁST	4
1 Východiska mediální teorie	4
1.1 Mediální konstrukce reality	4
1.2 Nastolování mediální agendy	9
2 Stručná historie Československa se zaměřením na národnostní otázku	12
2.1 Cesta k federaci	12
2.2 Pražské jaro 1968 a vznik federace	15
2.3 Normalizace a revoluce 1989	16
2.4 Pomlčková válka	18
2.5 Volby 1990 a jazykový zákon	21
2.6 Politická krize	23
3 Demontáž československé federace	25
II EMPIRICKÁ ČÁST	29
1 Metodologická východiska	29
2 Charakter československých tištěných médií v roce 1992	31
2.1 Český a slovenský porevoluční tisk	32
3 Mediální obraz Václava Klause ve vybraném slovenském tisku	35
3.1 Národná obroda	35
3.2 Nový čas	44
3.3 Zmena	53
4 Mediální obraz Vladimíra Mečiara ve vybraném českém tisku	56
4.1 Blesk	56

4.2 Svobodné slovo	62
4.3 Respekt	71
ZÁVĚR	77
POUŽITÁ LITERATURA	80
SEZNAM PŘÍLOH	105

Úvod

Je horké srpnové léto roku 1992 a pod platanem na zahradě brněnské vily Tugendhat sedí dva muži. Oba už po hodinách diskutování odložili saka na židle a sedí jen v košilích s kravatami. Takto se český premiér Václav Klaus a slovenský premiér Vladimír Mečiar dohodli na finálním datu rozdělení Československa k 1. 1. 1993.

V roce 2022, kdy byla tato diplomová práce napsaná, uběhlo od tohoto momentu 30 let. Ačkoli už je toto období předmětem historie minulého století, stále je hodna dalšího zkoumání. Zejména pak v kontextu vlivu médií jakožto zdroje informací o průběhu spousty schůzek, které spolu Klaus s Mečiarom od léta 1992 podnikli.

Média mají moc ovlivnit, o čem lidé přemýšlí a co považují za důležité. Neprezentují lidem realitu, ale pouze její výsek, který je unikátní pro každé médium, jeho redakci a způsob práce. Na veřejné mínění o rozpadu federace tak alespoň částečně mohl mít vliv způsob, jakým média pokrývala události, jež k rozchodu vedly.

V této diplomové práci popíšu, jak československá média vyobrazila dvě výrazné tváře tohoto období – Václava Klause a Vladimíra Mečiara. Analýze budou podrobena periodika vycházející v tu dobu v obou částech země. Zaměřím se na způsob, jakým česká média informovala o Mečiarovi a slovenská o Klausovi. Cílem bude určit, zda zkoumané deníky a týdeníky informovaly objektivně, nebo zda lze na jejich stránkách cítit snahu vyobrazit jednoho z politiků určitým způsobem. Výhodiskem mediální analýzy bude také závěr, zda se více objevoval Klaus ve slovenském nebo Mečiar v českém tisku.

Časové období analýzy bylo stanovené od června do prosince 1992. Zahrnuje tak červnové volby a dobu těsně před nimi, ale také následná vyjednávání o podobě federální i národních vlád. Ta se v průběhu léta proměnila v pravidelná jednání Klaus-Mečiar o budoucnosti federace a během podzimních měsíců nakonec o rozdělení kompetencí, majetku či armády.

Oproti nástinu této diplomové práce v tezi došlo ke změně metodologie, konkrétně ke snížení počtu analyzovaných periodik. Po provedení analýzy několika prvních periodik bylo jasné, že by podrobné zkoumání velkého počtu titulů učinilo tuto práci příliš rozsáhlou a pro čtenáře únavnou. Rozhodla jsem se tudíž pro snížení počtu analyzovaných periodik z původně zamýšlených deseti na šest – tři česká a tři slovenská.

I Teoretická část

1 Východiska mediální teorie

Média jsou mocným nástrojem, který má vliv na politiku i společnost. Určují, o čem lidé přemýšlí a co považují za důležité.¹ Představují hodnoty dané společnosti a prezentují výklady sociální reality a představy o ní.² Jsou nejen zdrojem informací, ale i prostředkem moci.³ Pro veřejné činitele jsou zprostředkovatelem, skrze něž mohou oslovit své potenciální voliče nebo je ovlivnit, zároveň je ale média pozorně hlídají a hodnotí. Při studiu médií je proto stěžejní se dívat na způsob, jakým jednotlivé tituly či rozhlasové a televizní stanice vybírají témata a jak se je rozhodnou prezentovat recipientovi mediálních sdělení, tedy čtenáři, posluchači či divákovi.

1.1 Mediální konstrukce reality

„Pravý význam je ten, který lidé události dají, žádný základní pravdivý význam neexistuje,“⁴ uvádí teoretik konstruktivismu v sociálních vědách Stuart Hall. Základem kultury jsou podle Halla „sdílené významy“, které si lidé předávají pomocí jazyka. Proto jazyk považuje za klíčový aspekt pro vytváření významů i kultury. Být příslušníkem té samé kultury pak znamená rozumět významům této kultury. Hallova reflexivní teorie pracuje s představou, že existuje jakýsi reálný svět, jehož popisem lze vytvořit jeho přesný odraz.⁵ Média pak podle Halla co nejdříve vyobrazují témata, lidi a události. Samotný proces reprezentace v médiích pak dává informacím význam.⁶

Média dále předávají informace publiku prostřednictvím procesu, který se nazývá mediace. Sdělení, které se médiem ke konzumentovi dostane, je jen jedna z možných verzí zpracování dané informace. Všechny informace a události jsou určitým způsobem vybrány, uspořádány a podány takovým způsobem, aby byly srozumitelné pro dané publikum. Vždy jde

---

¹ MCCOMBS, Maxwell E. *Setting the agenda: the mass media and public opinion*. Cambridge, England: Polity, 2004, 202 s.

² BURTON, Graeme a Jan JIRÁK. *Úvod do studia médií*. Brno: Barrister & Principal, 2001, s. 256–267.

³ MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 1999, s. 21.

⁴ HALL, Stuart. *Representation and the Media* (transkript přednášek). Media Education Foundation [online]. 1997.

⁵ HALL, Stuart. Introduction In: HALL, Stuart, ed. *Representation: cultural representation and signifying practices*. London: Open University Press, 2003, s. 1–3

⁶ HALL, 1997.

ale o určitou formu reprezentace reality.⁷ Vidět reportáž o konkrétní události nebude nikdy totéž, jako u dané události osobně být, jelikož na její zobrazení v médiích má vliv velká spousta faktorů – od umístění kamery přes výběr slov reportéra po způsob střihu.

Vnitřní systém fungování médií studovali David L. Altheide a Robert P. Snow. Tuto takzvanou mediální logiku definovali jako „formu komunikace a proces, skrze který média prezentují a přenášejí informace“⁸. Do této definice zahrnují jednak samotná média, ale také formu, kterou tato média přenášejí informace svým publikům a na které obsahy kladou důraz. Pojem také zastřešuje všechny procesy, které ovlivňují mediální obsah.

Mediální logika v tomto pojetí dává procesu masové komunikace řád a zajišťuje, že jí bude rozumět co nejširší publikum. Tvůrce sdělení proto nejdříve zváží celkové znalosti svého publika a které informace preferuje. „Trik potom je v podstatě publiku dát správnou dávku toho, co očekává, spolu se špetkou něčeho nového – danou ‚zpravodajsky hodnotnou‘ událost.“⁹ Nová kombinace známého a nového se pak opět stane všeobecně přijímaným faktem jak publikem, tak novináři, a může být v budoucnu v tomto cirkulárním procesu používána jako další známé, k němuž se připojí něco nového.¹⁰

Proces tvorby mediálních obsahů se z velké části stává standardizovaným a podléhá rutinám a cílům specifickým pro jednotlivá média a jejich publika. Mediální sdělení totiž musí být co nejefektivnější z ekonomického, technologického i kulturního hlediska. Všechny tyto aspekty se různým způsobem projevují u soukromých a veřejnoprávních médií. Zatímco provoz médií veřejné služby je hrazený z veřejných prostředků a ta díky tomu mají prostor se primárně soustředit na své poslání obhajovatele veřejného zájmu, komerční média na první místo staví své ekonomické přežití a tím pádem také očekávání publika.¹¹ Jak upozorňují Kees Brants a Philip van Praag¹², novináři se pak více soustředí na veřejnost a méně na samotný veřejný

---

⁷ BURTON a JIRÁK, 2001, s. 123.

⁸ ALTHEIDE, David L., and Robert P. SNOW. *Media Logic*. Beverly Hills: Sage Publications, 1979. Sage Library of Social Research, s. 10.

⁹ ALTHEIDE, David L. The Media Syndrome and Reflexive Mediation. In: THIMM, Caja, Mario ANASTASIADIS a Jessica EINSPÄNNER-PFLOCK, ed. *Media logic(s) revisited: modelling the interplay between media institutions, media technology and societal change*. Palgrave Macmillan, 2018, s. 14.

¹⁰ ALTHEIDE, 2018, s. 14.

¹¹ MAZZOLENI, Gianpietro. Media Logic In: DONSBACH, Wolfgang, ed. *The international encyclopedia of communication*. London: Blackwell Publishing, 2008, p. 2931.

¹² BRANTS, Kees a Philip VAN PRAAG. Beyond Media Logic. *Journalism Studies*. 2017, 18(4), s. 395–408.

zájem, což způsobuje tendenci novinářů publikum nejen informovat, ale i pobavit. Ve výsledku se tak mohou soustředit na spíše skandální a senzacechtivý obsah.¹³

Altheide věří, že existuje pouze jedna základní mediální logika, na základě které dochází procesu zvaném mediatizace. Pojem popisuje fakt, že sociální řád je vytvářen na základě daného standardizovaného způsobu, kterým média popisují svět.¹⁴ Podle akademiků, kteří se mediatizací zabývají, je společně s globalizací, individualizací, urbanizací a komercializací dalším metaprocesem, který utváří dnešní společnost.¹⁵

Mediálnímu řádu se v některých případech uzpůsobují už i samy události. Podle Daniela J. Boorstina¹⁶ mají lidé příliš velká očekávání a chtějí od světa více, než jim může dát. Očekávají proto, že si přečtou, uslyší nebo uvidí něco nového pokaždé, když se rozhodnou konzumovat média. Tato zkreslená představa podle Boorstina vytváří vysokou poptávku po iluzích. Proto vznikly takzvané pseudoudálosti, tedy plánované události, jejichž hlavním účelem je objevit se v médiích. Příkladem mohou být tiskové konference nebo předem sjednané rozhovory, zatímco na druhé straně spontánní události mohou být například živelní katastrofy nebo nehody.¹⁷

Zpravodajské hodnoty

Součástí mediálních rutin zpravidla bývá nějaká forma zpravodajských hodnot. Lze je definovat jako klíčové vlastnosti, které určují, zda se informace nebo událost dostane do médií. Zpravodajské hodnoty jsou jakýmsi vodítkem pro takzvané gatekeepery, tedy členy redakce, kteří rozhodují o tom, o čem se bude v daném médiu informovat a o čem naopak ne, nejčastěji tedy editory nebo šéfredaktory.

Výběr témat je v médiích do jisté míry rutinní. Určití lidé, instituce či události jsou médií preferováni jako zdroje informací a existuje u nich vyšší pravděpodobnost, že upoutají pozornost médií. „Zpravodajství je často spíše referováním o tom, co o událostech řekly

---

¹³ BRANTS a VAN PRAAG, 2017, s. 399.

¹⁴ ALTHEIDE, David L. *Media edge: media logic and social reality*. New York: Peter Lang Publishing, 2014, s. 23.; ADOLF, Marian. Clarifying mediatization: Sorting through a current debate. *Empedocles: European Journal for the Philosophy of Communication*. 2012, 3(2), s. 153–175.

¹⁵ KROTZ, Friedrich. Media connectivity: Concepts, conditions, and consequences. In A. Hepp, F. Krotz, & S. Moores (Eds.), *Network, connectivity and flow: Key concepts for media and cultural studies*. New York: Hampton Press, 2018.; HJARVARD, Stig. *The Mediatization of Culture and Society*. Routledge, 2013, p. 7.

¹⁶ BOORSTIN, Daniel J. *The image: a guide to pseudo-events in America*. New York: Vintage Books, 1992.

¹⁷ Tamtéž, s. 9–41.

významně postavené osoby než referováním o událostech samých.“¹⁸ Velký vliv na výběr zpráv pro dané médium má také skladba zdrojů, které mají novináři pracující v dané mediální instituci. Dalšími faktory, které výběr informací pro zpravodajství ovlivňují, jsou místní vztah k publiku, tedy zda se událost nějak týká země nebo ideálně i města či regionu, kde dané publikum žije, nebo také časovost, tedy zda jde o aktuálně probíhající událost.¹⁹

Podle Pamelý Shoemakerové²⁰ jsou také lidé přirozeně více přitahováni hrozbami a neobvyklými vjemy. Odkazuje tím na biologickou podstatu člověka, díky níž už naši předkové přežívali i v nehostinném prostředí. I z výzkumů přitom podle Shoemakerové vyplývá že větší část obsahu médií je negativní spíše než pozitivní.²¹

Soubor hodnot, které rozhodují o výběru informací ve zpravodajství, poprvé popsal americký novinář Walter Lippmann v knize Veřejné mínění. Lippmann zde poprvé použil pojem zpravodajské hodnoty. První metodologicky podloženou analýzu těchto hodnot provedli v roce 1965 Johan Galtung a Marie Rugeová.²²

S definicí konkrétních zpravodajských hodnot přišla postupně řada autorů. Například zmíněná Shoemakerová definovala následující: důležitost (jak důležité je téma pro lidi), konflikt a kontroverze, neobvyklost, lidský zájem (lidé se přirozeně více zajímají o věci, které nemají přímý vliv na jejich život, jako například soukromý život celebrit nebo politiků), časovost (pokud se událost děje právě teď, je zajímavější) a blízkost (čím blíže je událost člověku, tím zajímavější pro něj je).²³

Objektivita a předpojatost

Objektivita nebo také nepředpojatost je představou ideální úrovně novinářské zpravodajské práce. Denis McQuail jako hlavní rysy objektivity vnímá potlačení subjektivního postoje a určitý odstup od tématu; nestrannění žádné ze stran případného sporu; důraz na přesnost, relevanci a úplnost; absenci skrytých motivů. Koncept nepředpojatosti také autor

---

¹⁸ MCQUAIL, 1999, s. 243.

¹⁹ Tamtéž, s. 243–247.

²⁰ SHOEMAKEROVÁ, Pamela J. a Stephen D. REESE. *Mediating the message in the 21st century: a media sociology perspective*. Third edition. New York: Routledge, Taylor & Francis Group, 2014.

²¹ Tamtéž, s. 172–173.

²² BURTON a JIRÁK, 2001, s. 240–241.

²³ SHOEMAKEROVÁ a REESE, 2014, s. 171.

spojuje s principy svobody a rovnosti, jelikož jí novinář nemůže dosáhnout bez toho, aby byl nezávislý a neměl nediskriminační postoj ke svým zdrojům i k předmětům zpravodajství.²⁴

Objektivita hraje důležitou roli v celém procesu předání zpravodajského sdělení. Nezávislá média budí větší důvěru publika. Alespoň částečný apel na nestrannost lze zpravidla najít v kodexech jednotlivých médií. Neměnným pravidlem je zachování objektivity zejména ve veřejnoprávních médiích.²⁵ „Ve zpravodajství a aktuální publicistice Česká televize dbá na přesnost a nestrannost spočívající především ve zjišťování a ověřování skutečnosti,“ uvádí například pátý článek Kodexu České televize.²⁶

V opačném případě se novinář může dopustit předpojatosti (bias), tedy sklonu k jisté podobě výsledku. Může k tomu dojít „(1) vědomým deformováním sdělení, (2) neuvědomovaným pomíjením nějakého aspektu, (3) hodnotovou orientací podavatele nebo (4) vzájemnou inspirací mezi médií (tzv. strukturální předpojatost).“²⁷ Předpojatost je nicméně problematický pojem. Není vždy jednoduché ji odhalit. Závisí také vždy na tom, kdo konkrétně je tím, kdo na předpojatost poukazuje. Nejčastěji ji lze odhalit na základě otevřené lži či úmyslného deformování obrazu události zdůrazňováním nějakého faktu a vynecháváním jiného. Jistou formou předpojatosti může být i důraz zpravodajských médií na zveřejňování číselných údajů, jako jsou například výsledky veřejného mínění.²⁸

Média mají také sklon vybírat informace na základě svých vlastních cílů a zájmů, přičemž nejčastěji jde o komerční kritéria co největší čtenosti či sledovanosti. Jak ale uvádí McQuail, dlouhodobé uplatňování těchto pravidel výběru vede k určité předpojatosti, kdy média upřednostňují vytváření takových obsahů, u kterých ví, že na publikum zafungují. Utváří tím ale určitý obraz mediální kultury a produkce mediálních obsahů se tak často stává standardizovanou.²⁹

Jak tedy vyplývá z výše uvedeného, určitá míra předpojatosti je nevyhnutelná. Média se ji snaží zpravidla vyvážit různými objektivizačními prvky, nejčastěji vyslyšením obou stran

---

²⁴ MCQUAIL, 1999, s. 172–173.

²⁵ Tamtéž, s. 173–175.

²⁶ Čl. 5 Péče o informace ve zpravodajství a aktuální publicistice In: Kodex České televize. *Česká televize*. [online]. [cit. 2022-12-08]. Dostupné z: <https://bit.ly/3WJ7C1c>

²⁷ BURTON a JIRÁK, 2001, s. 299.

²⁸ Tamtéž, s. 300.

²⁹ MCQUAIL, 1999, s. 258–259.

sporu. Jak ale uvádí Burton a Jiráček, čtenář či divák bude vždy za vyvážené považovat takové sdělení, které odpovídá jeho základním hodnotám a postojům.³⁰

1.2 Nastolování mediální agendy

Na základě výše zmíněných postupů nabízí média svým publikům určitou skladbu denních událostí. Výběrem některých informací a naopak opomenutím jiných utváří obraz, který je autentický pro každé jednotlivé médium. Konzumentům tak přímo určují, na které události z daného dne se zaměřit a které považovat za důležité. Určují veřejnou a částečně i politickou debatu. Tento proces popisuje takzvané nastolování agendy nebo také agenda-setting.

S označením poprvé přišli Maxwell McCombs a Donald L. Shaw v roce 1972. V takzvané Chapel Hill Study zkoumali roli masových médií v kampani k prezidentským volbám v roce 1968 v severokarolínském městě, po němž se studie nazývá.³¹

Podle Jamese Dearinga a Everetta Rogerse se proces nastolování agendy skládá ze tří procesů – mediální agendy, veřejné agendy a politické agendy – a také z procesů, během kterých se tyto tři druhy agendy vzájemně ovlivňují. Při studiu mediální agendy je stěžejní takzvaná míra důležitosti (salience), kterou média přikládají určitým tématům. Vychází se z předpokladu, že publikum posuzuje relativní důležitost tématu na základě množství příspěvků v médiích o tomto tématu.³²

Veřejnou agendu lze charakterizovat jako souhrn událostí, o které se lidé v daném časovém období zajímají, přemýšlí a diskutují o nich. Hlavní proměnou je tak míra důležitosti v rámci veřejnosti. Měří se zejména průzkumy veřejného mínění.³³

Politická agenda zahrnuje zejména politické akce nebo činy, které se týkají témat, jež částečně mohou být reakcí na mediální a veřejnou agendu. S tím, že by se vedle mediální a veřejné agendy měla zkoumat i ta politická přišli v 70. letech politologové Roger Cobb a Charles Elder, kteří v knize *The Politics of Agenda-Building* provedli analýzu politického

---

³⁰ BURTON a JIRÁK, 2001, s. 301.

³¹ MCCOMBS, Maxwell E. a Donald L. SHAW. *The Agenda-setting Function of Mass Media. Public Opinion Quarterly*. Chicago: Oxford University Press, 1972, 36(2), s. 176–187.

³² DEARING, James W. a Everett M. ROGERS. *Agenda-Setting*. Thousand Oaks: SAGE, 1996, s. 5–8.

³³ DEARING a ROGERS, 1996, s. 17–18.

procesu a definovali pojem veřejný problém (issue). V pojetí těchto autorů jde o určitou politickou kontroverzi. V mediálních obsazích jsou pak veřejné problémy často hlavním tématem mediálních sdělení. Měření politické agendy je ale velmi problematické, jelikož neexistují žádná oficiální kritéria, kterými by se dala určit.³⁴

Předmětem studia v teorii nastolování agendy je vždy nějaký objekt. Teorie sleduje významnost tohoto objektu v mediální a veřejné agendě. Zároveň má každý objekt nějaké charakteristiky a vlastnosti, které se nazývají atributy. Tradiční teorie nastolování agendy se zabývá přenosem významnosti objektů, tedy tím, které téma je v rámci médií považované za důležité. Lze ji také nazvat prvním stupněm nastolování agendy. Druhý stupeň už se zaměřuje na způsob, jakým je z médií dále přenášena významnost atributů přisuzovaných objektům do veřejné sféry, tedy jak dané atributy mediální agendy ovlivňují veřejnou agendu. Tento stupeň se věnuje otázce, který z atributů má přednost.³⁵

Rámcování

Podle Maxwella McCombse je druhý stupeň nastolování agendy propojený s konceptem rámcování (*framing*). Rámec (*frame*) je v tomto pojetí chápáný jako speciální případ atributu objektu, který je v rámci tématu zdůrazněný. A to takový, který určuje dominantní perspektivu vnímání daného objektu.³⁶

Termín rámcování metaforicky označuje rám obrazu, který zachycuje jen určitý výřez reality a zbytek vynechává. Jde o zdůrazňování určitých aspektů tématu na téma a opomíjení jiných za účelem poskytnutí určitého pohledu na téma. Jsou to vzorce interpretace, které jsou zakořeněné v dané kultuře.³⁷

Teorii rámcování se věnoval Erving Goffmann³⁸, který se zabýval zejména způsoby, jimiž lidé rámcují své zkušenosti. Rámcování v médiích pak popsal Robert M. Entman³⁹, který

---

³⁴ DEARING a ROGERS, 1996, s. 2–3; s. 18.

³⁵ MCCOMBS, 2004, s. 68–71.

³⁶ Tamtéž, s. 87.

³⁷ BRUEGGEMANN, Michael. Between Frame Setting and Frame Sending: How Journalists Contribute to News Frames. *Communication theory*. Hoboken, USA: Wiley Subscription Services, 2014, 24(1), s. 61.

³⁸ GOFFMAN, Erving. *Frame Analysis: An Essay on the Organization of Experience*. Harmondsworth, Penguin Books 1974.

³⁹ ENTMAN, Robert M. Framing: Towards Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of communication*. Malden, USA: Blackwell Publishing, 1993, 43(4), s. 51–58. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x>

opět pracoval s faktorem míry důležitosti (salience) a také s faktorem selekce. „Rámcovat totiž znamená vybrat některé aspekty vnímané reality a více je zdůraznit v textu takovým způsobem, abychom propagovali určitou definici problému, kauzální interpretaci, morální zhodnocení a/nebo doporučení řešení pro danou popisovanou věc.“⁴⁰

Rámcování dodává mediované události určitý zamýšlený smysl tím, že zdůrazní některé její rysy a jiné potlačí. Jako typický příklad Entman uvádí rámcování studené války americkými médii. Ta určité zahraniční události, zejména občanské války, rámcovala jako problémy a také ukazovala na jejich původce, jimiž nejčastěji byli komunisté. Framing pak má schopnost definovat problém, určit jeho příčiny, utvořit si morální úsudek a navrhnout řešení.⁴¹ Rámce určují jak způsob, jakým novináři uvažují, tak i způsob, jakým pracují. Dávají jim určité vzorce interpretace i prezentace informací.⁴² V psaných textech se rámcování projevuje například umístěním, opakováním nebo spojením daného tématu se symbolem známým pro danou kulturu.⁴³

---

⁴⁰ ENTMAN, 1993, s. 52.

⁴¹ Tamtéž.

⁴² BRUEGGEMANN, 2014, s. 63.

⁴³ ENTMAN, 1993, s. 53.

2 Stručná historie Československa se zaměřením na národnostní otázku

Myšlenka čechoslovakismu se poprvé objevila už koncem 19. století.⁴⁴ Vycházela z představy jazykové a kulturní blízkosti dvou malých slovanských národů, které by se společnými silami mohli lépe bránit vnějším vlivům a více prosperovat. Vlivem první světové války i snah Tomáše Garrigue Masaryka byl vztah obou bratrských národů stvrzen v říjnu 1918. Spolu pak s pauzami vydrželi téměř třičtvrtě století.

Definitivnímu rozchodu Čechů a Slováků předcházela řada událostí. Není ale cílem této práce všechny tyto události popsat. Celá historie československé etnické otázky by mohla být předmětem samostatné vědecké práce. Pro účely této diplomové práce se zaměřím na formování, vývoj a poté i zánik federativního spojení Česka a Slovenska. Poté se budu věnovat osobám prvních premiérů samostatných českých a slovenských států a hlav demontáže Československa, Václavu Klausovi a Vladimíru Mečiarovi. Zaměřím se také na jejich vliv na dělení se československý stranický systém.

2.1 Cesta k federaci

Prvními zastánci federativního spojení Česka a Slovenska byli českoslovenští krajané žijící za první světové války ve Spojených státech. Místní exilové organizace Slovenská liga a České národní sdružení se dohodly na společném boji. Výstupem jednání byla Clevelandská dohoda, která byla podepsaná v říjnu 1915. Smlouva předpokládala vytvoření společného státu Čechů, Moravanů, českých Slezanů a Slováků. Specifikovala také, že Slovensko bude mít úplnou národní autonomii s vlastní státní, finanční i politickou správou a bude dále používat slovenský jazyk.⁴⁵ K podpoře dohody se po krajanském sdružení ve Spojených státech přidali i Češi a Slováci, kteří v té době žili v Rusku, Francii nebo Švýcarsku.⁴⁶

---

⁴⁴ KOVÁČ, Dušan. Z historie slovenskej a českej otázky. In: 1989 In: KUČEROVÁ, Stanislava. *Česká a slovenská otázka v soudobém světě: naše zájmy a základy naší hodnotové orientace v EU*. 2. doplň. vyd. Brno: Konvoj, 2004, s. 182–184.

⁴⁵ Clevelandská dohoda (1915) a Pittsburská dohoda (1918). *Masarykova univerzita* [online]. [cit. 2022-11-29]. Dostupné z: <https://bit.ly/3hScdsM>

⁴⁶ KOVÁČ, Dušan, Emil CHAROUS a Jan URBAN. *Dějiny Slovenska*. 2. vydání. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2011, s. 166.

Clevelandskou dohodu poté o necelé tři roky později nahradila Pittsburská dohoda, jež potvrdila spojení obou národů v jeden stát, v němž budou mít Slováci vlastní samosprávu a právo používat svůj jazyk. Zmínka o federaci se ale už v dohodě neobjevila.⁴⁷

Ideu vzniku federace pak slovenská reprezentace opětovně formulovala až v Košickém vládním programu – dokumentu, který vznikl na jaře roku 1945 na základě domluvy mezi Edvardem Benešem a komunisty. Program stanovil podobu vlády nad poválečným státem a určil jeho orientaci na Sovětský svaz. Členové jednání vedli dlouhou debatu zejména o postavení Slovenska v nově vznikajícím státě. Nakonec se shodli na kompromisu, který otevíral cestu jak unitárnímu státu, tak federaci.⁴⁸

Faktickou nedemokratickou povahu režimu v Československu stvrdila až nově přijatá ústava v roce 1960. Uzákoonila vedoucí úlohu Komunistické strany Československa (KSČ) a marxismus-leninismus jako oficiální státní ideologii, změnila také název státu na Československou socialistickou republiku.

Nová ústava ale také znamenala větší centralizaci řízení státu, a to v neprospěch slovenské části a jejích možných snah o autonomii. Došlo ke zrušení Sboru pověřenců (Zboru povereníkov), exekutivního orgánu Slovenské národní rady (SNR)⁴⁹.

Velkým zastáncem centralizace státu byl tehdejší první tajemník Ústředního výboru KSČ Antonín Novotný, který byl ve funkci od smrti Klementa Gottwalda v roce 1953. Kopeček⁵⁰ věří, že tím chtěl Novotný potlačit separatistické tendence Slováků. Národně smýšlející slovenské komunistické osobnosti režim umlčel už v 50. letech v době politických procesů, v jejichž rámci je obvinil z „buržoazního nacionalismu“. V té době skončil ve vězení mimo jiné i pozdější československý normalizační prezident Gustáv Husák. Novotný pak v 60. letech nejdříve odmítal Husáka a ostatní odsouzené rehabilitovat, jelikož se obával jejich návratu do politického života.⁵¹ Tzv. slovenští buržoazní nacionalisté byli proto rehabilitováni

---

⁴⁷ Clevelandská dohoda (1915) a Pittsburská dohoda (1918). *Masarykova univerzita* [online]. [cit. 2022-11-29]. Dostupné z: <https://bit.ly/3hScdsM>

⁴⁸ KOVÁČ et al., 2011, s. 245; DOSKOČIL, Zdeněk. Diskuse o čechoslovakismu a luďáctví v éře reforem šedesátých let In: HUDEK, Adam, Michal KOPEČEK a Jan MERVART (eds.). *Čečo/slovakismus*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2019, s. 310–335; ŠOLC, Jaroslav. Košický vládní program In: ŠOLC, Jaroslav. *Slovensko v českej politike*. Banská Bystrica: Enterprise, 1993, s. 215–240.

⁴⁹ Slovenská národní rada byl nevolený národní orgán, o jehož složení rozhodovala Slovenská národní fronta.

⁵⁰ KOPEČEK, Lubomír. *Demokracie, diktatury a politické stranictví na Slovensku*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury CDK, 2006.

⁵¹ Tamtéž, s. 132–133.

jen částečně – strana je sice zbavila obvinění, neumožnila jim ale se vrátit do vysokých funkcí. Nabídku funkce státního tajemníka Husák odmítl.⁵²

Národnostní otázka se postupně dostávala stále více do popředí. V roce 1963 se stal novým prvním tajemníkem Komunistické strany Slovenska (KSS) Alexander Dubček, který se rozhodl Novotnému postavit. Požadoval zvýšení pravomocí jeho samotného i slovenských národních orgánů.⁵³ A náznaky slovenského vzdoru byly cítit i v uměleckých kruzích a médiích. Na konferenci Svazu slovenských spisovatelů v dubnu toho samého roku mnozí spisovatelé, zejména rehabilitovaný básník Ladislav Novomestský, kritizovali vedení KSČ v čele s Novotným.⁵⁴ A ke kritice KSČ a volání po řešení postavení Slováků se v té době přidala i slovenská média, včetně týdeníku Svazu slovenských spisovatelů *Kultúrny život* i deníku *Pravda*, který byl orgánem ÚV KSS.⁵⁵

Dubček ve svých pamětech vzpomíná, že za ním následně na schůzi předsednictva strany v Praze přišel Novotný. „Tak co se to tam děje?“ měl se ho zeptat. „Měl, samozřejmě, na mysli Slovensko,“ píše Dubček. Novotného zajímalo, proč nemá Dubček slovenské umělce a média pod kontrolou. Jak ale sám Dubček přiznává, šéfredaktorem deníku *Pravda* byl ve skutečnosti jeho přítel Ondrej Klokoč a Dubček jeho počínání plně podporoval.⁵⁶

Všeobecná nespokojenost nejen ve slovenské části Československa postupně rostla. Důležitou událostí byl IV. sjezd Svazu československých spisovatelů v červnu 1967, na němž vystoupily osobnosti jako Václav Havel, Milan Kundera, Pavel Kohout nebo Ludvík Vaculík s kritikou režimu a požadavkem na zrušení cenzury a návratu do evropské kulturně společenské sféry. Komunističtí činitelé reagovali zastavením vydávání *Literárních novin*, orgánu Svazu spisovatelů.⁵⁷

Mimo celospolečenskou nespokojenost s režimem ale dále eskalovala i nespokojenost slovenská, v tuto dobu reprezentovaná sporem Antonína Novotného, který si svým chováním i veřejnými vyjádřeními proti sobě poštvál velkou část Slováků, na jedné straně, a na druhé Alexandera Dubčeka, který se za svůj národ stávil. Nespokojenost slovenského národa

---

⁵² KOVÁČ et al., 2011, s. 281.

⁵³ KOPEČEK, 2006, s. 134.

⁵⁴ KOVÁČ et al., 2011, s. 281.

⁵⁵ DUBČEK, Alexander. *Nádej zomiera posledná*. Nová práca, 1998, s. 104; KOVÁČ et al., 2011, s. 283.

⁵⁶ Tamtéž, s. 104–106.

⁵⁷ KOVÁČ et al., 2011, s. 282.

s Novotným rostla. V prosinci 1967 se v Bratislavě konaly studentské demonstrace, na nichž účastníci nesli podobizny Novotného pomalované vězeňskými mřížemi.⁵⁸ Historik Zdeněk Doskočil věří, že idea čechoslovakismu byla v té době už mrtvým konceptem jak pro Čechy, tak pro Slováky.⁵⁹

2.2 Pražské jaro 1968 a vznik federace

Začátkem roku 1968 nahradil Antonína Novotného na pozici vedoucího tajemníka ÚV KSČ Alexander Dubček.⁶⁰ Byl vůbec prvním Slovákem od vzniku společného státu, který tuto nejvyšší stranickou funkci zastával. A touto personální změnou započal proces, který se nazývá pražské jaro, kdy se reformní komunisté snažili protlačit svou představu „socialismu s lidskou tváří“.

Poměry v komunistické straně v Česku a na Slovensku se ale v té době výrazně lišily a odrážely požadavky obou národů. Zatímco reformní čeští komunisté požadovali proměnu režimu, slovenská část, reformní i konzervativní, požadovala federalizaci státu.⁶¹

Vyslyšen byl ale jen slovenský požadavek. Zákon o česko-slovenské federaci začala od května připravovat odborná komise v čele s Gustávem Husákem. Parlament nový zákon přijal 27. října 1968. Nad rámec společných československých institucí tak vznikly i oddělené orgány české a slovenské. Šlo však o federaci spíše formální, papírovou, jelikož skutečná samospráva na Slovensku neexistovala. Nedošlo totiž k federalizaci KSČ, která rozhodovala o nejdůležitějších otázkách.⁶²

Ve struktuře dvoukomorového federálního parlamentu se ale prosadil zákaz majorizace, který Slovákům zajišťoval právo veta⁶³ – při hlasování o ústavních a dalších zákonech se parlament v podstatě choval jako tříkomorový, tedy muselo dojít k jejich přijetí jak v první

---

⁵⁸ KOVÁČ et al, s. 285.

⁵⁹ DOSKOČIL, Zdeněk. Diskuse o čechoslovakismu a luďáctví v éře reforem šedesátých let In: HUDEK, Adam, Michal KOPEČEK a Jan MERVART (eds.). *Čecho/slovakismus*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2019, s. 310–335.

⁶⁰ DUBČEK, 1998, s. 141–142.

⁶¹ KOPEČEK, 2006, s. 134–135.

⁶² Tamtéž, s. 135.

⁶³ Tamtéž.

komoře, tedy Sněmovně lidu, tak zvlášť v české a zvlášť ve slovenské části druhé z komor – Sněmovně národů.

Vyhlášení československé federace nicméně proběhlo už za dohledu vojsk Varšavské smlouvy, které do země vnikly v noci z 20. na 21. srpna 1968. Nastalo období normalizace, nesoucí se v duchu utužování režimu a odstraňování reformních komunistů.

V dubnu 1969 byl Alexander Dubček sesazen z pozice prvního tajemníka ústředního výboru KSČ. Nahradil ho původně „buržoazní nacionalista“ a pozdější hlavní tvář normalizace Gustáv Husák, který se roku 1975 stal také prezidentem.

2.3 Normalizace a revoluce 1989

V roce 1970, krátce po ustanovení federace, ovšem došlo k opětovnému omezení pravomocí slovenských národních orgánů. Novela ústavy reálně podřídila národní orgány centru, kterým bylo vedení KSČ. Myšlenka na osamostatnění KSS a tím pádem i na vytvoření druhého mocenského centra v Bratislavě byla s normalizací pohřbena.⁶⁴

Požadavky Čechů a Slováků se nadále lišily. Jak ukazuje dobový průzkum veřejného mínění pořádané Ústavem státu a práva Československé akademie věd v květnu 1968, Češi byli demokracii o něco více nakloněni než Slováci.⁶⁵ Podle Kopečka může za menší podporou demokratických myšlenek Slováky být fakt, že měl tento národ historicky méně výraznou tradici politické participace než Češi.⁶⁶

Další vysvětlení nabízí slovenský publicista a bývalý disident Martin M. Šimečka ve svých pamětech.⁶⁷ Na rozdíl od české společnosti nebyla podle Šimečky ta slovenská na pád komunismu připravená. Prapůvod této nepřipravenosti vidí právě v povaze normalizace, která se vyvíjela jiným způsobem v české a jiným ve slovenské části země. Zatímco v Praze dala normalizace vzniknout silnému disentu shromážděnému kolem pozdějšího prezidenta Václava Havla, při kterých se vedly politické debaty, Bratislava měla jen skromnější a méně

---

⁶⁴ KOPEČEK, 2006, s. 135.

⁶⁵ Cit. podle KOPEČEK, 2006, s. 143.

⁶⁶ KOPEČEK, 2006, s. 143.

⁶⁷ ŠIMEČKA, Martin M. *Medzi Slovákmi: stručné dejiny ľahostajnosti od Dubčeka k Ficovi, alebo, ako som sa stal vlastencom*. Bratislava: N Press, s.r.o, 2017.

organizovaná setkávání.⁶⁸ Česká část měla řadu silných opozičních hnutí, reprezentovaných pronásledovanou Chartou 77, ale slovenská opozice byla ve srovnání nesrovnatelně slabá a zatýkání za protirežimní činnost bylo výjimečné. Členská základna komunistické strany na Slovensku se naopak během 70. let rozrůstala.⁶⁹ V éře komunismu na Slovensku nevznikla žádná politicky nosná idea alternativy, na kterou by bylo možné po revoluci navázat, domnívá se Šimečka.⁷⁰

Slovenská normalizace navíc podle Šimečky stála na základních dohodách o neútočení na demonstranty a o poslušnosti, díky které mohly děti i dříve problémových rodičů studovat. Těžila také ze slovenského nacionalismu, díky kterému neměli místní komunisté chuť páchat násilí na slovenských studentech.⁷¹ Jak také připomíná Juraj Marušiak, zatímco v Čechách se do protestů zapojovali příslušníci různých společenských vrstev, na Slovensku se to týkalo pouze mladých lidí, zejména studentů.⁷² Až násilí páchané i na některých slovenských dětech, které studovaly v Praze, přimělo další Slováky, aby se přidali k něžné revoluci. Koncem listopadu se velké demonstrace konaly už i v Bratislavě na náměstí Slovenského národního povstání.

Česká normalizace totiž byla podle Šimečky dramatickým konfliktem, který v lidech vyvolal jen větší vzdor vůči režimu, a ten se zhmotnil v dav studentů na Národní třídě v listopadu 1989. „A českým komunistům chyběl sebezáchovný instinkt malého národa. Bouřící se studenty nevnímali jako české děti, ale jako drzou bandu škůdců,“ domnívá se Šimečka.⁷³

Na Slovensku se ale normalizace neprojevila tak výrazným způsobem. Jelikož byli Slováci relativně smíření s režimem a opoziční hnutí byla slabá, nebyl důvod, aby byl tak přísný jako v Česku. Režim si zároveň díky tomu na Slovensku upevňoval svou pozici, jelikož bylo snesitelnější v něm žít.⁷⁴

Větší příklon Slováků k nacionalismu i po revoluci byl tak podle Šimečky způsobený jednoduše tím, že národ nebyl na pád komunismu připravený a neuměl v novém světě fungovat.

---

⁶⁸ ŠIMEČKA, 2017, s. 29–35.

⁶⁹ KOPEČEK, 2006, s. 144–147.

⁷⁰ ŠIMEČKA, 2017, s. 29.

⁷¹ Tamtéž, s. 48–49.

⁷² Cit. podle KOPEČEK, 2006, s. 144.

⁷³ ŠIMEČKA, 2017, s. 48–49.

⁷⁴ KOPEČEK, 2006, s. 148.

O národní identitu se Slováci rozhodli opřít jako o jedinou věc, kterou znal a která jim ještě zbyla. Slováci však, věří Šimečka, nebyli připraveni ani na prožívání své národní identity, a proto bylo její vyznávání chaotické až kýčovitě. „Slovenskost se mísila z pohanských symbolů, kterými byly vatry na horách, s křesťanskými odkazy na Cyrila a Metoděje, politickými na Velkou Moravu a Svatopluka až po tvrzení, že Slováci jsou nejstarším slovanským národem...“⁷⁵

Režim se začal hroutit po tvrdém policejním zásahu proti studentské demonstraci v Praze 17. listopadu 1989. Pobouření studenti okamžitě vyhlásili protestní stávkou, k níž se vzápětí připojili herci pražských divadel. O dva dny později vzniklo v pražském Činoherním klubu Občanské fórum (OF), jehož hlavní tváří byl Václav Havel, ale také Václav Klaus.⁷⁶ Téměř současně vznikla na Slovensku obdoba OF Verejnost' proti násiliu (VPN). Díky slabosti slovenské opozice za komunismu měli ale na formování VPN daleko větší vliv lidé z tzv. šedé sféry, tedy pohybující se na pomezí režimu a opozice.⁷⁷

V prosinci 1989 mělo Československo novou vládu Mariána Čalfy, která ve svém programovém prohlášení deklarovala přechod země k parlamentní demokracii a tržnímu hospodářství a žádala odchod sovětských vojsk ze země.⁷⁸ Koncem roku se stal Alexander Dubček předsedou Národního shromáždění a Václav Havel prvním porevolučním prezidentem republiky.

2.4 Pomlčková válka

Začátkem roku 1990 nastal čas skutečně proměnit socialistickou republiku na parlamentní demokracii. Československo se před prvními svobodnými volbami snažilo vyrovnat s komunistickou minulostí a započít ekonomickou transformaci. Do popředí se ale také opět dostala normalizační potlačená slovenská otázka.

Jedním ze symbolů bylo samotné slovo „socialistická“ v názvu země. Prezident Havel ve Federálním shromáždění přednesl návrh legislativy, která by toto slovo vypustila z názvu

---

⁷⁵ ŠIMEČKA, 2017, s. 57–58

⁷⁶ KOPEČEK, Lubomír. *Éra nevinnosti: česká politika 1989–1997*. Brno: Barrister & Principal, 2010, s. 25–27.

⁷⁷ KOPEČEK, 2006, s. 152–153.

⁷⁸ ČALFA, Marián. Programové prohlášení vlády 19. 12. 1989. *Vláda.cz* [online]. [cit. 2022-11-21]. Dostupné z: <https://bit.ly/3jDSEF3>

republik i federace.⁷⁹ Diskuse o změně názvu se ale namísto odpoutání se od socialistické minulosti přeměnila na vášnivou debatu o národní otázce. Slováci požadovali takový název, který více zdůrazní svébytnost jejich národa.⁸⁰ Navrhovali tak podoby názvů Republika Česko-Slovensko a Federácia Česko-Slovensko. České veřejné mínění se ale přiklánělo k Havlově „bezpomlčkovému“ návrhu – Československá republika.⁸¹ Název s pomlčkou Čechům připomínal dobu druhé republiky, kdy se oficiálně používal.⁸²

Představa o názvu republiky podle historika Dušana Kováče reprezentovala dva různé pohledy na federaci. Pro Čechy byla unitárním státem československého národa, který navazoval na tradici první republiky. Slovensko ovšem federativní republiku vnímalo jako spojení dvou spřátelených národů, které tvořily rovnocenné celky.⁸³

„Bohužel, pod povrchem sporu o název se začínal rodit spor podstatně závažnější – spor o identitu Slováků a integritu státu,“⁸⁴ komentuje ve svých pamětech Fedor Gál, sociolog a jeden ze zakladatelů VPN. Zdánlivě marginální změna se stala zásadním bodem sporu mezi Čechy a Slováky, kterému se nepřesně přezdívá „pomlčková válka“ (jelikož se ve skutečnosti jednalo o umístění spojovníku do názvu republiky).

Podle Zdeňka Jičínského⁸⁵, který se stavil proti slovu „socialistická“ v názvu už v roce 1960, kdy se podílel na podobě ústavy⁸⁶ a jednání se jako člen vedení Federálního shromáždění přímo účastnil, se zejména česká reprezentace v této době málo orientovala v problematice česko-slovenských vztahů a považovala existenci společného státu za samozřejmost. Jičínský věří, že svou neznalostí, se kterou prezident Havel návrh na změnu názvu do Federálního shromáždění přinesl, spustil období napětí mezi národy.⁸⁷ Jičínského argument podporuje i fakt,

---

⁷⁹ SUK, Jiří. *Konstituční, nebo existenciální revoluce?: Václav Havel a Federální shromáždění 1989/1990*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2014, s. 33; STEIN, Eric. *Česko-Slovensko: konflikt, roztržka, rozpad*. Praha: Academia, 2000, s. 61.

⁸⁰ GÁL, Fedor. *Z prvej ruky*. Bratislava: Archa, 1991, s. 71–72.

⁸¹ SUK, 2014, s. 40–44.

⁸² RYCHLÍK, Jan. *Rozdělení Československa: 1989–1992*. Praha: Vyšehrad, 2012, s. 115–116.

⁸³ KOVÁČ et al., 2011, s. 318–321.

⁸⁴ GÁL, 1991, s. 71.

⁸⁵ Zdeněk Jičínský se v roce 1968 stal členem nově vznikající České národní rady, odkud musel po roce odejít poté, co nesouhlasil se sovětskou okupací. Podepsal Chartu 77. V listopadu 1989 stál u zrodu Občanského fóra, za nějž byl ještě ten rok kooptován do Federálního shromáždění. Následně byl v letech 1996–2002 a 2003–2010 poslancem Poslanecké sněmovny ČR.

⁸⁶ VERZICHOVÁ, Petra. Profesor Zdeněk Jičínský (* 1929 † 2020). Paměť národa [online]. [cit. 2022-11-21]. Dostupné z: <https://www.pametnaroda.cz/cs/jicinsky-zdenek-20170512-0>

⁸⁷ JIČINSKÝ, Zdeněk. Jednání o novou podobu česko-slovenské federace po listopadu 1989 In: KUČEROVÁ, Stanislava. *Česká a slovenská otázka v soudobém světě: naše zájmy a základy naší hodnotové orientace v EU*. 2. doplň. vyd. Brno: Konvoj, 2004, s. 249.

že si Havel jako cíl své první zahraniční návštěvy ve funkci prezidenta zvolil Německo. Slovenská média i politici Havlovu volbu kritizovali, jelikož očekávali, že prezident nejdříve navštíví východní část Československa.⁸⁸

V polovině března 1990, téměř po dvou měsících sporů o název země, předložil Havel Federálnímu shromáždění nový návrh na podobu názvu Republika česko-slovenská, kterou upřednostňovali i jazykoví odborníci. Návrhů se v průběhu projednávání objevilo ještě více od českých i slovenských poslanců a všechny kompromisní byly ještě před projednáním staženy. Za dalších zásahů prezidenta Havla i díky uplatnění zákazu majorizace si nakonec poslanci odhlasovali oficiální název Česká a Slovenská Federativní republika (ČSFR), s tím že jednoslovný název se v češtině psal s pomlčkou a ve slovenštině bez ní.⁸⁹

Projednávání návrhů na nový název federace poslanci provázely i výrazné projevy veřejnosti. Před pražskou budovou Federálního shromáždění a blízkou stanicí metra Muzeum stáli lidé s transparenty odmítajícími „pomlčku“ („Nejsme pro: –?!“), šířily se i petice bojující proti této podobě názvu a někteří občané dokonce telefonovali a psali své rozhořčení poslancům napřímo. Někteří Češi také v rámci podpisových akcí požadovali, aby se poslanci věnovali jiným, podle nich podstatnějším věcem, než je název státu.⁹⁰ Historik Jiří Suk tento moment považuje za počátek nové kapitoly česko-slovenských vztahů.⁹¹

S konečnou přijatou podobou názvu nebyli mnozí Slováci stále spokojeni. Po skončení hlasování se před budovou Slovenské národní rady v Bratislavě shromáždilo několik desítek nespokojených slovenských občanů, kteří v názvu žádali „pomlčku“ a velké „S“. Následující den už před budovu přišlo několik tisíců demonstrantů, kteří požadovali osamostatnění Slovenské republiky.⁹² Toužili být na mezinárodním poli stejně viditelní jako Češi přáli si, aby bylo zřetelné, že je stát složený ze dvou rovnocenných republik.⁹³

První hlasování federálních poslanců také ukázala těžkopádnost stávajícího ústavního systému, reprezentovaného zejména principem majorizace, který u některých zákonů požadoval nadpoloviční většinu hlasů nejen všech poslanců, ale i obou národních částí zvlášť.

---

⁸⁸ KOPEČEK, 2010, s. 39.

⁸⁹ KOVÁČ et al., 2011, s. 320; RYCHLÍK, 2012, s. 123; STEIN, 2000, s. 61–62.; SUK, 2014, s. 38–62.

⁹⁰ RYCHLÍK, 2012, s. 111–122.; SUK, 2014, s. 51–52.

⁹¹ SUK, 2014, s. 52.

⁹² RYCHLÍK, 2012, s. 120–124.; SUK, 2014, s. 64.

⁹³ RYCHLÍK, 2012, s. 122.

Tato pojistka měla zajistit větší rovnost národů, v praxi ale umožňovala vcelku malému počtu poslanců zablokovat návrh zákona.⁹⁴

2.5 Volby 1990 a jazykový zákon

Ve výše popsané politické atmosféře proběhly v červnu 1990 první svobodné volby. Navíc se odehrávaly v situaci, kdy společný stát neměl zcela utvořený stranický systém. Politické strany vznikaly narychlo, měly velmi podobné programy zaměřené na odpoutání se od komunistické minulosti a rozvoj demokracie a tržní ekonomiky. Voliči tak neměli příliš šanci posoudit, který kandidát je pro ně ten vhodný.⁹⁵

České politické strany se uspořádání státu ve svých programech nevěnovaly téměř vůbec, pouze v podobě frázi o potřebě nápravy federace. Slovenská obdoba Občanského fóra Verejnost' proti násiliu sice ve svém programu požadovala „plné sebeurčení slovenského národa“, zároveň ale zdůrazňovala, že suverénní Slovensko dále vidí ve společné demokratické federaci s rovnocenným Českem. Komunistická strana Slovenska, která šla do voleb v koalici s Komunistickou stranou Čech a Moravy, chtěla podle svých prohlášení Slovensko „rozvíjet jako součást federace dvou rovnoprávných a suverénních národních republik“. Křesťanskodemokratické hnutí, favorit voleb ve slovenské části země, naopak ve svém programu zmiňovalo zabezpečení suverenity Slovenské republiky, bylo také pro samostatné vystupování Slovenska na mezinárodní úrovni.⁹⁶

Volební účast byla velmi vysoká – ve slovenské části 95,4 % a v českých zemích dokonce 96,8 %.⁹⁷ Absolutním vítězem voleb bylo širokospektrální Občanské fórum, které zvolilo heslo „Strany jsou pro straníky, OF je pro všechny“⁹⁸ a první svobodné volby pojalo jako lidové hlasování, v němž si voliči měli vybrat mezi starým režimem a demokracií. Samo OF se pak prezentovalo jako garant pokračování přechodu k demokracii.⁹⁹ Ve slovenské části

---

⁹⁴ KOPEČEK, 2010, s. 58–59.

⁹⁵ BUREŠ, Jan. Přechod k demokracii v Československu 1989–1992. In: BUREŠ, Jan et al. *Česká demokracie po roce 1989: institucionální základy českého politického systému*. Praha: Grada, 2012, s. 108–110.

⁹⁶ RYCHLÍK, 2012, s. 133.

⁹⁷ BUREŠ, 2012, s. 109–110.

⁹⁸ STEIN, 2000, s. 81.

⁹⁹ BUREŠ, 2012, s. 109.; KOPEČEK, 2010, s. 66; SUK, Jiří. *Labyrintem revoluce: aktéři, zápletky a křížovatky jedné politické krize (od listopadu 1989 do června 1990)*. Vydání třetí. Praha: Prostor, 2020, s. 445.

nejvíce voličů hlasovalo pro VPN. Společně OF a VPN společně ovládly zákonodárnou moc na federální i národních úrovních.¹⁰⁰

Uspořádání a způsob rozhodování z první poloviny roku se promítly i do vytváření nové federální vlády. Prezident Václav Havel do jejího čela opět prosadil bývalého vysokého představitele komunistického režimu Mariána Čalfu, který se mu doposud jako partner osvědčil. Lubomír Kopeček uvádí, že dosazením Slováka do funkce premiéra si také Havel vytvářel bezpečný prostor na své znovuzvolení prezidentem.¹⁰¹

Jak upozorňuje Fedor Gál ve svých pamětech, po sporu o název republiky se na podzim 1990 dalším zdrojem neshod obou národů stal jazykový zákon. Matice slovenská a Slovenská národní strana (SNS) přišly s návrhem, aby byl dosavadní jazykový dualismus na celém území Československa zrušen a jediným úředním jazykem ve východní části státu byla slovenština. SNS ve snaze o prosazení nového jazykového zákona podle Jana Rychlíka viděla příležitost, jak si na svou stranu získat více Slováků na úkor VPN. Namířený ale nebyl proti češtině, avšak spíše proti maďarštině a ukrajinštině, tedy jazykům početných menšin ve slovenské části země. Požadavek Matice a SNS doplnila i demonstrace na náměstí Slovenského národního povstání v říjnu 1991, na níž zazněl i požadavek, aby SNR vyhlásila svrchovanost Slovenska, tedy aby národní zákony byly nadřazené těm federálním.¹⁰²

V přijaté vládní podobě jazykového zákona sice byla slovenština nově jediným úředním jazykem ve slovenské části země, stále ale bylo možné používat češtinu v úředním styku, navíc příslušníci menšin, kteří v dané obci tvořili alespoň jednu pětinu obyvatel, mohli používat v úředním styku v daném městě i svůj vlastní jazyk. Dav lidí, který v průběhu projednávání demonstroval za přijetí přísnějšího matičního návrhu, po přijetí vládního návrhu zdemoloval vstupní bránu do Slovenské národní rady a přidáním písmena upravil název slovenského parlamentu na „Slovenskou národní zradu“. VPN prosazením mírnější podoby jazykového zákona u části slovenské veřejnosti ztratila popularitu. A z řady stoupenců, které se SNS a Matici podařilo mobilizovat, se postupně stali veřejní podporovatelé samostatného Slovenska.¹⁰³

---

¹⁰⁰ STEIN, 2000, s. 80–81.

¹⁰¹ KOPEČEK, 2010, s. 77.

¹⁰² GÁL, 1991, 73–81.; RYCHLÍK, 2012, s. 139–142.

¹⁰³ RYCHLÍK, 2012, s. 144.

Po přijetí mírnějšího jazykového zákona už si ale slovenská vláda nemohla dovolit další ústupky. Projevilo se to zejména v jednáních s českými představiteli o budoucnosti státu v podobě kompetenčního zákona. Po sérii společných jednání bylo jasné, že obě strany mají od společného soužití jiná očekávání. Čeští zástupci v čele s premiérem Petrem Pithartem si přáli zachování federace a byli pro přerozdělení kompetencí s ohledem na funkčnost, chtěli tedy zachování společné zahraniční politiky, obrany a financí. Ačkoli v rámci slovenské Veřejnosti proti násilí byli i někteří přesvědčení federalisté, jednání za zemi vedl Vladimír Mečiar a své postoje prezentoval jako názor celého Slovenska. Nekladl příliš velký důraz na funkčnost a federaci vnímal jako existenci dvou států, které delegují pravomoci společným orgánům. Konečná podoba výrazně omezila pravomoci federálních orgánů, oddělila od sebe rozpočty obou republik a na přechodnou dobu uklidnila česko-slovenské vztahy.¹⁰⁴

2.6 Politická krize

Po prvních svobodných volbách v červnu 1990 stál Václav Klaus v čele skupiny demokratické pravice v rámci Občanského fóra, která se vytvořila ve Federálním shromáždění a českém parlamentu. V rámci hnutí se s liberálním proudem v čele s Pavlem Rychetským vytvořil spor o politickou orientaci OF. I přes nesouhlas zakladatele OF, prezidenta Václava Havla, podpořila většina členů na ústředním sněmu OF Klausův návrh, aby se hnutí přeměnilo na politickou stranu. Návrh podpořily regionální struktury hnutí, které si Klaus získal na svou stranu.¹⁰⁵

Hnutí bylo přeci jen původně zakládáno s vizí politického subjektu, který bude fungovat jen v přechodném období do prvních svobodných voleb.¹⁰⁶ Ve snaze spor ukončit svolal Havel schůzku, na níž se dosáhlo dohody o rozdělení OF na dvě části – jednu s jasně danou strukturou po vzoru politické strany a druhou se strukturou volnější v duchu dosavadního OF.¹⁰⁷

Rozkol uvnitř OF se vyřešil až na jeho posledním sněmu v únoru 1991 v pražské Lucerně. Hnutí se oficiálně rozdělilo na dva subjekty. Z pravicového křídla vznikla silnější Občanská demokratická strana (ODS) v čele s Klausem, do níž se přidalo kolem dvou třetin

---

¹⁰⁴ RYCHLÍK, 2012, s. 147–167.

¹⁰⁵ BUREŠ, 2012, s. 121–124; KOPEČEK, 2010, s. 89; STEIN, 2000, s. 81.; SUK, 2020, s. 411.

¹⁰⁶ KOPEČEK, 2010, s. 88.

¹⁰⁷ STEIN, 2000, s. 81.

členů fóra. Z liberálně smýšlejících členů zejména z řad disidentů, mezi nimiž byl například úřadující český premiér Petr Pithart, vzniklo Občanské hnutí (OH). OF sice formálně stále existovalo, mělo ale zaniknout před následujícími volbami, do nichž měla obě nově vzniklá politická uskupení jít společně.¹⁰⁸

Stejně jako Občanské fórum se i Veřejnost proti násilí potýkala s vnitřními problémy. Rozpor mezi liberálním a „postkomunistickým“ proudem uvnitř strany byl viditelný po volbách v červnu 1990 při úvahách o povaze ekonomické transformace, již by měla země projít. Zatímco liberální členové VPN byli pro radikálnější ekonomické reformy moderované na úrovni federace, členové z řad bývalých komunistických elit byli pro pomalejší a měkčí reformy, které budou specifické pro slovenskou část federace.¹⁰⁹

Další rozkol způsobil proces lustrací členů VPN, který ještě před volbami 1990 odhalil předsedu strany Jána Budaje jako spolupracovníka komunistické Státní bezpečnosti. V rámci strany probíhaly debaty, zda by měl Budaj odstoupit alespoň dočasně z funkce. A názory se lišily.¹¹⁰

Sílící napětí uvnitř strany vyvrcholily na jaře 1991 rozpadem VPN a založením Hnutí za demokratické Slovensko (HZDS) v čele s Vladimírem Mečiarom, tvořené právě postkomunistickými elitami.¹¹¹ HZDS se profilovalo jako obránce slovenských periferií a dlouhodobě se stalo dominantní silou ve slovenském stranickém systému.

V březnu 1991, krátce po rozdělení VPN, navštívil prezident Havel Bratislavu. Jeho přítomnost byla vnímaná jako podpora liberálního křídla hnutí. Shodou okolností navíc den jeho návštěvy připadl na výročí vzniku Slovenského štátu. Místní fašizující Slovenská národní jednota (SNJ) při této příležitosti uspořádala demonstraci na hlavním bratislavském náměstí, kde zaznívala hesla jako „Dost bylo Havla“ a „Chceme vládnout sami“. Havel se ze zvědavosti rozhodl setkání navštívit. Na místě byl protestujícími slovně napadnut a proběhl i pokus o jeho fyzické napadení. Všechny slovenské parlamentní strany se od demonstrace distancovaly. Havlova reakce byla, že pokud si Slovensko přeje nezávislost, bude ji mít.¹¹²

---

¹⁰⁸ KOPEČEK, 2010, s. 97–98; RYCHLÍK, 2012, s. 169–170; STEIN, 2000, s. 81.

¹⁰⁹ KOPEČEK, 2006, s. 158.

¹¹⁰ GÁL, 1991, s. 99–116.

¹¹¹ KOPEČEK, 2006, s. 158.

¹¹² RYCHLÍK, 2012, s. 171–172.

Podobný incident, známý jako „vajíčková aféra“, se odehrál ten samý rok v říjnu na výročí vzniku Československa. U příležitosti státního svátku měl prezident Havel vystoupit v Bratislavě s projevem, ale zřejmě nedopatřením se dostal na setkání stoupenců samostatného Slovenska. Demonstranti na něj zaútočili vejci.¹¹³

Zbýval přitom stále ještě jeden úkol, a to vytvořit novou ústavu. Po revoluci totiž stále platila původní novelizovaná ústava z roku 1968. Bylo tedy třeba i z ústavního hlediska transformovat federaci ze 60. let na novou demokratickou realitu. Představitelé státu se nemohli shodnout na tom, zda by měl stát mít jen jednu federální nebo k ní i dvě republikové. Po dlouhých jednáních, během kterých padly návrhy i na vytvoření konfederace a které trvaly až do února 1992, se za moderace prezidenta Havla podařilo přijmout návrh smlouvy mezi oběma národními parlamenty. Ačkoli kompromis mezi českými a slovenskými očekáváními nebylo možné najít a jednání vždy skončila na mrtvém bodě, dohodly se obě strany na kompromisním vnímání smlouvy. Státy v preambuli vyjadřovaly vůli vytvořit společný stát, definici orgánů tohoto státu a zároveň závazek obou národních parlamentů vypracovat ústavy tak, aby byly v souladu s touto smlouvou i s federální ústavou. Zástupci Česka ji nevnímali jako dohodu, která by oba státy právně zavazovala, ale zástupci Slovenska naopak ano.¹¹⁴

3 Demontáž československé federace

Na definitivní rozhodnutí o rozpadu státu měly nakonec nepřímý vliv výsledky voleb z roku 1992. V obou částech československého státu se voliči rozhodli pro nové politické subjekty, které se odštěpily od původních revolučních politických hnutí. V české části zvítězila Klausova pravicová ODS a na Slovensku Mečiarova národně orientovaná HZDS. Dosavadní snaha českých a slovenských představitelů najít kompromis tím definitivně skončila. Z obou nově zvolených premiérů na republikových úrovních byla cítit snaha zemi co nejrychleji rozdělit.¹¹⁵

Zatímco v Česku byla převažujícím tématem předvolebních kampaní co nejrychlejší ekonomická reforma nebo také vyrovnání se s komunistickou minulostí, na Slovensku hovořily nejvýraznější strany o přehodnocení existence společného československého státu. Jediným

---

¹¹³ RYCHLÍK, 2012, s. 209.

¹¹⁴ KOPEČEK, 2010, s. 127–132; RYCHLÍK, 2012, s. 195–210.

¹¹⁵ BUREŠ, 2012, s. 137–141; KOPEČEK, 2010, s. 133–139; KOVÁČ et al., 2011, s. 321–323.

subjektem, jehož program přímo zmiňoval samostatné Slovensko, byla Slovenská národní strana. HZDS ve svém programu zmiňovala několik možností budoucnosti státu, z nichž jedna bylo osamostatnění. Veřejnost proti násilí a maďarské menšinové strany byly naopak pro zachování federace. Favorit voleb ODS se sice před volbami vyjadřovala pro federaci, pokud by ale nebyla funkční, požadovala rozdělení Československa na dva státy.¹¹⁶

Předsedové vítězných stran Klaus a Mečiar pokračovali v česko-slovenských jednáních. První proběhlo krátce po volbách 8. června v brněnské vile Tugendhat.¹¹⁷ Za účelem rychlého vyřešení budoucnosti státu počátkem července 1992 vytvořily obě hlavní politické síly ODS a HZDS federální vládu, jíž předsedal Jan Stránský. Premiéry na národní úrovni se stali Klaus a Mečiar.¹¹⁸

Postupná cesta k rozpadu republiky se projevila také v prezidentských volbách začátkem července. První pokus zvolit nového prezidenta proběhl 5. července, tedy dva dny předtím, než měl vypršet Havlův mandát. Jediným kandidátem v této volbě byl právě Havel. Vlivem hlasů slovenské opozice se ho ale nepodařilo zvolit. Ačkoli došlo později ještě k několika pokusům, dalšího prezidenta už se do konce existence federace zvolit nepovedlo.¹¹⁹

Nově složená Slovenská národní rada vyhlásila 17. července Deklaraci o svrchovanosti Slovenské republiky. Původně byla už rok před tím zaslána Slovenské národní radě jako petice občanů¹²⁰, ve svém předvolebním programu její schválení slibovala HZDS.¹²¹ „Tisícileté úsilí slovenského národa o svébytnost se naplnilo,“¹²² stálo v ní. Slovenští zástupci se v ní odvolávali na právo svého národa na sebeurčení a deklarovali v ní nadřazenost zákonů přijatých SNR nad federálními zákony.¹²³ Ze 150 poslanců Slovenské národní rady pro deklaraci hlasovalo 113 členů.¹²⁴ Na protest proti přijetí deklarace rezignoval prezident Havel na zbytek svého funkčního období, které mělo skončit v říjnu téhož roku.¹²⁵

---

¹¹⁶ RYCHLÍK, 2012, s. 273–274; STEIN, 2000, s. 143–144.

¹¹⁷ STEIN, 2000, s. 159.

¹¹⁸ BUREŠ, 2012, s. 141–142.

¹¹⁹ STEIN, 2000, 287–289.

¹²⁰ RYCHLÍK, 2012, s. 196.

¹²¹ STEIN, 2000, s. 167.

¹²² Deklarácia Slovenskej národnej rady o zvrchovanosti Slovenskej republiky. *Národná rada Slovenskej republiky* [online]. 17. 7. 1992 [cit. 2022-11-29]. Dostupné z: <https://bit.ly/3PXdUSc>

¹²³ BUREŠ, 2012, s. 142.

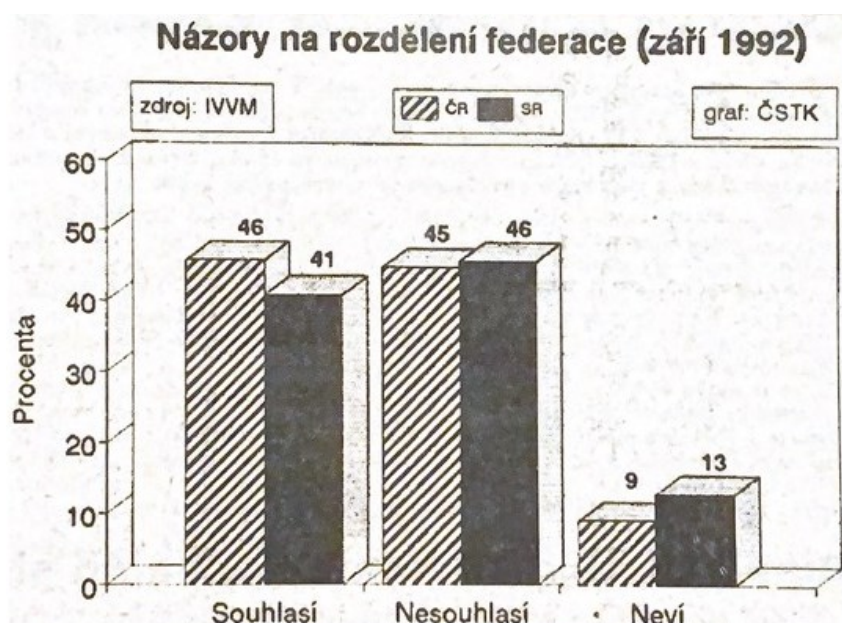
¹²⁴ KOVÁČ et al., 2011, s. 322–323.

¹²⁵ RYCHLÍK, 2012, s. 287–292; STEIN, 2000, s. 167.

V této atmosféře se předsedové národních vlád Klaus a Mečiar sešli v Bratislavě s cílem federaci rozpustit. Následovala opět série jednání o veškerých aspektech rozdělení zakončená schůzkou opět v brněnské vile Tugendhat v noci z 26. na 27. srpen. Po deseti hodinách bylo rozhodnuto, že Československo se fakticky rozdělí 31. prosince 1992.¹²⁶ Souběžně vznikala nová slovenská ústava, jejíž návrh byl předložen k schválení na plénu Slovenské národní rady už v září. Byla úspěšně schválena a začala platit o měsíc později.¹²⁷

Je přitom důležité podotknout, že podpora veřejnosti pro rozpad státu nebyla dostatečná. Z dobových průzkumů veřejného mínění vyplývá, že si konec federace většinově nepřáli ani Češi, ani Slováci. Ještě v září 1992 bylo pro rozdělení státu 46 % českých občanů a 41 % slovenských.

Ačkoli bylo československým občanům slibováno referendum, v němž by si o rozpadu nebo zachování státu mohli rozhodnout, k žádnému nikdy nedošlo. Historik Dušan Kováč se domnívá, že si vůdčí osobnosti dělení Klaus a Mečiar uvědomovali, že uspořádáním referenda by ztratili politickou moc nabytou ve volbách. O referendu tak nejdříve mluvili jen jako o možnosti, nakonec ho ovšem zcela zamítli.¹²⁸

¹²⁶ KOPEČEK, 2010, s. 147–149; RYCHLÍK, 2012, s. 294.

¹²⁷ Ústava Slovenskej republiky. *Slovenská poľnohospodárska knižnica pri SPU v Nitre* [online]. [cit. 2022-11-29]. Dostupné z: <http://www.slpk.sk/dokumenty/ustava.pdf>

¹²⁸ KOVÁČ et al., 2011, s. 322–323.

Příloha č. 1: Názory Čechů a Slováků na rozdělení federace v září 1992 (obrázek)¹²⁹

Spory mezi zástupci Česka a Slovenska ale stále nebyly u konce. Ústavní zákon o zániku federace, na němž se dohodli Klaus a Mečiar, nebyl totiž na první pokus 1. října 1992 na plénu Federálního shromáždění přijat.¹³⁰ Československo však už v tuto chvíli fakticky neexistovalo.¹³¹ Znovu předložen v upravené podobě a konečně schválen byl ústavní zákon o zániku České a Slovenské Federativní Republiky 25. listopadu 1992. Zákon deklaroval zánik společného státu (čl. 1) a veškerých státních orgánů, včetně ozbrojených sil a rozpočtových výborů (čl. 2). Článek 3 deklaroval, že nástupnickými státy se stávají Česká republika a Slovenská republika. Dovolil také národním parlamentům od okamžiku přijetí zákona schvalovat ústavní zákony na zabezpečení státní správy, jejichž účinnost měla ale nastat až od 1. 1. 1993 (čl. 4). Za stejných podmínek mohly obě republiky také uzavírat mezinárodní smlouvy (čl. 5).¹³²

Česká ústava byla v parlamentu přijata na poslední chvíli 16. prosince 1992. „Slovenský národ využil svobody, která se nám všem otevřela, aby dovršil národní emancipaci založením vlastního státu. To je skutečnost, kterou jako demokraté musíme respektovat,“¹³³ řekl na této schůzi premiér Klaus. 1. 1. 1993 se pak Češi i Slováci probudili do nové reality jako občané dvou suverénních států.

---

¹²⁹ Kdo se bojí referenda? *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 230, 30. září 1992, s. 1.

¹³⁰ BUREŠ, 2012, s. 143.

¹³¹ RYCHLÍK, 2012, s. 307.

¹³² Ústavní zákon o zániku České a Slovenské Federativní Republiky. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. [cit. 2022-11-29]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/docs/laws/1992/542.html>

¹³³ Cit. podle RYCHLÍK, 2012, s. 331–332.

II Empirická část

1 Metodologická východiska

Cílem této diplomové práce je popsat, jakým způsobem vykreslil slovenský tisk Václava Klause a český tisk Vladimíra Mečiara v sedmi měsících předcházejícím rozpadu Československa. Zaměřím se na to, zda se narativ jednotlivých médií lišil v závislosti na tom, pro které národní publikum byl určen, a zda tato média o zkoumaných politických osobnostech informovala objektivně. Provedu také srovnání, který z národních tisků se politické osobnosti z druhé strany Československa věnoval více.

Práce by měla odpovědět na následující výzkumné otázky:

1. Věnovala větší prostor česká média Vladimíru Mečiarovi nebo slovenská média Václavu Klausovi?
2. Informoval vybraný tisk o politických představitelích v době demontáže Československa objektivně?
  - 2.1 Informoval vybraný český tisk ve zkoumaném období o Vladimíru Mečiarovi objektivně?
  - 2.2 Informoval vybraný slovenský tisk ve zkoumaném období o Václavu Klausovi objektivně?

Práce kombinuje jak kvalitativní, tak kvantitativní analytické postupy. Abych odpověděla na výzkumné otázky 1 a 2, provedu nejdříve kvalitativní analýzu vybraných textů v denících a týdenících. Předmětem analýzy budou veškeré texty v českých denících *Svobodné slovo* a *Blesk* a týdeníku *Respekt*, které pojednávají o Vladimíru Mečiarovi, a všechny texty ve slovenských denících *Národná obroda* a *Nový čas* a týdeníku *Zmena*, které zmiňují Václava Klause. Tato média byla zvolena kvůli diverzitě zkoumaného vzorku a co nejvěrnějšímu pokrytí mediálního zájmu v Česku i na Slovensku. *Respekt* a *Zmena* jsou týdeníky, navíc zrozené z disentu. *Blesk* a *Nový čas* pak plní zástupce bulvárního tisku. *Národná obroda* a *Svobodné slovo* zastupují celostátní seriózní deníky.

Ke sběru dat použiji archivy periodik, Národní knihovny České republiky, Knihovny Národního muzea České republiky a Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy.

Zaměřím se na období od června do prosince 1992, které zahrnuje volby a povolební vyjednávání, období před přijetím tzv. slovenské deklarace svrchovanosti v červenci 1992 a dále přípravu ústavního zákona o rozpadu Československa, který vešel v platnost 1. 1. 1993. Výjimkou jsou deníky Blesk a Národní obroda, u nichž budou analyzované texty až od července 1992, jelikož měsíc červen nebyl v době psaní práce k sehnání.

Při analýze se budu klást důraz na způsob, jakým vybraný český tisk vyobrazil osobu Vladimíra Mečiara a vybraný slovenský tisk vyobrazil osobu Václava Klause. Vzorek textů bude tedy vybraný na základě výskytu hesel „Vladimír Mečiar“ (respektive „V. Mečiar“ nebo „Mečiar“) v daných českých periodících a hesla „Václav Klaus“ (respektive „V. Klaus“ nebo „Klaus“) v daných slovenských periodících.

Zkoumány budou veškeré mediální obsahy, ať už se jedná o zpravodajství či publicistiku, ale také zda se redakce daného periodika rozhodla daného politika vybrat pro hlavní text čísla. Předmětem analýzy budou také fotografie, karikatury a komiksy. U každého textu pak budu zkoumat, zda se v něm vyskytují prvky předpojatosti a rámcování. Určím dále, zda daný materiál vyobrazuje Klause/Mečiara pozitivně, negativně či neutrálně. Provedu také srovnání způsobu, jakým oba politici na pozadí stejných událostí popisoval český a jakým způsobem slovenský tisk a zda se ve svých popisech liší.

Předložená kvalitativní analýza mediálních obsahů je ze své podstaty subjektivní. Vždy v ní tedy bude nějakým způsobem promítnutá osoba autorky. Určitá subjektivita se nakonec objevuje i ve zpravodajství, z něhož daná analýza vychází.

Vzhledem k vysokému počtu analyzovaných textů z některých periodik a riziku opakování se nebudou podrobně rozebrány veškeré zmínky. Budu spíše hledat společné prvky a celkové trendy ve způsobu, jakým se jednotlivá periodika Klausovi a Mečiarovi věnovala.

K zodpovězení výzkumné podotázky 1.1 použiji postupy kvalitativní analýzy. Srovnám celkové výskyty textů pojednávajících o Václavu Klausovi ve zkoumaném slovenském tisku a Vladimíra Mečiara ve zkoumaném českém tisku v určeném období, abych zjistila, který z politiků získal v tisku opačné strany Československa větší prostor.

2 Charakter československých tištěných médií v roce 1992

Postupná demokratizace Československa se výrazně promítla i do charakteru médií. Bylo třeba transformovat dřívější prodlouženou ruku komunistického režimu v pověstného hlídacího psa mocných. Nejdříve se ale musela média přesunout z vlastnictví státu, politických stran a zájmových organizací do soukromých rukou. Nově se tak začaly objevovat prvky komercializace a motivace tvořit mediální produkci primárně za účelem zisku. Na vývoj médií měly v 90. letech výrazný vliv digitalizace a také propojení s internetem, kterým Československo disponovalo od února 1992.¹³⁴

Teoretici médií Petr Bednařík, Jan Jiráček a Barbara Köpplová¹³⁵ uvádí, že československá média prošla po roce 1989 třemi fázemi. V první, transformační etapě, která trvala od konce roku 1989 do února 1994, a která je také stěžejní pro tuto diplomovou práci, se média odpojila od státu, vznikla nová mediální legislativa a reklamní trh, prosadil se duální systém vysílacích médií, tedy koexistence soukromých médií a médií veřejné služby.¹³⁶

Ve druhé, konsolidační fázi, kterou autoři ohraničují rokem 2008, už lze pozorovat stabilní vlastnickou strukturu tištěných médií, přičemž převažovali zahraniční vlastníci. Z technologického hlediska se v médiích ve větší míře projevil nástup internetu, který znamenal nové možnosti z hlediska hledání i výměny informací a také vydávání médií.¹³⁷ Třetí, digitalizační a internetizační fáze, trvá dodnes. Zahraniční vlastníci se po roce 2008 začali z českého trhu stahovat a dodnes převažují domácí.¹³⁸

První legislativní změnou, která byla zásadní pro chod médií, bylo přijetí ústavního zákona. Součástí československé ústavy stala Listina základních práv a svobod, jejíž 17. článek zakotvil svobodu projevu a právo na informace.¹³⁹ Zásadní pro transformaci médií pak byla změna mediální legislativy v zemi. V březnu 1990 byla ze zákona č. 81/1966 Sb., o periodickém tisku a ostatních hromadných informačních prostředcích, odstraněna formulace o poslání periodického tisku jakožto podporovatele socialismu a vládnoucí komunistické strany.

---

¹³⁴ BEDNAŘÍK, Petr, JAN JIRÁK a BARBARA KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: Od počátku do současnosti*, 2., upravené a doplněné vydání. Grada, 2019, s. 417.

¹³⁵ Tamtéž.

¹³⁶ Tamtéž, s. 395.

¹³⁷ Tamtéž., s. 417.

¹³⁸ Tamtéž, s. 396; Mapa vlastníků českých médií v roce 2020. *MediaGuru* [online]. 27. října 2020 [cit. 2022-11-26]. Dostupné z: <https://bit.ly/3FTJY4M>

¹³⁹ KONČELÍK, Jakub, PAVEL VEČEŘA a PETR ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010, s. 256.

Zákon také označil cenzuru za nepřijatelnou a umožnil vydávání periodického tisku i lidem a firmám. Následovalo zrušení cenzurního Federálního úřadu pro tisk a informace (FÚTI) a úprava legislativy i pro rozhlasové a televizní vysílání.¹⁴⁰

Mediální systémy české a slovenské části země se vyvíjely samostatně už od března 1991, kdy vešel v platnost zákon č. 136/1991 Sb., o rozdělení působnosti mezi ČSFR a ČR a SR ve věcech tisku a jiných informačních prostředků, takzvaný malý kompetenční zákon. Na základě této legislativy mohla vzniknout národní veřejnoprávní média, tedy Česká televize, Český rozhlas, Česká tisková kancelář, Slovenská televízia, Slovenský rozhlas a Tlačová agentura Slovenskej republiky. Završení oddělení obou mediálních systémů proběhlo s rozdělením republik 1. 1. 1993.¹⁴¹

2.1 Český a slovenský porevoluční tisk

Faktické změny v periodickém tisku ale zapříčiňoval společenský tlak a děly se bez závislosti na státu. Požadavek na nezávislá média zazněl už od demonstrantů v listopadu 1989. A některá média, například deníky *Mladá fronta* a *Svobodné slovo*, reagovala ihned tím, že o násilném zákroku proti studentům na Národní třídě informovala. S pomalu vznikajícím právním rámcem tištěných médií se pak také pojila vysoká míra tolerance ne vždy legálních způsobů vzniku médií.¹⁴²

Některá periodika vycházející za předlistopadového režimu se zachovala i po revoluci, došlo ale k jejich přeměně. Byla to například tištěná média vydávaná politickými stranami, jako *Rudé právo*, *Svobodné slovo* a *Lidová demokracie*, nebo společenskými organizacemi, jako *Mladá fronta* a *Československý sport*. Společným rysem proměny těchto médií bylo distancování se od předchozího politického režimu i vydavatele, nejčastěji následované jakousi spontánní privatizací, kterou došlo k ustavení akciové společnosti zaměstnanců, jež v další fázi odkupovali zahraniční vlastníci. Změnil se také obsah tisku a jeho podoba, která se rychle začala přizpůsobovat komercializaci.¹⁴³

---

¹⁴⁰ BEDNAŘÍK et al., 2019, s. 399; KONČELÍK et al., 2010, s. 257; TUŠER, Andrej. Slovenská periodická tlač v rokoch 1990-2010. *Otázky žurnalistiky* [online]. Association Mass Media Science, 2011, 54(1-2), s. 94-105. ISSN 0322-7049.

¹⁴¹ KONČELÍK et al., 2010, s. 257–262.

¹⁴² BEDNAŘÍK et al., 2019, s. 395–400.

¹⁴³ BEDNAŘÍK et al., 2019, s. 400; KONČELÍK et al., 2010, s. 258.

Příklad transformace tisku lze ilustrovat na *Mladé frontě*, jednom z deníků analyzovaných v této diplomové práci, kterou vydával za předlistopadového režimu Ústřední výbor Socialistického svazu mládeže. Od 1. ledna 1990 bylo jeho vlastnictví převedeno pod nově vzniklé vydavatelství Mladá fronta. V létě téhož roku pak redaktoři deníku založili akciovou společnost MaF. Oznámili, že deník přestane vycházet a nahradí ho *Mladá fronta Dnes*. Od roku 1994 společnost vlastnila německá firma Rheinisch-Bergische Verlagsgesellschaft mbH. Nástupcem MaF se stala mediální společnost MAFRA.¹⁴⁴

Některé pokusy o proměnu v deník fungující v demokratické společnosti ale nebyly úspěšné. Vydavatelem deníku *Svobodné slovo*, který původně vycházel jako stranický tisk Československé strany socialistické, se po revoluci stalo vydavatelství Melantrich. Deník se v roce 1997 přejmenoval na *Slovo*, měl ještě několik dalších majitelů a po několika neúspěšných pokusech vlivem tržní konkurence koncem roku 2001 zanikl.¹⁴⁵

Došlo také k obnovení některých dříve existujících československých periodik, zejména z nostalgických vzpomínek na první republiku. Obnovené byly například v dubnu 1990 *Lidové noviny*, které vycházely i od konce 80. let minulého století jako samizdat.¹⁴⁶ Vznikla také řada nových titulů, v letech 1990 a 1991 to byla zejména periodika vyjadřující liberálně konzervativní a konzervativní postoje. Jediná periodika, která se hlásila k levicovým postojům, byly dřívější deníky KSČ *Rudé právo* a *Haló noviny*.¹⁴⁷ *Rudé právo* během procesu transformace nejdříve ve svém logu zmenšilo slovo Rudé a v roce 1995 došlo ke změně názvu na Právo.¹⁴⁸

Ve slovenském prostředí byla nejsilnějším levicovým deníkem Pravda, která začala vycházet už v roce 1920 jako Pravda chudoby. Od začátku byl list spojovaný se slovenskou radikální levicí a po vzniku KSČ se stal novinami slovenských komunistů. Za druhé světové války byla zakázána a vycházela nelegálně. Stejně jako Rudé právo se pak Pravda postupně přetransformovala v nezávislý levicově laděný deník spravovaný zaměstnaneckou akciovou společností, od níž se poté dostal do rukou řady převážně zahraničních vlastníků.¹⁴⁹ Dnes

---

¹⁴⁴ BEDNAŘÍK et al., 2019, s. 401–402; Infografika: Milníky českých médií 1989-2019. *MediaGuru* [online]. 17. listopadu 2019 [cit. 2022-11-26]. Dostupné z: <https://bit.ly/3Q7PQfp>

¹⁴⁵ BEDNAŘÍK et al., 2019, s. 402; KONČELÍK et al., 2010, s. 258–259.

¹⁴⁶ BEDNAŘÍK et al., 2019, s. 405–406.

¹⁴⁷ Tamtéž, s. 406.

¹⁴⁸ KONČELÍK et al., 2010, s. 258.

¹⁴⁹ JANCURA, Vladimír. Malý sprievodca dejinami najstaršieho slovenského denníka: Slová pravdy chceli rozsievat' medzi ľuď. *Pravda* [online]. [cit. 2022-11-26]. Dostupné z: <https://bit.ly/3FUiegc>

Pravda patří do společnosti Our Media SR z finanční skupiny českého podnikatele Ivo Valenty.¹⁵⁰

Na jaře roku 1990 se členové slovenské Verajnosti proti násiliu rozhodli obnovit deník *Národná obroda*. Navázali tak na tradici demokratického deníku vycházejícího v letech 1945–1948, dokud nebyl zakázán novým režimem. Víze za obnovením novin byla vytvořit seriózní a nestranné noviny, které nebudou napojené na žádnou politickou stranu nebo lobbisty.¹⁵¹ Vydavatelem listu byl zpočátku Úřad vlády SR a nesly podtitul „Nezávislý deník občanů Slovenska. Několikrát ale *Národná obroda* změnila majitele, a nakonec na základě politického tlaku v květnu 2005 zanikla.¹⁵²

Již v roce 1990 také proběhl první pokus o založení bulvárních periodik – byl jím středočeský regionální deník *Expres*. Zanikl ale už v roce 1996. V dubnu 1992 pak začal vycházet deník *Blesk*, který je jediným nově vzniklým periodikem založeným po revoluci, jež se udržel až do současnosti. *Blesk* vznikl jako obdoba úspěšného švýcarského listu *Blick* ve vydavatelství Ringier. Práce v bulvárním deníku byla pro československé novináře něco úplně nového a nebylo jednoduché zpočátku obsadit redakci. *Blesk* se ale čtenářsky uchytil a je dodnes nejčtenějším deníkem v Česku.¹⁵³

Jako obdoba *Blesku* vznikl v srpnu 1991 na slovenském území bulvární deník *Nový čas*, který se přetransformoval z předchůdce s názvem Čas.¹⁵⁴ Dodnes je nejprodávanějším deníkem v zemi.¹⁵⁵

Úspěšné bylo po revoluci také zakládání časopisů – mezi nimi *Respekt*, který navázal na dřívější samizdatový *Informační servis*. Pracovali v něm novináři dřívějších samizdatových kulturních časopisů *Sport* a *Revolver Revue*.¹⁵⁶

---

¹⁵⁰ Mapa vlastníků českých médií v roce 2020. *MediaGuru* [online]. 27. října 2020 [cit. 2022-11-26]. Dostupné z: <https://bit.ly/3FTJY4M>

¹⁵¹ VEREŠ, Juraj. Národná obroda – príbeh jedných mienkotvorných novín. *Studia politica slovacica*. Ústav politických vied Slovenskej akadémie vied, 2008, ročník 2, s. 104–107. ISSN 2585-8459.

¹⁵² TUŠER, 2011, s. 96; Denník *Národná obroda* dnes končí. *Denník Sme* [online]. 31. 5. 2005 [cit. 2022-11-26]. Dostupné z: <https://bit.ly/3hZs2xD>

¹⁵³ BEDNAŘÍK et al., 2019, s. 406–407; KONČELÍK et al., 2010, s. 260.

¹⁵⁴ TUŠER, 2011, s. 97.

¹⁵⁵ Denníky – celoštátne – Október 2022. *Audit Bureau of Circulations* [online]. [cit. 2022-11-26]. Dostupné z: <https://bit.ly/3Go35FC>

¹⁵⁶ BEDNAŘÍK et al., 2019, s. 407; Infografika: Milníky českých médií 1989-2019. *MediaGuru* [online]. 17. listopadu 2019 [cit. 2022-11-26]. Dostupné z: <https://bit.ly/3Q7PQfp>

V prostředí vysokoškolských studentů žurnalistiky v Bratislavě už v průběhu listopadu 1989 vznikl týdeník *Zmena*, který svým názvem reagoval na socialistický mládežnický deník *Smena*. Časopis byl nezávislý, často velmi kritický a mimo jiné komentoval aktuální dění formou politických komiksů užívajících prvky karikatury. V první polovině roku 1990 se začalo periodikum potýkat s problémy, jelikož redakce přestala dostávat svůj přiděl papíru. Rektor Univerzity Komenského také redaktory vystěhoval z prostorů univerzity, což zdůvodnil nutností prostory uvolnit pro vyučování. *Zmena* se poté proměnila v úplně jiné médium. Po proměně celé redakce se na stránkách periodika začaly objevovat protimaďarské, protizápadní nebo antisemitské projevy. Poslední číslo týdeníku vyšlo v roce 2004.¹⁵⁷

3 Mediální obraz Václava Klause ve vybraném slovenském tisku

3.1 Národná obroda

Slovenský deník *Národná obroda* se v červenci zpravodajsky věnoval vyjednávání Klaus a Mečiar o budoucnosti státu. Ve vydání z 2. července se Klaus společně s Mečiar a Havlem objevil v textu na titulní straně, který podrobně popisoval jejich setkání na Hradě.¹⁵⁸ Ve vydání z 3. července se redakce věnovala složení nové federální i české vlády. Několik českých ministrů zde získalo větší prostor ve speciálním sloupci, kde byly popsána jejich prohlášení. Prvním z nich byl Klaus. Redakce zde vybrala Klausovy názory, podle nichž by se Česká republika měla stát rovnocennými partnery Slovenska, aby upokojila touhu Slováků po emancipaci.¹⁵⁹ Vyznění těchto materiálů je neutrální.

Ve víkendové příloze toho samého vydání publikovala redakce rozhovory s partnerkami obou národních premiérů, Margitou Mečiarovou a Livií Klausovou. Čtenář tak získal osobnější pohled na Klause a jeho rodinný život a mohl k němu začít chovat sympatie.

---

¹⁵⁷ TUŠER, 2011, s. 97; Časopis *Zmena*. *Slovenská národná galeria* [online]. [cit. 2022-11-26]. Dostupné z: <https://1989.sng.sk/casopis-zmena>

¹⁵⁸ Pod slnkom na Hrade tma. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 154, 2. 7. 1992.

¹⁵⁹ Povedali ministri ČR. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 155, 3. 7. 1992, s. 2.

konferenci, aby jim nakonec sdělil úplné minimum informací z probíhajících jednání o státoprávním uspořádání. „Měla jsem pocit, že moje služba veřejnosti není vítaná,“¹⁶¹ zhodnotila Krčová. Klaus je tak prezentovaný jako nepřítel médií, který je nechce používat jako zprostředkovatele informací pro občany.

V komentáři se Klaus objevil i 11. července, tentokrát pojednávajícím o budoucnosti Václava Havla v pozici prezidenta. Podle autora Bohumila Olacha ODS „nehraje se současným prezidentem otevřenou hru“¹⁶², jelikož Klaus odmítá přijmout jeho návrh na volnější podobu federace. Klaus si totiž stál za tím, že chce buď pokračovat ve federaci v dosavadní podobě, nebo její rozpad. Nařčení z toho, že hraje s prezidentem Havlem nečistou hru, z něj v očích čtenáře nicméně dělá nedůvěryhodného.

Větší zpravodajský prostor věnovala *Národní obroda* Klausovi v polovině července, kdy popsala přípravy nového českého premiéra na možné scénáře budoucí podoby federace.¹⁶³ V průběhu července také redakce deníku přebírala zpravodajské texty z různých českých periodik, zejména *Mladé fronty Dnes*, *Rudého práva*, *Práce* a *Svobodného slova*. Ve vydání ze 17. července přinesla *Národní obroda* překlad několika otázek z rozhovoru, který Klaus poskytl francouzskému deníku *Le Monde*. Klaus v odpovědích vybraných redakcí *Národní obrody* vyjádřil myšlenku, že proces rozpadu federace už není možné zastavit. K posouzení, zda šlo o cílené vybrání odpovědí, které byly zbarvené určitým způsobem, by nicméně bylo nutné vidět i původní francouzskou verzi.

V dalším z červencových čísel redakce otiskla krátký monitor textu z *Rudého práva*, v němž je citovaný jakýsi profesor Jaroslav Vaněk z USA. Podle citovaného profesora není Klaus citlivý vůči bolestným dopadům jeho ekonomické reformy vůči Slovákům. „Raději obětuje republiku,“¹⁶⁴ uvedl. Jde ale o velmi zkratkovitý výtah, v němž není specifikované, jakým způsobem reformy na Slováky dopadnou. Sdělení postrádá kontext.

Národní obroda se však v českém pohledu nespolehala na přebírání od českých médií v tak vysoké míře. Například 18. července jeden z redaktorů deníku s Klausem přímo mluvil po prvním zasedání jeho nové vlády.¹⁶⁵ Otázky byly nicméně mířené na slovenskou deklaraci

---

¹⁶¹ KRČOVÁ, Bohumila. Ambície českého kabinetu. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 160, 9. 7. 1992, s. 2.

¹⁶² OLACH, Bohumil. Prezident kartou v hře? *Národní obroda*, ročník 3, číslo 162, 11. 7. 1992, s. 3.

¹⁶³ WALEKOVÁ, Alena. Program české štátnosti. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 164, 14. 7. 1992, s. 2.

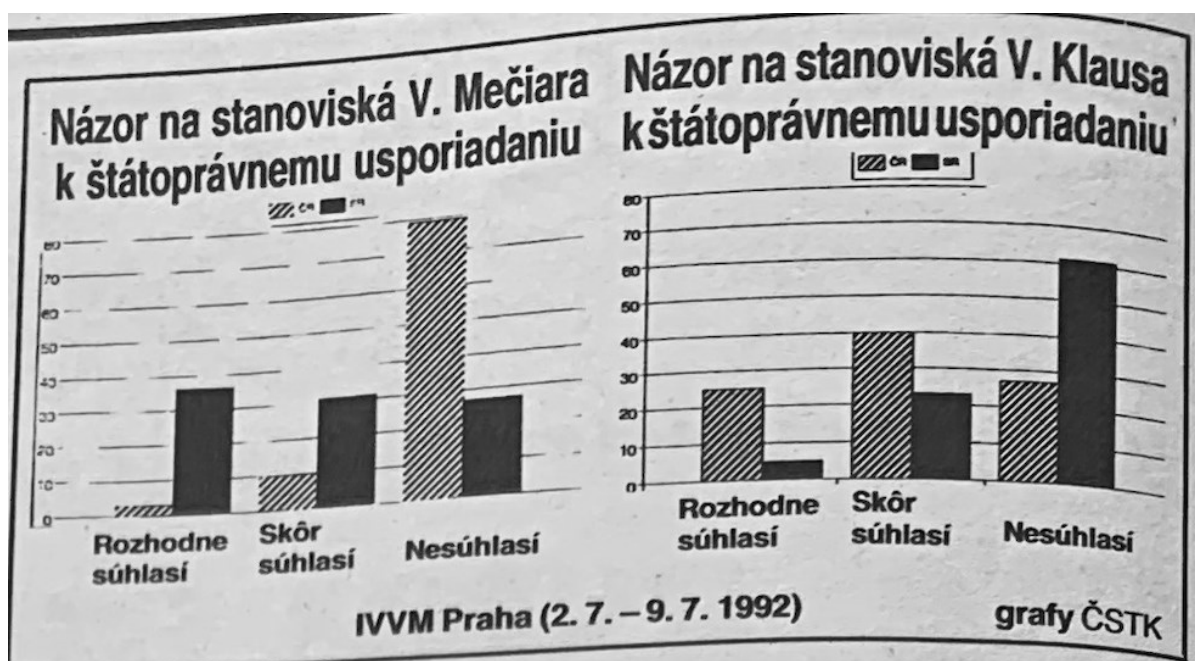
¹⁶⁴ Necitlivý Klaus. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 175, 27. 7. 1992, s. 12.

¹⁶⁵ Klaus k Deklarácii a Havlovi. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 168, 18. 7. 1992, s. 12.

o svrchovanosti a na Havlovu demisi, tedy témata zajímavější pro slovenské publikum, než je výsledek jednání české vlády.

Zpravodajsky se dále deník věnoval vyjednáváním Klause s Mečiarom o státoprávním uspořádání, ale i vyjednáváním o podobě české ústavy. Fotografie z jedné z letních schůzek se objevila na titulní straně *Národní obrody* 23. července s popisem „Zahradní slavnost“, jasně odkazujícím na dramatické dílo prezidenta Havla. Vyznění zpravodajských textů bylo v tomto období neutrální.

O týden později se ve vydání objevil průzkum IVVM, který se zabýval názory občanů ze začátku července na Mečiarovy a Klausovy postoje ke státoprávnímu uspořádání. Z průzkumu vyšlo, že zatímco rozhodně nebo spíše s Klausem souhlasí okolo 65 % Čechů, nesouhlasí s ním 60 procent Slováků. Vzhledem ke slovenskému publiku tohoto deníku výsledky tohoto průzkumu vytváří negativní obraz Klause jakožto federálního politika, který nehájí i slovenské zájmy.

Příloha č. 3: Průzkum otištěný ve vydání *Národní obrody* z 30. července 1992 (obrázek)¹⁶⁶

¹⁶⁶ Názor na stanoviská V. Klauza k štátoprávnemu usporiadaniu. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 178, 30. 7. 1992, s. 1.

Větší rozhovor s Klausem otiskla Národní obroda 5. srpna. Klaus v něm dostává velký prostor vysvětlit své názory na rozdělení federace a obhájit průběh jednání.¹⁶⁷ Z hlediska objektivity jde o velmi dobrý krok.

Príloha č. 4: Rozhovor s Václavem Klausem v Národní obrodě ze srpna 1992 (obrázek)¹⁶⁸

Opět Klause zmiňuje glosa ve vydání ze 17. srpna, v níž autor Július Gembický komentuje vystoupení předsedy ODS v pořadu Československé televize *Co týden dal*. Klaus podle autora v pořadu skákal do řeči oponentům, mluvil emotivně a úspěchy přisuzoval jen sám sobě. Autor dále upozorňuje na fakt, že se Klaus obhajoval jako zastánce federace a jako důkaz uvedl, že v rámci předvolební kampaně zavítal i na Slovensko a v koalici s Demokratickou stranou se ucházel i o slovenské voliče. Gembický jízlivě poznamenává, že spojení těchto stran se ihned po volbách rozpadlo.¹⁶⁹

Po zbytek srpna a v průběhu září se *Národní obroda* Klausovi častěji věnovala prostřednictvím převzatých textů z jiného tisku, a to jak českého, tak slovenského. Například

¹⁶⁷ JANÍK, Branislav. Nemyslím si, že stat rozdeľujem ja. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 183, 5. 8. 1992, s. 1–3.

¹⁶⁸ JANÍK, Branislav. Nemyslím si, že stat rozdeľujem ja. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 183, 5. 8. 1992, s. 1.

¹⁶⁹ GEMBICKÝ, Július. Liečba Klausom alebo mandát na drzosť? *Národní obroda*, ročník 3, číslo 193, 17. 8. 1992, s. 2.

v monitoringu z 21. srpna zmiňuje Klausovo špatné chování k novinářům, o němž napsala *Lidová demokracie*. Klaus měl v *Českém rozhlasu* prohlásit, že média nesou hlavní zodpovědnost za to, že občané nemají správné informace o dělení federace. Navíc podle něj oponenti vládní koalice dostávají neúměrně větší prostor. „Mnozí lidé jsou často přesvědčeni, že oni by ty noviny dělali lépe a že oni ví, jak se mají dělat. Zřejmě to souvisí s rozšířeným jevem v tomto státě, kde každý přesně ví, jak by měl ten druhý pracovat,“¹⁷⁰ poznamenává se v textu.

Klaus byl také zmiňován v souvislosti s jeho propagací hospodářských reforem. Ve vydání z 24. srpna zahraniční zpravodaj deníku přinesl rozhovor s ekonomickým odborníkem Sociálnědemokratické strany Německa Wolfganghem Rothem. Klausova koncepce nové podoby tržního hospodářství je podle něj pro zemi jako Československo „zásadně chybná“, jelikož zanedbává budování kvalitního sociálního systému.¹⁷¹ Klaus je tak v posledních třech zmíněných textech ukázaný negativně jako někdo, kdo se vymlouvá, svaluje vinu za své počínání na jiné a nepomýšlí i na dobré podmínky pro občany země. Další prostor obhájit své ekonomické plány se zemí, tentokrát konkrétně plány s měnou, dostal Klaus koncem srpna v přepisu rozhovoru z Lidových novin.

Dále se Klaus v tomto období objevoval ve zpravodajství mapujícím průběh jeho jednání s Mečiarom o budoucnosti státu¹⁷² a poté rozdělení kompetencí¹⁷³. Na přední strany deníku se ale občas dostávaly i zprávy o krocích české vlády¹⁷⁴. V září pak deník informoval o podání návrhu 23 federálních a českých poslanců na stáhnutí Klause z vlastizrady za to, že podle nich neplní, co slíbil.¹⁷⁵ Až na poslední text byly tak zmínky v této době neutrální.

Na fotografii se Klaus v *Národní obrodě* znovu objevil 23. září. Má na ní semknuté ruce a prosebný výraz. Redakce připojila popis „Modlitba trpělivým“ a dodala, že tímto gestem Klaus předchozí den ubezpečoval novináře, že po skončení vyjednávání předsedů stran české vládní koalice dostanou informace o jeho výsledcích. Oproti předchozí zmínce Klausova špatného chování vůči novinářům tak tento popis působí, jako že se polepšil.

---

¹⁷⁰ Klam a mam. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 197, 21. 8. 1992, s. 21.

¹⁷¹ PÁNIK, Blažej. Klíč má v rukách Klaus. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 199, 24. 8. 1992, s. 5.

¹⁷² Na ceste k dvom štátom. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 203, 28. 8. 1992, s. 1–2.

¹⁷³ Příliš citlivé otázky. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 220, 17. 9. 1992, s. 1.

¹⁷⁴ Česká vláda chce odložit platnosť zákona o bankrote o 6 mesiacov. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 213, 9. 9. 1992, s. 2.

¹⁷⁵ Podnet na stiahnutie V. Klause. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 216, 12. 9. 1992, s. 2.

● **MODLITBA TRPEZLIVÝM.** Týmto gestom ubezpečil Václav Klaus novinárov, ktorí sa 22. septembra zoskupili okolo dvier jeho sekretariátu, že po skončení pracovného rokovania predsedov stran českej vládnej koalície dostanú od neho i ostatných účastníkov požadované informácie o jeho výsledkoch. **Telefoto ČSTK**

Příloha č. 5: Václav Klaus ve vydání Národní obrody z 23. září 1992 (obrázek)¹⁷⁶

O tři dny později byla Klausova fotografie dokonce na titulní straně *Národní obrody*. Český premiér na ní zrovna společně s Mečiarom sedí na výletní lodi na kanále Dunaj-Mohan-Rýn. Na snímku Klause zrovna upravuje maskérka bavorské televize. „První pomoc po úmorném dialogu? Vůbec ne,“ připojila komentář redakce deníku s dodatkem, že Mečiar už v tuto chvíli nalíčený byl.

---

¹⁷⁶ Modlitba trpezlivým. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 225, 23. 9. 1992, s. 2.

Česko pomůže při budování Slovenskej štátnej banky

Ohňostroj nad kanálom

od nášho vyslaného redaktora
Alexandra POLAKOVIČA

**Český premiér Antall na
slávnostnom otvorení kanála
napadol ČSFR a SR pre
Gabcíkovo • Bavorský
premiér Streibl: Antalovo vy-
solenie nezapadlo do tohto
zhromaždenia**

Norimberg (NO-ČSTK, TK SR) – Slávnostná
prejavy a slávnostný koncert odštartovali
Norimbergu veľkú udalosť – otvorenie
Rýn–Mohan–Dunaj. Za účasti premiérov
Rýnsko-Mohanských krajín dostala táto akcia medziná-
rodný charakter. Vyvrcholením osláv bola plavba 300
lodí zo zdrže v Hilpoltsteine do Berchingu. Na
lodi odzneli ďalšie slávnostné príhovory,
aj nadväzovali kontakty. Večer pokračoval
koncertom dychoviek vo veľkom stane
Berchingu a záverečným ohňostrojom.

PRVÁ POMOC PO UMORNOM DIALÓGU? Vôbec nie. To iba maskerka bavorskej televízie na
výletnej lodi na novom kanáli Dunaj–Mohan–Ryn pripravuje V. Klausovi televíznu „vizitku“. V.
Mečiar je už naličeny. Snímka TK SR/ČSTK

tomý aj minister dopravy a spojov

EMO FMZV i riadenie letovej prevádzky

Čas plynie. To je stará
známa vec, s ktorou sa
človek už dokázal vy-
sporiadať. Dokonca častokrát
v návale každodenných povin-
ností ani nevnímame, ako svet
okolo nás dozrieva, mení sa.
Nedávno tu bolo priam tropicky
horúce leto a zrazu sme sa ocitli
na prahu jesene. Obdobie, kedy
sa zberajú plody, kedy sa začína
ďalšia éra vzdelávania, kedy sa
dvanásťmesačný rok dostáva do
svojej poslednej štvrtiny. Nepri-
pomína vám to zvláštne paralely
s ľudským životom?

Postupne skladáme zlomky
poznania do mozajky života.
Spomienky na detstvo, čas ranej
mladosti, dostávajú neopakovateľne
čaro a nadýchajú fantastického,
čo sa už nikdy nevráti.
Zrejme by nás mala pochytiť

skepsa, zádomčivosť či
nebadajnosť. Ale prichádza
doba vzletu, dospelosti.
Vysnívané ideály sa stávajú
skutočnosťou.

poň v rámci možnosti a našich
schopností, konkrétnejšie. Na-
chádzame si svoje miesto
a uplatnenie v spoločnosti. Ús-
pech v práci, rodinné šťastie,
život hodien obdivu a uznania.
Chváta dni nás zeme spredu, no
občas treba na chvíľu spomaliť,
občas treba na chvíľu prekrútiť

Príloha č. 6: Titulní strana Národnej obrody 26. září 1992 (obrázek)¹⁷⁷

Dalším vydáním, kde se Klausova fotografie objevila na titulní straně deníku, bylo číslo ze 7. října. Český premiér na ní byl zachycený po vyjednávání s Mečiarem v Jihlavě v obležení mikrofonů a novinářů. Redakce zde ukazuje kontrast Mečiara a Klause – zatímco Mečiar prošel okolo novinářů mlčky, Klaus se zastavil a odpovídal jim. Opět je Klausova fotografie na titulní straně 12. října, tentokrát z chaotického jednání s Mečiarem v pražských Kolodějích¹⁷⁸, dále 27. října na snímku s Mečiarem z podepisování memoranda v Londýně¹⁷⁹ a také 30. října ze signace 16 dohod mezi Českou a Slovenskou republikou¹⁸⁰. Všechny zmíněné fotografie doplňuje neutrálně vyznívající zpravodajský text popisující průběh těchto jednání.

¹⁷⁷ *Národná obroda*, ročník 3, číslo 228, 26. 9. 1992, s. 1.

¹⁷⁸ *Dráma sa mení na selanku. Národná obroda*, ročník 3, číslo 241, 12. 10. 1992, s. 1–2.

¹⁷⁹ *Od Pittsburgu k Londýnu. Národná obroda*, ročník 3, číslo 254, 27. 10. 1992, s. 1–2.

¹⁸⁰ *Premiéři ČR a SR podpísali 16 dohod. Národná obroda*, ročník 3, číslo 256, 30. 10. 1992, s. 1.

Během října a listopadu, kdy se deník věnoval popisu vyjednávání Klause a Mečiara o rozdělení státu, vnímá komentátor *Národní obrody* Mečiara jako vítěze a Klause jako poraženého.¹⁸¹ Zatímco doposud Klause redakce považovala za pragmatika, vyjadřuje myšlenku, že dosavadním přístupem nemůže všechny své požadavky prosadit.¹⁸² Hodnotí také jako úspěch schválení kompetenčních zákonů, jelikož „ani uvnitř ODS, ani ve vztahu k dalším stranám české vládní koalice to nebylo jednoduché“¹⁸³

Z listopadového jednání v Židlochovicích přinesli redaktori *Národní obrody* reportáž, v níž Klause chválí za to, že na jednání dorazil jako první, a ještě si stihl dát zdravou snídani, projít se okolo místního zámku a odpovědět na dotazy novinářů.¹⁸⁴

V prosinci navíc deník otiskl vyjádření europoslankyně Annemarie Goedmakersové, podle níž bylo celé rozdělení Československa velkou hrou Klause a Mečiara. Klaus podle Goedmakersové od počátku chtěl odchod Slováků z federace a měl to dát vědět svým voličům ještě před volbami.¹⁸⁵ Vyznění je tak v tomto období spíše negativní, místy zpravodajsky neutrální.

Po listopadovém kongresu ODS získal Klaus prostor na titulní straně *Národní obrody* opět jako staronový předseda strany¹⁸⁶, zmíněn byl ale také v textech rozebírajících rozpory uvnitř strany¹⁸⁷ a neshody ve vizi budoucnosti země s prezidentem Havlem¹⁸⁸. Lze tak vidět, že se redakce věnuje i tématům spojeným s Klausem, která se přímo nedotýkají jejich slovenského publika, a neřídí se tak při jejich výběru kritériem blízkosti. Tyto události ale spojuje aspekt konfliktu, který je ve zpravodajství stejně důležitý.

Po zbytek roku se pak zmínky Klausova jména soustředily převážně na stránky s monitoringem českého tisku. Kromě několika neutrálních zmínek vybrala redakce *Národní obrody* i některé negativně laděné texty. Například v tom z 18. listopadu, pocházejícího z Mladé fronty Dnes, autor kritizuje, že Klaus nedorazil na pohřeb Alexandra Dubčeka. Autor textu se přitom domnívá, že se Klaus rozloučení nezúčastnil, jelikož se bál, že tím ukáže podporu

---

¹⁸¹ Mečiarov obojručný bekhend. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 234, 3. 10. 1992, s. 3.

¹⁸² Parlamentné pristavenie sa na križovatke. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 234, 3. 10. 1992, s. 3.

¹⁸³ KRČOVÁ, Bohumila. Důvěra pro budoucnost. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 239, 9. 10. 1992, s. 2.

¹⁸⁴ Sme si predsa najbližší. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 265, 10. 11. 1992, s. 1–2.

¹⁸⁵ Velký poker dvou premiérov. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 286, 4. 12. 1992, s. 2.

¹⁸⁶ „ODS zocelená a jednotná“. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 264, 9. 11. 1992, s. 1–2.

¹⁸⁷ V ODS politický pokoj? *Národná obroda*, ročník 3, číslo 265, 10. 11. 1992, s. 10.

¹⁸⁸ Vizionári a pragmatici. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 287, 6. 12. 1992, s. 12.

reformnímu komunismu.¹⁸⁹ Ačkoli redakce dále produkuje texty o rozpadu federace, Klaus se v nich už téměř neobjevuje a pokud ano, tak jen jako vedlejší zmínka. Jako by s finálními dohodami o rozdělení kompetencí už rozdělení státu nemělo s Klausem nic společného.

3.2 Nový čas

Jakožto bulvární médium se *Nový čas* věnuje převážně lehčím tématům, jako je krimi nebo život celebrit. Na titulních stranách se ve sledovaném období často objevovaly zejména vraždy. Politickému dění v zemi se nicméně věnuje vždy na druhé straně, kde nabízí krátké zpravodajské texty a komentáře. Dále se lze politiku obvykle najít v monitoringu na zadnějších stranách, kde se nachází přepisy materiálů z českých novin, zejména *Mladé fronty Dnes*, *Lidové demokracie* nebo *Svobodného slova*, ale i zahraničních periodik.

Představitelé státu jsou často v deníku zmiňováni odosobněně. V některých případech jednoduše jako „politici“ bez udání konkrétních jmen. V případě referování o vyjednáváních Klause a Mečiaru redaktoři *Nového času* často používali zkratku například ve formě „dohoda představitelů ODS a HZDS“. Takové texty, které Klausovo jméno přímo nezmiňovaly, nicméně do analýzy prováděné pro tuto diplomovou práci nespádají.

Nový čas Václava Klause začátkem června zmiňoval převážně v neutrálně vyznívajících krátkých zpravodajských textech, které popisovaly situaci v zemi před nadcházejícími volbami. Od 11. června pak tyto texty nahradilo zpravodajství pokrývající povolební vyjednávání.

Klaus byl zpočátku zmiňovaný v souvislosti s kritikou Václava Havla za to, že Klause pověřil sestavením federální vlády bez konzultace s HZDS. I komentátor *Nového času* Jozef Hajster však z uspěchaného jednání vinil Havla. Autor dále věcně komentoval pozadí tehdejších vyjednávání a konstatoval, že ačkoli by Klaus rád stál v čele silné vlády, nebude to mít lehké.¹⁹⁰ Vyznění textů tak v tomto období bylo převážně pozitivní.

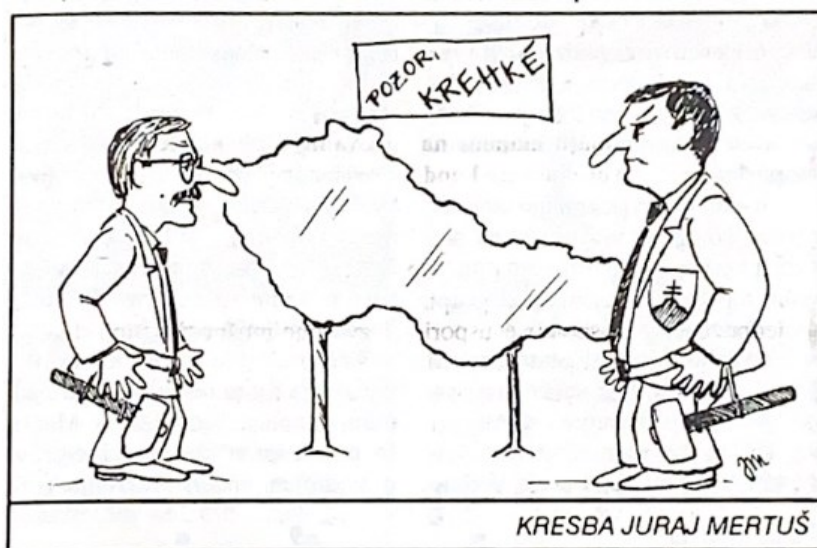
Dále se redakce věnovala diskusi české a slovenské strany o složení orgánů Federálního shromáždění a sestavování české vlády. Jak zpravodajské, tak publicistické materiály týkající se Klause v tomto období působily věcně a předsedu ODS vyobrazovaly neutrálně.

---

¹⁸⁹ Klausova zbytočná chyba. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 272, 18. 11. 1992, s. 12.

¹⁹⁰ HAJSTER, Jozef. Situácia je vratká. *Nový čas*, ročník 2, číslo 136, 11. 6. 1992, s. 2.

Klausovu podobiznu lze pak vidět v podobě karikatury ve vydání *Nového času* z 16. června. Klaus stojí naproti Mečiarovi před mapou Československa, nad níž visí nápis Pozor, křehké. Oba mají u pasu kladivo ve stylu kovbojů před soubojem ve westernových filmech. Nejen Klaus, ale i Mečiar jsou zde v negativní roli gangsterů v oblecích, kteří s kladivy přišli rozbít společný stát.

Příloha č. 7: Karikatura ve vydání *Nového času* z 16. 6. 1992 (obrázek)¹⁹¹

Další zmínky Klausova jména lze po zbytek měsíce najít ve zpravodajství věnujícím se vyjednávání o povolebním i státním uspořádání. Například je ve zpravodajství zmíněno, že zatímco čekající dav Pražanů po jedné ze schůzek Mečiara vypískal, Klausovi tleskal.¹⁹² Ve vydání z 19. června se pak Klaus objevuje v komentáři jako pragmatik navrhuující společný trh se Slovenskem v případě rozpadu společného státu. Texty Klause v tomto období ukazují jako oblíbeného a schopného politika.

Na titulní straně vydání *Nového času* z 20. června se pak objevila fotografie Klause v davu novinářů, pod níž redakce připojila popis „Udělejte koridor! Právě přicházím...“. Výběrem dané fotky i popisu Klause vyobrazují jako žádanou celebritu. Určitá celebritizace politiků se nicméně v bulvárním Novém čase vyskytovala pravidelně.

¹⁹¹ *Nový čas*, ročník 2, číslo 140, 16. 6. 1992, s. 3.

¹⁹² Dozvieme sa zloženie federálnej vlády? *Nový čas*, číslo 142, 18. 6. 1992, s. 2.

Příloha č. 8: Václav Klaus na titulní straně vydání Nového času z 20. 6. 1992 (obrázek)¹⁹³

V monitoringu je pak Klaus zmíněný ve vydání z 24. června, a to v přepisu textu z českého deníku *Lidová demokracie*, jako schopný řečník, který umí i nejjednodušším argumentem ovládnout masy.¹⁹⁴ Redakce tak vybrala text, který naznačuje Klausovy sklony k populismu, vyznění je tedy negativní.

¹⁹³ *Nový čas*, číslo 144, 20. 6. 1992, s. 1.

¹⁹⁴ Jeden z jazdcov apokalypsy. *Nový čas*, číslo 147, 24. 6. 1992, s. 2.

V následujících vydáních *Nového času* z přelomu června a července se Klaus dále vyskytuje v neutrálně vyznívajícím zpravodajství pokrývajícím vyjednávání ODS a HZDS. Zpravidla je zmiňovaný pouze jako okrajová postava.

Klaus se opět objevuje na obálce *Nového času* 2. července. Na fotografii sedí u stolu společně s Havlem a Mečiarom a působí unaveně. V popisu pod fotkou redakce politiky vyobrazené v kontrastu s hradními strážemi prezentuje jako mírné osobnosti. Havel s Mečiarom si podle redaktorů *Nového času* šeptali „do ouška“, zatímco si Klaus zdřímnul a mohl si díky tomu nechat své „tahy dopředu“ pro sebe.

číslo 154, ročník 2, 2.7.1992 Štvrtok Cena 2,- Kčs, 10,- ATS

Mečiar zvíťazil aj pomocou KDĽH

Dnes 24 strán v náklade 147 050 výtlačkov na strane 6-7

Slovensko

NOVÝ CAS
Nezávislý denník

FOBITOUR
VÁS POZÝVA

GRÉCKO-PARALIA
(apartmány)
8 dní pobytu pri mori pre 3-4 osoby.
Termíny: júl a august.
Cena: 2 290.-Kčs.
(doprava + 1 000 Kčs).
Deti do 12 rokov 50 % zľava.

Informácie:
Komárovská 5,
821 06 Bratislava,
tel/fax 07/247 623 od 9 - 17 hod.

Pri pohľade na prísne a odhodlane sa tváriacich členov pražskej hradní stráže sa možno domnievať, že "za úverami" na Bratislavskom hrade rokujú tak isto prísni a odmeraní politici. Že tomu tak nebolo, dokumentuje druhá snímka. V. Havel si s V.Mečiarom takmer "do uška" možno vymieňali názory na to, ako dlho vydrží federálna vláda. Ale pozor! V. Klaus svoje "tahy" dopredu neprezrádza. Preto si asi radšej zdiemol.

FOTO DUŠAN KITTLER

NČ 921 - #2

Příloha č. 9: Václav Klaus na obálce vydání *Nového času* z 2. 7. 1992 (obrázek)¹⁹⁵

¹⁹⁵ *Nový čas*, číslo 154, 2. 7. 1992, s. 1.

Ačkoli ze setkání existovala řada fotografií¹⁹⁶, rozhodla se redakce cíleně vybrat právě tu, kde má Klaus zavřené oči, aby ho mohla prezentovat v negativním světle – jako někoho, kdo při důležitých vyjednáváních rozhodujících o budoucnosti Československa předstírá spánek, aby partnerům nemusel sdělovat své plány. Komentář i zpráva, které se schůzce věnují uvnitř čísla, jsou nicméně neutrální. Cílem redakce tak nejspíše bylo jen nalákat více čtenářů ke koupi daného vydání.

V monitoru *Nového času* z 13. 7. se Klausovo jméno vyskytuje v přepisu textu z *Lidových novin*.¹⁹⁷ Podle textu lze pozorovat v českém levicovém tisku, jak se snaží z rozpadu vinit Klause namísto SNS nebo HZDS. Tato zmínka tak vyznívá pozitivně, jelikož staví Klause do role oběti. Navíc obviněné levici, která byla v těchto letech citlivým slovem, jelikož si ji lidé spojovali s předlistopadovým režimem.

Prostor v *Novém čase* Klaus opět získává o tři dny později v textu s titulkem „Je Václav Klaus puberták?“ s nadtitulkem „Vládní koalice v ČR pohrdá opozicí“.¹⁹⁸ Jde ovšem jen o parafrázované vyjádření opozičního poslance ČNR Michala Krause, podle něhož se při projednávání programového prohlášení nové české vlády Klaus choval „nepochopitelně neslušně“ a chováním mu připomínal „pubertálního mladíka, který na každou kritiku reaguje pohrdajícím úsměškem“. Informaci o tom, že je Klaus nevypělý a nenaslouchá názorům poslanců, redakce prezentuje bez Klausova pohledu či jakéhokoli dalšího hlasu, který by názor opozičního politika zhodnotil.

---

¹⁹⁶ Viz analýza Svobodného slova v této práci.

¹⁹⁷ Opozícia a opozičnictvo. *Nový čas*, ročník 2, číslo 163, 13. 7. 1992, s. 6.

¹⁹⁸ Je Václav Klaus puberták? *Nový čas*, ročník 2, číslo 166, 16. 7. 1992, s. 2.

Vládná koalícia v ČR pohrda opozíciou

Je Václav Klaus puberták?

PRAHA - "Ak predseda vlády ČR V.Klaus v prejave po prerokovaní programového vyhlásenia českej vlády v ČNR vyhlásil, že opozícia sa správa nepochopiteľne a neštátotvorne, je treba povedať, že sám V. Klaus sa počas celého priebehu rokovania správal nepochopiteľne neslušne..." - poznamenal poslanec ČNR M. Kraus.

Ako ďalej uviedol, jeho správanie sa najmä počas rozpravy a pri vystupovaní opozičných poslancov, keď dával ostentatívne najavo, že ho iné názory nezaujímajú a čítal si noviny, mu veľmi pripomínalo správanie sa pubertálneho mladíka, ktorý na každú kritiku reaguje pohrdlivým úsmeškom".

Podobne aj vládnuca koalícia pristupuje k opozícii ako k nutnému

zlu a pohrdá ňou. Pozornosť si podľa M. Krausa zaslúži aj vystúpenie predsedu klubu KDS M. Bendu, ktoré podľa neho pripomínalo "pioniersku zdravicu z minulých rokov, keď zástupcovia najmladšej generácie vyjadrovali vďačnosť strane a vláde". "Také päťolizačské vyjadrenie vďačnosti snáď na túto politickú scénu nepatrí," uviedol M. Kraus.

Příloha č 10.: Zmínka Václava Klause v Novém čase z 16. 7. 1992 (obrázek)

Zpravodajství z 21. července rozebírá Havlovu abdikaci. V jedné z krátkých zpráv je zmíněný Klausův názor, že nemá cenu volit dalšího federálního prezidenta, jelikož proces dělení republik už započal.¹⁹⁹ O dva dny později redakce *Nového času* Klause cituje po zasedání české vlády o budoucí ústavě samostatného státu, do níž by Klausův kabinet chtěl zanést nepřímou volbu prezidenta.²⁰⁰ Ve vydání z 24. července pak Klause zmiňuje komentář²⁰¹ i zpravodajský text²⁰² hodnotící další fázi vyjednávání předsedy ODS s Mečiarom o rozpadu státu a zejména následném majetkovém vyrovnání. Ve všech čtyřech zmíněných textech jde o neutrální popis skutečnosti bez snah ze strany redakce ovlivnit Klausův obraz, který svým čtenářům prezentuje.

V srpnu se redakce dále věnovala informování o vyjednávání Klause a Mečiara, opět zpravidla neutrálně vyznívajícimi zpravodajskými texty. Pozitivního vyznění byla krátká zpráva ze 14. srpna s titulkem „ODS chce regiony“.²⁰³ Redaktoři v ní citují Klausovo prohlášení, že ODS trvá na slibu, který zmínila v předvolební kampani, že Česko bude

¹⁹⁹ Ktorá ústava bude skor? *Nový čas*, ročník 2, číslo 170, 21. 7. 1992, s. 2.

²⁰⁰ Katastrofický scénár bez stanoviska. *Nový čas*, ročník 2, číslo 172, 23. 7. 1992, s. 2.

²⁰¹ HAJSTER, Jozef. Deklarácia ochoty. *Nový čas*, ročník 2, číslo 173, 24. 7. 1992, s. 2.

²⁰² Pokus o legitímny zánik federácie. *Nový čas*, ročník 2, číslo 173, 24. 7. 1992, s. 2.

²⁰³ ODS chce regióny. *Nový čas*, ročník 2, číslo 191, 14. 8. 1992, s. 2.

rozdělené do regionů. Vyznění textu je pozitivní, jelikož Klause prezentuje jako politika, který si stojí za prohlášeními, jež svým voličům sliboval ještě před zvolením.

O tři dny později se redakce věnovala Klausovu vystoupení v televizním diskusním pořadu Československé televize *Co týden dal*, a to komentářem i zpravodajským textem. Podle textů Klaus v pořadu hájil dlouhá vyjednávání s Mečiarom. Měl také konstatovat, že Slováci stojí o větší emancipaci, které ve společném státě nemohou podle svého přesvědčení dosáhnout. Redakce *Nového času* dále vybrala Klausovu odpověď na negativní reakci diváka, v níž uvádí, že dané diskuzi nerozumí. „V první řadě je potřeba poděkovat V. Klausovi za to, že dokázal pojmenovat pravým jménem dosavadní směřování zmiňované televizní relace,“²⁰⁴ notoval si s předsedou ODS komentátor Peter Škorňa, který dále pozitivně hodnotí Klausovu odvahu.

Následující vydání *Nového času* dále popisují průběh jednání ODS a HZDS. Pozitivního vyznění je zpráva z 19. srpna, v níž redakce cituje Klausovo prohlášení o snahách najít společnou řeč se slovenskou stranou.²⁰⁵ Naopak negativně je Klaus vyobrazěn v textu zmonitorovaném ze stránek *Lidových novin*, v němž K. Kovanda sarkasticky poznamenává, že českému premiérovi jde „hlavně o ekonomický fundamentalismus, geopolitika a dějepis nejsou jeho nejsilnějšími stránkami, ale sám připomíná, že paní Livie je Slovenka a že jeho ODS je z českých stran jediná, která usilovala i o slovenské hlasy...“²⁰⁶. Klausovo vyjadřování autor označuje za schizofrenické a dále českému premiérovi dává lekce z dějepisů. Klaus tak pro slovenského čtenáře působí jako nekompetentní politik, který říká to, co se mu v danou chvíli hodí.

Klause následující den zmiňuje zpravodajský text o sporu ODS a HZDS.²⁰⁷ Občanské demokraty mělo Mečiarovo hnutí ve Federálním shromáždění obvinít z levicového puče, ačkoli Mečiar tvrdí, že jednali podle postupů, na nichž se obě strany shodly. Mečiar proto žádá ODS o omluvu a obnovení vzájemné důvěry. Klaus v reakci vyjádřil zklamání. „Česká strana prý přistoupila na oslabování a faktické likvidování společného státu jedině pod tlakem slovenského emancipačního procesu (...),“ parafrázuje redakce dále Klause. Kromě běžně uplatňovaných kritérií časovosti a blízkosti, podle nichž obvykle *Nový čas* volí výběr politického zpravodajství, je v tomto případě znatelný také faktor konfliktu, který je pro

---

²⁰⁴ ŠKORŇA, Peter. Prihorká tabletka. *Nový čas*, ročník 2, číslo 193, 17. 8. 1992, s. 2.

²⁰⁵ Klaus hledá spoločný jazyk. *Nový čas*, ročník 2, číslo 195, 19. 8. 1992, s. 2.

²⁰⁶ KOVANDA, K. Poučenie z dejín. *Nový čas*, ročník 2, číslo 199, 24. 8. 1992, s. 6.

²⁰⁷ HZDS požaduje ospravedlnie od ODS. *Nový čas*, ročník 2, číslo 200, 25. 8. 1992, s. 2.

produkcí bulvárních médií stěžejní. Klaus tak z textu vychází jako negativní postava, jelikož je opět prezentovaný jako účastník zbytečných sporů.

Publicistický text označený jako poznámka na té samé straně se věnuje otázce, zda bude rozpad státu skutečně výhodnější než jeho udržení, jak tvrdí Klaus s Mečiarom. „Přitom všichni, kdo k tomuto tématu mají a mohou něco říci, tvrdí, že se to při současných ekonomických vztazích vůbec nedá vypočítat,“²⁰⁸ poznamenává autor Štefan Rosival a odkazuje se na Federální statistický úřad. Sliby obou národních premiérů jsou tak konfrontovány s tvrdou realitou v podobě dat, která nelze rozporovat.

Po zbytek srpna se Klaus objevil převážně v textech pokrývajících další ze setkání Klause s Mečiarom v brněnské vile Tugendhat a předchozí dohadování této schůzky. Oba politici z těchto textů působili jako chaotičtí politici, kteří primárně sledují své vlastní zájmy²⁰⁹ a zbytečně oddalují konečné rozhodnutí o budoucnosti federace.

V první polovině září se deník věnoval výsledkům jednání Klause s Mečiarom v Brně, z nichž vzešlo konečné datum rozdělení státu k 1. 1. 1993. Zpravování má převážně negativní konotaci, jelikož redakce *Nového času* používala výrazy jako „rozsudek smrti nad Československem“²¹⁰, hovořila o odcizení obou národů a zmínila projevy zdrženlivosti a nedůvěry mezi oběma národními premiéry²¹¹. Dále *Nový čas* Klause kritizoval za to, že nechtěl své další kroky v jednáních předložit novinářům dříve, než je sdělil svým slovenským protějškům²¹², a dále za zdlouhavé projednávání české ústavy²¹³ a odmítání komentovat schvalování té slovenské²¹⁴. Deník také pokrýval Klausovo jednání s Levým blokem, s nímž byl podle redakce „na jedné lodi“²¹⁵.

Na druhou stranu se v jednom ze zářijových textů Klaus objevil jako obhájce slovenské emancipace před nechápavými Čechy.²¹⁶ Dále byl v monitoringu textu z německého deníku *Die Welt* prezentován jako prozíravý státník, který prokoukl snahy levice a některých původně

---

²⁰⁸ ROSIVAL, Štefan. Cena rozdelenia. *Nový čas*, ročník 2, číslo 200, 25. 8. 1992, s. 2.

²⁰⁹ Příliš silné osobnosti. *Nový čas*, ročník 2, číslo 202, 27. 8. 1992, s. 8.

²¹⁰ HRÍB, Štefan. A je to! *Nový čas*, ročník 2, číslo 208, 3. 9. 1992, s. 8.

²¹¹ Mečiarove zradné škatule. *Nový čas*, ročník 2, číslo 210, 6. 9. 1992, s. 6; Konečná je na dohľad. *Nový čas*, ročník 2, číslo 214, 10. 9. 1992, s. 8.

²¹² ODS neoznamuje svoje kroky. *Nový čas*, ročník 2, číslo 209, 4. 9. 1992, s. 2.

²¹³ Česká vláda dostala zásady české ústavy. *Nový čas*, ročník 2, číslo 214, 10. 9. 1992, s. 2.

²¹⁴ Slovenská ústava – slovenská záležitosť. *Nový čas*, ročník 2, číslo 210, 6. 9. 1992, s. 2.

²¹⁵ Deklarácia je najpriateľnejšia. *Nový čas*, ročník 2, číslo 215, 11. 9. 1992, s. 2; Klukaté cesty. *Nový čas*, ročník 2, číslo 215, 11. 9. 1992, s. 6.

²¹⁶ Bez rizika. *Nový čas*, ročník 2, číslo 216, 14. 9. 1992, s. 6.

komunisticky smýšlejících Slováků vytvořit blok odporu proti Klausově plánu na tržní hospodářství²¹⁷ nebo v komentáři autora *Nového času* jako „kormidelník reformy“²¹⁸.

Následuje několik kritických komentářů ke Klausovi. Autor Jozef Hajster v nich poznamenává, že Klaus už příliš počítá s rozpadem Československa jako s už domluvenou budoucností společného státu, schválení ústavního zákona o zániku federace nicméně zablokovala jeho ODS.²¹⁹ Chová se také podle komentátora jako šachista, jehož tahy nejsou na rozdíl od těch Mečiarových známé dopředu.²²⁰ Redakce také otiskla přepis textu z *Mladé fronty Dnes*, podle něhož jsou poslanci ODS zklamaní, že Klaus neakceptoval myšlenku ratifikačního referenda, aby si získal hlasy alespoň části ČSSD.²²¹ Čtenář tak nabývá dojmu, že má Klaus neshody se svou vlastní stranou.

Redakce v první třetině října primárně pokrývala schůzku premiérů v Kolodějích. *Nový čas* jejich komunikaci hodnotil jako souboj dvou silných politiků, kteří se dlouho vzájemně drželi v šachu, až se nakonec nějakým způsobem dohodli.

Od poloviny října se už *Nový čas* začíná věnovat Klausovi v souvislosti se státoprvními procesy samostatného Česka a dále i dění v Klausově ODS. Popisy už zpravidla nejsou dány do vztahu se slovenským vývojem. Z větší části jde o převzaté texty menšího rozsahu z českého či jiného evropského tisku v sekci Monitor. Vyčnívá mezi nimi překlad z německého deníku *Die Presse* ve vydání z 20. 10. 1992 s titulkem „Mírové rozdělení díky dvěma mužům“²²², jenž nabízí pohled na rokování ze zahraniční redakce. Podle německého redaktora strašila česká i slovenská média své čtenáře dramatickým rozpadem státu, který nicméně nakonec proběhl klidně. Klaus tak získává zahraniční kredibilitu jako schopný politik. *Nový čas* se rozhodl text zmonitorovat i přesto, že tím špiní i sám sebe.

Klaus už nedostává takový prostor v přední části, která se věnuje domácímu politickému dění. A pokud ano, tak ve vztahu k minulosti. Ve zprávě s titulkem „Opasky si utáhneme i bez V. Klause“²²³ citují místopředsedu Sociálnědemokratické strany Slovenska Jaroslava Volfa. Pro slovenského čtenáře *Nového času* se Klaus stává zahraničním politikem.

---

²¹⁷ Monitor. *Nový čas*, ročník 2, číslo 217, 15. 9. 1992, s. 4.

²¹⁸ HAJSTER, Jozef. Rozloženie rizika. *Nový čas*, ročník 2, číslo 218, 16. 9. 1992, s. 2.

²¹⁹ HAJSTER, Jozef. Červené súkno. *Nový čas*, ročník 2, číslo 234, 3. 10. 1992, s. 2.

²²⁰ HAJSTER, Jozef. Je to balík! *Nový čas*, ročník 2, číslo 236, 6. 10. 1992, s. 2.

²²¹ Hrubá chyba ODS. *Nový čas*, ročník 2, číslo 235, 5. 10. 1992, s. 6.

²²² Mierové rozdelenie vďaka dvom mužom. *Nový čas*, ročník 2, číslo 248, 20. 10. 1992, s. 6–7.

²²³ Opasky si utiahneme aj bez V. Klause. *Nový čas*, ročník 2, číslo 252, 24. 10. 1992, s. 2.

Dále Klausovi deník věnuje 4. listopadu zprávu o tom, že českému premiérovi občan vyhrožoval atentátem.²²⁴ Redakce vyjadřuje domněnku, že Klaus nechtěl být pozadu a atentát si na sebe sám objednal, jelikož Mečiarovi už dříve lidé atentáty hrozili. Vrací se tak předpojatý obraz Klause jakožto nevyspělého člověka. Text je označený jako Jednohltk a má rysy glosy, nicméně redakce ho viditelně neoznačila jako publicistický text.

V závěru roku se pak *Nový čas* věnoval schválení zákona o zániku federace. Redakce ke zprávě použila titulek z citace předsedy Občanského hnutí Jiřího Dientsbiera, že zánik státu „nebude partyzánský“. Dientsbier v textu kritizuje, že Klaus příliš se svými požadavky ustoupil Mečiarovi.

V polovině prosince redakce otiskla rozhovor se slovenským ministrem financí Lubomírem Dolgošem s titulkem „Dolgoše trápí Klausův syndrom“.²²⁵ Ministr v rozhovoru vyjadřuje přesvědčení, že je ve své funkci lepší, než byl dříve Klaus, jelikož se nezajímá jen o to, zda byly peníze zdaněné, či ne. Klaus je tak opět čtenáři předveden jako neschopný politik. S jeho zhodnocením sice Dolgoš začal v rozhovoru sám, jelikož jde ale o parafrázované interview, mohla redakce dát jednoduše Klausovi prostor své schopnosti obhájit.

3.3 Zmena

Klaus se ve sledovaných měsících v týdeníku *Zmena* vyskytuje zejména v sekci se zpravodajskými texty s událostmi jednotlivých dní uplynulého týdne. Zprávy jsou velmi neutrální a pokrývají zejména povolební vyjednávání předsedů vítězných stran a poté schůzky o podobě rozdělení federace. Vždy jde ale o velmi krátké, jedno- či dvouodstavcové zprávy bez širšího kontextu.

Dohady o rozpadu společného státu rozebral komentář z vydání týdeníku z přelomu června a července. Autor Maroš Puchovský v něm byl velmi kritický vůči celému Česku i Klausovi. „Pravděpodobně se staneme prvním národem na světě, který se osamostatní díky tomu, že od něj odejde kolonizátor,“²²⁶ napsal Puchovský. Jmenování Klause premiérem je

---

²²⁴ Klaus záviděl. *Nový čas*, ročník 2, číslo 260, 4. 11. 1992, s. 2.

²²⁵ KITTLER, Dušan. Dolgoša trápí Klausov syndróm. *Nový čas*, ročník 2, číslo 293, 12. 12., s. 9.

²²⁶ PUCHOVSKÝ, Maroš. Druhé prebudenie z čechoslovenského sna. *Zmena*, ročník 4, číslo 143, 25. 6. – 1. 7. 1992, s. 4.

podle komentátora jasným znamením, že mu jde o rozdělení státu, jelikož se rychle dohodl s HZDS na „likvidační federální vládě“.

V dalším z červencových čísel Puchovský značně ironicky komentoval Klausův tehdejší postoj, kdy se najednou proměnil v „největšího bojovníka za nezávislé Slovensko“²²⁷. Autor nicméně chválí Klausův vzdor levicovým stranám a jeho negativní postoj ke zdoluhavému vyjednávání o rozdělení kompetencí. V srpnovém komentáři pak další z autorů týdeníku Michal Pařízek ironicky popisuje spory Klause s Milošem Zemanem, který předsedu ODS přirovnal ke Konrádovi Henleinovi, „a snad se ani nemýlil,“²²⁸ dodává.

Velmi ironický je také zářijový komentář Miroslava Švického s titulkem „Pokud nám nezabezpečíte koryta, nezrušíme federaci“²²⁹. Autor v něm komentuje brněnskou schůzku Klause s Mečiarom. Klause přitom nazývá „šarmantním rytířem“, který Mečiara přitlačil ke stěně a donutil ho si konečně vybrat jednu z možností budoucnosti federace. Jako trefnou také hodnotí Klausovu reakci na analýzy, jež varovaly před hospodářskými důsledky rozpadu státu. Klaus je tedy prezentovaný jako pozitivní postava demontáže Československa.

Švický dále do říjnového vydání týdeníku napsal glosu Klausově české výslovnosti jména Mečár a Mečiarově slovenské úpravě na Klauze. Připojuje sarkastickou domněnku, že se možná federace dělí proto, že někteří politici neumí nazvat pravými jmény nejen lidi, ale i některé věci. V dalším z komentářů z prosincového vydání autor přirovnává Klause ke zraněnému tenistovi a Mečiara k nezraněnému boxerovi, přičemž oba dohrávají „zápas století“ v podobě dělení federace.²³⁰

Specifický pro tento týdeník je komiks s názvem *Kde nebolo, tam nebolo*, v němž redaktoři karikovali politické dění. Klaus se v komiksu ve sledovaném období objevoval relativně často. Poprvé to bylo už v předvolebním vydání, kdy se komiks zabýval kampaněmi politiků. U Klausova portrétu lze vidět nápis „Volič není idiot, volič je debil“. Ačkoli autor k portrétu nikdy nepřipsal Klausovo jméno, byl vždy jednoduše rozpoznatelný.

---

²²⁷ PUCHOVSKÝ, Maroš. Budu lavicové strany jedinou překážkou v osamostatnění Slovenska? *Zmena*, ročník 4, číslo 146, 16. 7. – 22. 7. 1992, s.

²²⁸ PAŘÍZEK, Michal. Slovensko nemusí byť prvé. *Zmena*, ročník 4, číslo 152, 27. 8. – 2. 9. 1992, s. 12.

²²⁹ ŠVICKÝ, Miroslav. Ak nám nezabezpečíte korytá, nezrušíme federáciu. *Zmena*, ročník 4, číslo 153, 2. 9. – 9. 9. 1992, s. 4.

²³⁰ KALINSKÝ-HRONSKÝ, Roman. Aj mamuty vyhynuli, hoci sa im to nepáčilo. *Zmena*, ročník 4, číslo 165, 26. 11. – 2. 12. 1992, s. 2.

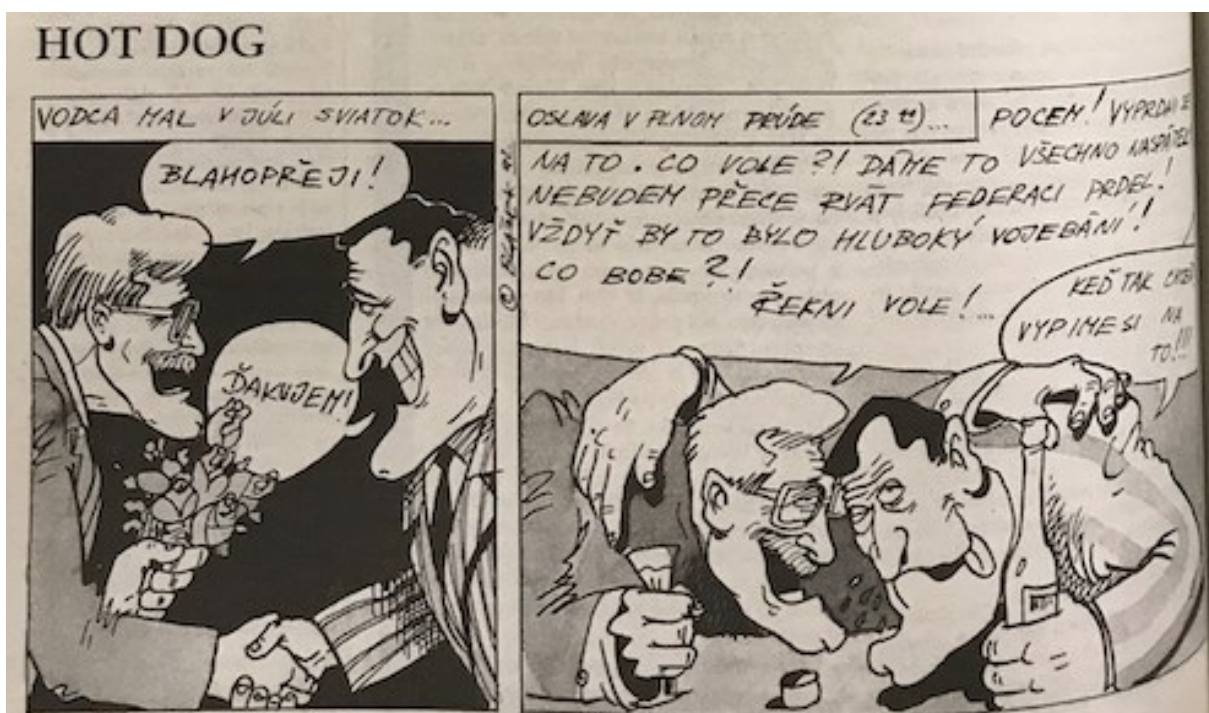
Příloha č. 11: Václav Klaus ve vydání týdeníku Zmena z přelomu května a června 1992 (obrázek)²³¹

V dalších vydáních je pak často Klaus vyobrazovaný společně s Mečiarom, například jak se dohadují o budoucnosti Československa, přičemž Klaus trvá na federaci a Mečiar na konfederaci či unii. Později pak komiksy karikují konečné rozhodnutí o demontáži federace. Kreslíř Klausovi přisoudil bubliny s větami jako „Obyvatelstvo nesmí mít právo referenda. Vybírat budu já!“²³². V jednom z komiksů také v ruce drží nitě, jimiž ovládá personalizovanou podobu ústavy ČSFR. V komiksech se často vyskytovala nahota a sexuální tematika.

V průběhu srpna se Klaus také dvakrát objevil v pravidelném komiksovém stripu s názvem Hot dog, a to opět po boku Mečiara. Komiks je vzhledově karikaturou politiků a ukazuje je při přátelské oslavě Mečiarova svátku. Ve všech zmíněných karikovaných kresbách vždy Klaus působí blahosklonně a hloupě.

²³¹ Kde nebolo, tam nebolo. *Zmena*, ročník 4, číslo 139, 28. 5. – 3. 6. 1992, s. 26.

²³² Kde nebolo, tam nebolo. *Zmena*, ročník 4, číslo 145, 9. 7. – 15. 7. 1992, s. 26.

Příloha č. 12: Václav Klaus v komiksovém stripu v srpnovém vydání týdeníku Zmena (obrázek)²³³

4 Mediální obraz Vladimíra Mečiaru ve vybraném českém tisku

4.1 Blesk

V bulvárním deníku *Blesk* se Vladimíru Mečiarovi věnuje komentář 10. července s titulkem „Vezme si tě Mečiar!“²³⁴. Autor Jan Hála v něm popisuje situaci, kdy matka (kterou označuje jako „politicky informovanou matku“) jede se svým zlobivým čtyřletým synem v tramvaji a vyhrožuje mu, že pokud se neukázní, „zavolá do Bratislavy a přijde si pro něj Mečiar“, jehož svému synovi popisuje jako „pána, který sbírá neposlušné české chlapečky a zavírá je na Slovensku tak dlouho, dokud nejsou zase hodní“. Její výhrůžka zafungovala a chlapec se uklidňuje. Hála pak v závěru dodává, že se ztotožňuje s chlapcovými úzkostmi z osoby Mečiaru.

Redakce deníku *Blesk* přitom v předchozích deseti číslech, která byla pro účely této práce analyzovaná, Mečiarovi nevěnovala ani jeden zpravodajský text. A ani zmíněný

²³³ Hot dog. *Zmena*, ročník 4, číslo 150, 13. 8. – 19. 8. 1992, s. 12.

²³⁴ HÁLA, Jan. Vezme si tě Mečiar! *Blesk*, ročník 1, číslo 73, 10. července 1992, s. 2.

publicistický text nenabízí žádnou informační hodnotu. Jediná informace, kterou se tak výhradně čtenář deníku *Blesk* o slovenském politikovi dozvídá, je, že je jakousi soudobou obdobou čertů nebo polednice. V tomto textu lze pozorovat prvky předpojatosti – autor ho psal za účelem ve čtenáři vyvolat negativní dojem z osoby Mečiara a využívá k tomu emotivní paralelu s dětskými strašáky. Ačkoli se v publicistických textech objevuje názor autora, analyzovaný komentář nemá své tvrzení podložená argumenty. Jde jen o jakési převyprávění životní situace s dodatkem autora o délce jedné věty. Čtenáři tak nezbyvá než Mečiara vnímat jako negativní postavu, ačkoli bez dalšího zjišťování informací nebude vědět důvod.

Hála se Mečiarovi věnuje i číslo *Blesku* z následujícího dne s titulkem „Bude svobodné Slovensko?“²³⁵ Autor v něm píše o americkém návrhu zřídit po vzoru Svobodné Evropy rozhlasovou stanicí Svobodná Čína. Odkazuje pak na Mečiarovy útoky na federální rozhlas a televizi a navrhuje, že by „v případě pokračující mečiarizace“ mohla podobná stanice vzniknout i na „nacionalistickém Slovensku“, aby Slovákům zajistila přísun nezávislých informací.

Ačkoli tak není řádně označený, jde o text s prvky komentáře. Užívá klasických výrazů, jež se vyskytují v bulvárních médiích. Nachází se ale v sekci novin, která se tváří jako zpravodajství. Dochází tedy ke klamání čtenáře. Hála navíc nabízí pohled na Mečiara jako někoho, kdo si přeje nesvobodná média a vystupuje proti těm federálním, aniž by deník *Blesk* o jeho výroci informoval zpravodajsky a tím pádem i co nejvíce objektivně. Čtenář tak opět pracuje jen s vyselektovanými informacemi, které Mečiara vykreslují jako negativní politickou postavu.

Mečiar dostává v deníku *Blesk* prostor znovu až 25. července, a to opět v komentáři, tentokrát od Jana Bauera. Autor v něm cituje někdejší Mečiarovo prohlášení z jara 1990, že ve věznicích je dostatek místa pro komunisty. A dodává, že v době napsání komentáře tomu tak zřejmě už není, jelikož „v HZDS a ve slovenské vládě patří nedávní komunisté k Mečiarovým nejbližším spolupracovníkům“²³⁶. Připojuje ale svou domněnku, že Mečiar nemá na vybranou a musí si své spolustraníky a členy vlády vybrat z velké části v řadách komunistů, jelikož je jich proporcčně více než v české části země. Reaguje tak na tehdejší politické dění v zemi, kdy docházelo k povolebnímu vyjednávání a sestavování vlád.

---

²³⁵ HÁLA, Jan. Bude svobodné Slovensko? *Blesk*, ročník 1, číslo 74, 11. července 1992, s. 2.

²³⁶ BAUER, Jan. V kriminálech už není místo. *Blesk*, ročník 1, číslo 86, 25. července 1992, s. 2.

V Bauerově komentáři je tentokrát vidět pokus o objektivitu s dodáním informace o vysokém počtu levicově smýšlejících politiků na Slovensku. Celkově ale text přesto Mečiara vyobrazuje negativně, jelikož ho spojuje s předlistopadovým režimem, což bylo v roce 1992 stále citlivé téma.

Mečiarovo jméno se v deníku Blesk objevuje znovu 12. srpna, a to v textu umístěném v sekci krátkého zpravodajství. Redaktorka Alena Čechová v něm popisuje situaci, která nastala předchozí den na tiskovém brífinku předsedy Československé sociální demokracie Jiřího Horáka, jehož se novináři zeptali, zda s Mečiarem „nekuje pikle“. Redaktorka pouze připojuje Horákovu odpověď, v níž spolupráci s Mečiarem odmítá a tajemně dodává, že v Československu „včerejší dohoda nemusí být dnešní pravdou, ale může být tou zítřejší“²³⁷.

Dále se autorka věnuje pouze Horákově působení na univerzitě v New Yorku a v čele ČSSD, nicméně situaci okolo možné spolupráce Horáka s Mečiarem dále nevysvětluje. Dojem, který tento text na čtenáři zanechá, je spíše neutrální. O Mečiarovi se dozvídá jen jednu informaci, a to, že s předsedou ČSSD nejspíše nekuje pikle. Zbytek je redakcí deníku Blesk opět nechaný čtenářově fantazii nebo touze si informace zjistit v jiném médiu.

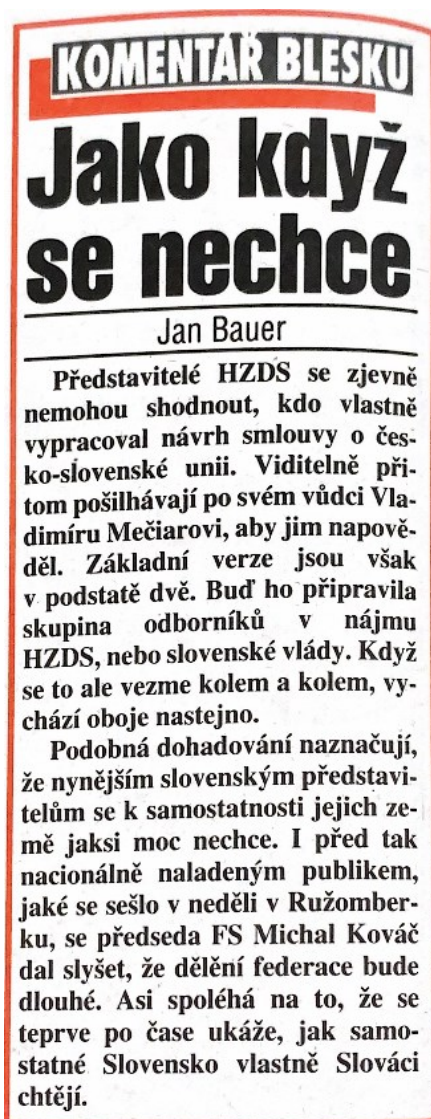
O politicích HZDS pojednává komentář Jana Bauera ve vydání deníku Blesk z 26. srpna s titulkem „Jako když se nechce“.²³⁸ Autor v něm sarkasticky komentuje, že se členové strany nemohou shodnout na tom, kdo přišel s nápadem, aby se Československo přetransformovalo z federace na unii. „Viditelně přitom pošilhávají po svém vůdci Vladimíru Mečiarovi, aby jim napověděl,“ píše Bauer. A dále bez bližší specifikace spekuluje, že plán mohla připravit jediné skupina odborníků najatá HZDS nebo slovenskou vládou, což je podle autora stejně to samé. Bauer dále s odkazem na vyjádření Michala Kováče vyjadřuje domněnku, že se představitelům slovenské části státu „k samostatnosti jejich země jaksi moc nechce“.

Autor komentáře opět pouze shrnuje své domněnky, aniž by je podložil argumenty, jež by stály na věcných informacích. Mečiara nazývá vůdcem (namísto například neutrálního předsedy), čímž čtenáři podsouvá určitý způsob vnímání jeho osoby, a navíc i jeho spolustraníků, které vykresluje jako neschopné a ovlivnitelné. Stále se však deník Blesk nevěnuje ani jednomu ze zmíněných témat zpravodajsky, tedy ani povolebním vyjednáváním, ani jednáním o rozdělení státu mezi Mečiarem a Klausem.

---

²³⁷ ČECHOVÁ, Alena. Horák nekuje pikle s Mečiarem. *Blesk*, ročník 1, číslo 101, 12. srpna 1992, s. 2.

²³⁸ BAUER, Jan. Jako když se nechce. *Blesk*, ročník 1, číslo 113, 26. srpna 1992, s. 2.

Příloha č. 13: Komentář zmiňující Vladimíra Mečiara ve vydání Blesku z 26. srpna 1992 (obrázek)

O Mečiarovi dále pojednává komentář v deníku Blesk opět 3. září s titulkem „*Bolely ruce, bolely oči*“.²³⁹ Autor Jiří Čepelák v něm komentuje schválení nové slovenské ústavy, které nazývá „totalitním představením“. Bez dalšího vysvětlení jednání Slovenské národní rady přirovnává ke stalinskému Sovětskému svazu, hitlerovské Třetí říši nebo saddámovskému Iráku kvůli tomu, že „hlasovali do nastrčeného mikrofonu“. Konečný dodatek autora je spíše

²³⁹ ČEPELÁK, Jiří. Bolely ruce, bolely oči. *Blesk*, ročník 1, číslo 120, 3. září 1992, s. 2.

stěžováním si na stav věcí, který neodpovídá autorově představě. Posteskává si, že je Mečiar nešťastím Slovenska a ubližuje mu. „Snad mu to jednou řeknou Slováci sami,“ dodává autor.

Stejně jako v předchozích případech jde o předpojatý pohled autora, který není podložený argumenty. Text překypuje nedořečenými informacemi a budí dojem, že autor zamýšlel, že by mu čtenář měl zkrátka věřit. Pro neinformovaného čtenáře nicméně nejsou prezentované informace dostačující pro utvoření názoru.

Dále redakce Mečiarova zmiňuje 26. září opět v komentáři s titulkem „Bude to podraz?“²⁴⁰, který je reakcí na Mečiarovo vyjednávání s Německem o nové mezistátní dohodě pro budoucí samostatný slovenský stát. Opět bez většího kontextu dodává, že český premiér Klaus nehodlá udělat to samé.

I další zmínku Mečiarova jména lze v deníku Blesk nalézt v textu označeném jako komentář titulovaném „Někdo brnká na nervy“.²⁴¹ Bauer v něm komentuje jednání představitelů ODS a HZDS z daného týdne, po nichž Klaus a Mečiar potvrdili rozdělení federace k začátku roku 1993. V souvislosti se slovenským premiérem pouze hodnotí, že zdoluhavá vyjednávání obou předsedů národních vlád, která byla „brnkáním na nervy občanům“, jsou u konce.

Na titulní straně se Mečiar ve sledovaném období objevuje ve vydání z 17. října, kde redaktor Hála informuje o tom, že navzdory dřívějším informacím v médiích žádný atentát na slovenského premiéra při přesunu z Německa do Švýcarska neproběhl.²⁴² Jde o čistě zpravodajský text, který Mečiaru ukazuje v neutrálním světle. Redakce Blesku nicméně Mečiarovi titulní text věnuje vůbec poprvé za sledované období, a to proto, že je s ním spojený nějaký skandál. Bulvární média se více než ostatní řídí pravidlem, že by jimi prezentované informace měly čtenáře šokovat.

---

²⁴⁰ HÁLA, Jan. Bude to podraz? *Blesk*, ročník 1, číslo 140, 26. září 1992, s. 2.

²⁴¹ BAUER, Jan. Někdo brnká na nervy. *Blesk*, ročník 1, číslo 151, 9. října 1992, s. 2.

²⁴² HÁLA, Jan. Atentát na Mečiaru se nekonal. *Blesk*, ročník 1, číslo 158, 17. října 1992, s. 1.

BLESK 2 Kčs

Sobota 17. října 1992 • Číslo 158 • Ročník 1

PŘÍRODNÍ STOLNÍ VODA
ARTES
PRO KOJENCE I PRO VÁS!

Jaroslav Homola už před lety praštil s motokrosovým motocyklem. Dal se na chov koní a říká: „Nevím, proč bychom měli mít těžší překážku v Evropě, když máme nejlepší koně.“
Strana 14

Professor Švejcar:
Muž je proti ženě biologický chudák
Strana 16

Atentát na Mečiarova se nekonal

Slo podivínovi o domek nebo o premiéra?

Bojuje za Indány
Nobelova cena za mír za rok 1992 byla včera udělena vědoce aktivistice guatemalského hnutí za práva Indů Rigobertě Menchúové (33).

Už jsou staří?
Osm předních čínských politických činitelů včetně předsedy ČLR a ministra obrany se rozhodlo odejít z vrcholných orgánů komunistické strany. Hlavním důvodem je prý jejich vysoký věk — všichni jsou starší 65 let.

V USA mají hlad
Počet hladovějících stoupl v USA od roku 1985 o 50 procent s výhledem na další roční období. Hlavním důvodem je rostoucí tendence ke snížení mezd.

Budou hledat rakety
Zatím největší skupina expenzí OSN, kteří mají pátrat po zbraních hromadného ničení, odjela včera do Iráku. Podle některých informací Irák stále ještě zatajuje Scud a jejich domácí varianty.

Ubránil procento
Velká Británie včera snížila základní úrokovou míru libry z dosavadních devíti na osm procent. Toto rozhodnutí by mělo podnítit rozvoj ekonomiky Spojeného království.

Dělí se i akademikové
Slovenská akademie věd připravila analýzu současného stavu a materiál pro členy Československé akademie věd, která skončí svou činnost se zánikem federace 31. prosince.

Bude se účtovat?
Jmeny seznamu osob, které za minulého režimu organizovaly a řídily perzekuci Lazzovské sekce, předal včera její zmočňovatel Karel Mašta hlavní vojenské prokurátore Generální prokuratury ČSFR.

Senzační bublina, kterou vypustil včera ráno list Bonn Express a zpravodaj TK SR Pavol Majeský z Bonnu o údajné hrozbě atentátem premiéru Mečiarovi (50), rychle splaskla. Atentát měl být dle původní zprávy spáchán na slovenského představitele ve čtvrtek večer při jeho cestě z Düsseldorfu do Bonnu.

Slo podivínovi o domek nebo o premiéra?
leném mercedesu, který údajně podezřelě dlouho sledoval kolonu.
Blesk již včera před polednem zjistil, že ke vzrušení přispěl jistý občan původem z ČSFR, který chtěl zhruba ve stejnou dobu vyhodit do vzduchu zahradní domek u Kolína n/R blízko dálnice. Tomáš Bítner (36), vyzbrojený pětilitrovými s propanem-butanem a větším množstvím benzínu, byl zločin policii až po 17. hodinovém úsilí. Blesk se dozvěděl, že tento podivín chtěl takto protestovat proti soudnímu příkazu k vyklizení objektu.

Jan Hála
Německá policie prý dostala upozornění od anonyma, který byl "dobře informován o pohybu celé delegace". Mečiar se pak vrátil do Bonnu pozmeněnou trasou a byl ubytován ve vládní rezidenci Petersburg. Policie zahájila pátrání po z-

Mikrobus VW LT 28 z Náchoda začal včera půl hodiny před polednem hořet na sjezdu z dálnice D 11 v Praze Kyjích řidiči přímo pod rukama. Reportéři Blesku, který dorazil na

Príloha č. 14: Titulní strana deníku Blesk z 17. října 1992 (obrázek)

30. října pak opět Mečiarovo jméno zmiňuje komentátor Hála v textu reagujícím na podepsání dohod mezi Českou a Slovenskou republikou. Většina textu, označeného jako komentář, je ale zpravodajským popisem vybraných detailů ze summitu, jehož se Mečiar a Klaus zúčastnili v Londýně.²⁴³

Mečiarovi se redakce Blesku věnuje znovu až téměř po měsíci, a to 28. listopadu. Opět se jedná o text označený jako komentář. Autor Ondřej Škoch se v něm zabývá rozhodnutím Ústavního soudu ČSFR udělit generální pardon všem občanům, kteří od federálního ministerstva vnitra obdrželi osvědčení o záznamu jejich jména v registru StB jako důvěrníci či

²⁴³ HÁLA, Jan. V Ruzyni bouchalo šampaňské. *Blesk*, ročník 1, číslo 168, 30. října 1992, s. 2.

kandidáti na tajnou spolupráci. Mečiarovu potenciální spolupráci s StB přitom podle autora textu „*zahaluje mlha*“.²⁴⁴

Spíše než komentativní text jde opět o zpravodajský popis, který však čtenáři prezentuje předem vybraný výsek reality a zdůrazňuje jen řešení situace ohledně spolupráce s StB u tří politiků, z nichž jeden je Mečiar. Navíc ho dává do kontrastu s prezidentem Václavem Havlem, který byl dlouhodobě za předchozího režimu v čele disentu.

4.2 Svobodné slovo

V první den sledovaného období, tedy v pondělí 1. června 1992, zmiňuje *Svobodné slovo* Vladimíra Mečiara v krátkém zpravodajském textu s titulkem „Volební horečka stoupá“. Redakce v něm cituje zajímavá prohlášení politiků z uplynulého víkendu. První citací z celkových sedmi, kterou redakce uvádí, je prohlášení Mečiara z mítinku v Bánské Bystrici. „Půjdeme-li do integrace jako ČSFR, můžeme tam být dříve, ale v rámci Evropy budeme jen regionem. Půjdeme-li jako stát, bude to trvat déle, vzniknou komplikace, ale dosáhneme rovnocenného postavení,“²⁴⁵ uvádí deník Mečiarovo prohlášení. Společně s citací Mečiarova spolustraníka Rudolfa Filkuse jde o jediný počín slovenských politiků, zbytek výběru pochází z úst českých představitelů.

K volbě právě tohoto Mečiarova citátu mohla redaktory motivovat blízkost tématu pro české publikum, jelikož se týká celého Československa. Český čtenář z takového prohlášení nabude spíše negativního dojmu. Nelze ale tvrdit, že by redakce právě takové prohlášení vybrala za účelem prezentovat Mečiara jako nepřítele federace. Většina názorů tohoto slovenského politika pronesených o společném státě se totiž nesla právě v tomto duchu. Mečiar dlouhodobě zdůrazňoval svůj požadavek, aby Slovensko mělo separátní zahraniční politiku.

Ačkoli se o víkendu konaly volby do federálního i národních parlamentů a Mečiarovo HZDS bylo favoritem ve slovenské části země, Mečiara už tento týden redakce Svobodného slova nezmínila. Jeho jméno lze ovšem najít hned několikrát ve vydání z následujícího dne, které už reflektuje výsledky voleb. Mečiar je zmíněn i v odstavci v horní části titulní strany,

---

²⁴⁴ ŠKOCH, Ondřej. Kdo určí vinu? *Blesk*, ročník 1, číslo 193, 28. listopadu 1992, s. 1.

²⁴⁵ Volební horečka stoupá, *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 127, 1. června 1992, s. 3.

kteřá poutá obsah čísla, a to hned na druhém místě s heslem „Zahájení rozhovorů s V. Mečiarom je podle V. Klause možné již dnes“²⁴⁶.

Texty na titulní straně se převážně věnují analýze volebních výsledků a zahájení povolebních vyjednávání. Mečiaru zmiňuje krátký text s titulkem „Prezident požádal o sestavení vlády“ o schůzce Václava Havla s Václavem Klausem, na níž prezident předsedu ODS pověřil sestavením vlády. Redakce *Svobodného slova* připojuje Mečiarovu negativní reakci na toto jednání. Kritizuje v ní prezidentův postup, jelikož pověřením Klause přeskočil povolební vyjednávání mezi stranami. „Šance V. Havla na opětovné zvolení prezidentem ČSFR považuji za minimální,“²⁴⁷ cituje ještě deník Mečiaru z tiskové konference. Pro českého čtenáře opět toto vyjádření vyznívá spíše negativně. Mečiarův hlas v jinak pozitivním krátkém zpravodajském textu působí jako názor vetřelce odjinud, který protestuje proti jednání, jež jinak probíhalo hladce.

Ve spodní části titulní strany tohoto čísla *Svobodného slova* jsou dále uvedeny odpovědi některých politiků, kterých se redaktoři dotázali, co si myslí o budoucnosti české a slovenské politiky. Jako prvního citují Mečiaru, který chválí ODS za to, že více než rok nezaútočil na HZDS a očekává tím pádem hladký průběh povolebních vyjednávání. Zmínil dále své očekávání, že obě republiky přijmou národní ústavy a společná federální bude moci díky tomu zaniknout.²⁴⁸

U obou posledních zmíněných Mečiarových výroků opět nejde ze strany redakce *Svobodného slova* o prvoplánově cílený výběr. Řídí se zpravidla kritériem blízkosti tématu Čechům a zaměřuje se tedy na Mečiarovy výroky o společné federaci spíše než na jeho nacionalistické tendence. Výběr prohlášení předsedy HZDS o společném státě je proto věrným vzorkem jeho názorů z dlouhodobého hlediska. Opakovaným umístěním Mečiaru na první místo v seznamu výroků dává redakce navíc najevo, že jde o důležitou osobnost veřejného dění.

Velký prostor dostává Mečiar i s Klausem následující den, tedy 9. června, kdy se dvojici politiků redakce *Svobodného slova* rozhodla věnovat hlavní text vydání. Ve vrchní části titulní strany lze vidět titulky „Manželství, nebo rozvod“ s nadtitulkem „Názory V. Klause a V. Mečiaru na budoucí uspořádání“.²⁴⁹ Zpravodajský text čtenáře informuje o jednání mezi vůdci

---

²⁴⁶ *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 133, 8. června 1992, s. 1.

²⁴⁷ Prezident požádal o sestavení vlády. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 133, 8. června 1992, s. 1.

²⁴⁸ Obavy i nové naděje. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 133, 8. června 1992, s. 1.

²⁴⁹ Manželství, nebo rozvod? *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 134, 9. června 1992, s. 1

vítězných stran, kteří by v den vydání tohoto čísla Svobodného slova měli začít jednat o povolebním uspořádání vedení státu i budoucím soužití obou národů, přičemž jej připodobňují k manželskému svazku nebo jeho rozpadu. Následuje několik odstavců názorů obou politiků, s tím že jako první je zmíněný názor Klause a dostává tím na titulní straně větší prostor, přibližně dvě třetiny. Mečiarova polovina se pak celá na přední stranu nevešla a pokračuje na čtvrté straně. I tady lze aplikovat kritérium blízkosti, jelikož je pro českého čtenáře zajímavější číst si nejdříve názor českého politika.

V Praze v úterý 9. června 1992

Číslo 134 — Cena 2 Kčs

Svobodné slovo

ROČNÍK XLVIII (ČESKÉ SLOVO LXXXIV)

Názory V. Klause a V. Mečiara na budoucí uspořádání státu Manželství, nebo rozvod?

Dnes by mělo začít jednání o sestavení federální vlády • Příklad dobrá vůle zosodní rozpor?

DNES by se největší předpokladem měli vůdci vítězných politických stran a tím vlastně i o formě budoucího soužití Čechů a Slováků. Na obou stranách rozhodná stanoviska k některým otázkám, které mají rozhodující význam pro budoucnost společného státu. Podání se je překonat? Pro lepší představu poví Vladimír Mečiar (HZDS), kterými se prezentovali v uplynulých dnech a

Václav Klaus: ODS je pro rozumnou federaci. Pokud by však Československo nemělo být rozumnou federací, je potřeba rychlého rozumného a kulturního rozdělení státu.

Nemáme slevit ze svých zásad, vyhlášených ve volebním programu. Ten, z funkčního společného státu, principy tržní ekonomiky, demokracie apod. Směrem na zachování společného státu existují. Podstata budoucího jednání, která provedeme. Chci být věrný, že Vladimír Mečiar má pravdu, když říká, že budou vesměs. Doufám, že to říká věrně a odpovědně. Z naší strany jednání nepochybně konstruktivně budou.

Dominantní se, že federální vláda by měla být sestavena a parlamentem přijata již v průběhu měsíce června s příslibem, že by do konce října vyřešila klíčové otázky státoprávního uspořádání. Počáteční pozice pro jednání s HZDS jsou rozdílné, ale víme, že existuje manévrovací prostor pro obě strany. Stále doufám, že na slovenské straně je základní zájem udržet federaci. Když vyjednávatí úspěš-

ně nebudou, Československo se rozdělí. Společný stát právně bude postaven na nějaké formě úmluvy, bude však

složení na její formulaci a obsahu. Jednou cestou, jak snížit význam sporů o federální a republikánské kompetence a zároveň zachovat stát, je rozsáhlá decentralizace pravomocí a minimalizace úlohy státu.

Federální vláda by měla mít pouze test až osm členů s jasnými pravomocemi a kompetencemi. Měla by zůstat zachována federální ministerstva zahraničních věcí, obrany a financí, ostatní resortní jsou ministerstvo zahraničního obchodu a hospodářské ministerstva, zrušit by se mělo i ministerstvo dopravy a spojů a Federální výbor pro životní prostředí.

Vladimír Mečiar: ODS si vyřešila dobrý vstup pro další jednání už tím, že více než rok neudělala na HZDS, Nevidím důvod, proč by 25. června nemohly být vytvořeny všechny útvary FS.

Další vývoj ve státoprávním uspořádání očekávám takový, že republiky přijmou své ústavy, a tím automaticky zanikne federální. Tento postup umožňuje ústava z r. 1968. Společný stát může být postaven pouze na základě sítě smlouvy mezi dvěma subjekty mezinárodního práva.

Budu požadovat okamžitě zrušení federální televize a rozšíření a okamžitě zastavení jejího financování ze státního rozpočtu.

O tom, zda bude Slovensko samostatné, nebo ne, rozhodnou občané (Pokračování na str. 4)

Pracovní vřelka posílá a. s. Tatra Kopřivnice. První byl zastaven na hlavní dopravní lince, zatímco automatické V. Jurek (olejov) a S. Prokeš mají v provozu konečné přípravy pro první T13-2 v těchto dnech dostatek práce. Foto CSFK

V. Havel očekává obtížná jednání o složení vlády ČSFR
Prezidentovy podmínky

PRAHA (Iř) — Na střešní tiskové konferenci na Pražském hradě bylo nebyvalo novinářů. Bohužel prezident V. Havel mezi novináře své podmínky z volebních výsledků sdělit nepřiznal a jeho tiskový mluvčí M. Zantovský se o povolební situaci vyjadřoval obezřetně.

Jaký má prezident pocit z letošních voleb? Pan Zantovský to shrnul pod jedno slovo — překvapení. Debatovat lze tento výrok jednoduše — nebudete to věc lehká. Prezidentovy obavy z rozpadu státu se bezprostředně po vyhlášení volebních výsledků zmírnily, neboť k jednostrannému ústupu a konfliktům nebylo důvodu, ale jednotlivé úspěšné politické strany vyřešily k dialogu a k postupnému řešení problémů.

Podle M. Zantovského spojuje V. Havel stále svou kandidaturu na úřad prezidenta ČSFR s dvěma podmínkami — zachování společného státu a pokračování politických i ekonomických reforem zahájených v roce 1989. Také připomněl, že prezident se 1992 stále velice radí pro občany České a Slovenské republiky.

Na otázku, zda se ovažuje o vřetení funkce viceprezidenta, M. Zantovský odpověděl, že bude ještě přemýšlet.

současných politických jednání. Tiskový mluvčí Hradu také znovu zdůraznil, že kritika prezidenta předvolebního televizního projevu ze strany V. Mečiara je neopodstatněná, protože V. Havel v žádném případě nepropagoval žádnou z politických stran a nezvyšoval žádný národ nebo národnost klíč na dělení ČSFR.

Povolební rušno

Předseda Občanské demokratické strany V. Klaus a předseda Hnutí za demokratickou Slovensko V. Mečiar se včera večer sešli na první pondělní schůzce na neutrální moravské půdě v Brně. Jednání o možném vytvoření koalici federální vlády.

Rozpadně-li se Československý stát, bude se muset kopnout privatizace úplně předat, řekl včera ministr pro správu národního majetku a jeho privatizaci ČR T. Ježek. Fotomagneta, že se objví i jeho, že pokud bude Občanská demokratická strana chci křeslo ministra privatizace ČR, může se proces privatizace na dva až tři měsíce zastavit. Podle něj v tomto případě řada pracovníků ministerstva ze svého současného zaměstnání odejde.

DNES V LISTĚ:

- Další podezření
- Pasáci před soudem
- Může kdokoliv zadržet pachatele?
- Ponurá loterie
- Sparto, neboť nedůtklivá!

(2) (3) (4) (4) (12)

Na koncert do zahrad

PRAHA — Česká sekce Evropského kulturního klubu ve spolupráci s Kanceláří prezidenta republiky a Magistrátem úřadem blawého města Prahy pořádá od 16. června do 18. září každou sobotu od 16 hodin v jižních zahradách Pražského hradu Na valetch koncert. Cyklus zahrne 15 koncertů, ve kterých se představí spítkovní sólisté, řádové soubory, folklórní a tančící soubory z Čech a Moravy. Letní představení na otevřené scéně pod Býčím schody v jižních zahradách budou pravidelně každou sobotu od 16 hodin a budou přístupné všem návštěvníkům zahrad zdarma. V případě deště se

**Co říkají zahraniční pozorovatelé našim parlamentním volbám
Francouzům se líbily**

PRAHA (Iř) — Americký pozorovatel našich parlamentních voleb — pan

Príloha č. 15: Titulní strana Svobodného slova z 9. 6. 1992²⁵⁰

²⁵⁰ Svobodné slovo, ročník 48, číslo 134, 9. června 1992, s. 1.

Mečiar je zmíněn na titulní straně ještě jednou v krátkém textu s titulkem „*Povolební rušno*“, který informuje o první „poznávací schůzce“ předsedy HZDS s Klausem. A možnostem povolebního vyjednávání dvou zmíněných politiků se věnuje i text na následující straně, který popisuje zahraniční ohlasy výsledků voleb. Německá, francouzská nebo polská média podle textu psala, že o budoucnosti Československa v danou chvíli mohou rozhodnout jedině Klaus s Mečiarom, a že oba budou muset slevit ze svých požadavků.²⁵¹

Hlavní text na titulní straně *Svobodného slova* následující den s titulkem „Klíčové problémy: stát a prezident“ se věnuje prvnímu povolebnímu setkání Klause a Mečiara v Brně. Redakce v něm stroze popisuje požadavky obou stran.²⁵² Na druhé straně tohoto čísla pak Mečiara zmiňují některé ze zmonitorovaných textů ze zahraničního tisku, informující o vývoji státního uspořádání v Československu.²⁵³

Politické situaci se věnuje hlavní text i ve vydání z 11. června. Redakce *Svobodného slova* v něm informuje o Havlově pozvání zástupců stran, které se budou podílet na sestavení nové federální vlády. Mečiar toto pozvání odmítl, což redakce uvádí pouze jako informaci bez jediného Mečiarova vyjádření. Naproti tomu ale přidává reakci Havlova mluvčího Michaela Žantovského a také Klause, kteří důvody Mečiarova odmítnutí neuvádí. Redakce tak nedává prostor samotnému Mečiarovi a čtenářovi neosvětluje důvod jeho odmítnutí.²⁵⁴

Toto vysvětlení se čtenář dozvídá až níže na té samé straně v krátké reportáži z tiskové konference HZDS v Bratislavě. Redakce v textu kritizuje, že Mečiar se na tuto konferenci nedostavil. Odůvodnění Mečiarova odmítnutí návštěvy Hradu proto nabízí jen mluvčí strany, podle něhož tím předseda strany chtěl vyjádřit svůj nesouhlasný postoj s prezidentem Havlem.²⁵⁵

Svobodné slovo se dále zpravodajsky den po dni věnuje povolebním vyjednáváním Mečiara s Klausem a budoucnosti federace. Ve vydáních ze 12. a 16. června se Mečiarova fotografie objevila na titulních stranách. Popisy redakce odpovídají turbulentní realitě složitého dohadování předsedů HZDS a ODS. Odpovídají tomu titulky z jednotlivých dní – „Na mrtvém bodě“, „Neúspěch? Předčasné!“, „Kompromis ještě možný?“, „Malý krůček vpřed?“, „Hrozba

---

²⁵¹ Rozhodnou V. Klaus a V. Mečiar. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 134, 9. června 1992, s. 2.

²⁵² Klíčové problémy: stát a prezident. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 135, 10. června 1992, s. 1 a 3.

²⁵³ Bylo jednou jedno Československo..., *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 135, 10. června 1992, s. 2.

²⁵⁴ V. Havel bude kandidovat. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 136, 11. června 1992, s. 1.

²⁵⁵ SR: Vláda odborníků? *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 136, 11. června 1992, s. 1.

rozdělení reálnější?“ a nakonec „Společný stát je možné zachovat“. Čtenář je tak v tomto období každý den z titulní strany Svobodného slova konfrontován s informací, která alespoň částečně vyvrací nebo pozměňuje tu včerejší. Mečiar i společně s Klausem tak získávají obraz chaotických politiků, kteří nejsou schopní najít kompromis a každý den říkají médiím něco jiného.

V Praze v pátek 12. června 1992
Číslo 137 - Cena 2 Kčs

Svobodné slovo

ROČNÍK XLVIII (ČESKÉ SLOVO LXXXIV)

DNES V LISTE:

- Konvoj OSN pod palbou
- Cesta podle Kubáta
- Sex se zračkou Vulkan
- Jih proti Severu
- Slovo reportérů
- Trenéři nejen pivní

Setkání HZDS a ODS s prezidentem nejisté

Rozhodnou výsledky

PRAGA — Až na základě výsledků včerejších rozhovorů mezi ODS a HZDS, které se protáhly do noci, bude rozhodnuto, zda na Pražský hrad pojedou představitelé obou stran, nebo žádné. Oznamil to krátce před 22. hodinou mluvčí ODS J. Schneider.

O předsednictvu ČNR

PRAGA — Koaliční partneri v ČNR se shodli na tom, že předsednictva re- publikového parlamentu by neměla být konstruována na základě poměrného zastoupení, ale zároveň by neměla být sestaveno pouze ze zástupců koalice ních stran. Povzdil tu v rozhovoru se zpravodajem ČSTK místopředseda ČNR Jiří Vlach (ODS). „Po zjevnostech z uplynulého volebního období jsme dospěli k tomuto názoru“, dodal.

Druhé kolo ODS - HZDS: federace, nebo unie?

O parlamentu dohoda

PRAGA [Jhr. sv] — Přemin stářejším jednáním představitelů všech českých a slovenských politických stran a lidí, jejichž kandidáti byli zvoleni do Federálního shromáždění, bylo pracovní setkání v sídle ex. parlamentu. Na programu byly otázky spojené s ustavením orgánů FS a zásadní obsahoval jednotlivých funkcí. Podle vyjádření A. Dubčeka byl dosažen jednodušeji konsensus v otázkách struktury nového zákonodárného sboru a časového harmonogramu jeho ustavení a tím dobrý základ pro následující jednání mezi ODS a HZDS.

Předsedou nového FS by měl být postaven navržený HZDS. Přemín jeho předsedou kandidát koalice ODS-KDS. Předsedové směnoven by měli vzniknout z HZDS a ODS-KDS. Místopředseda ODS M. Macek po setkání uvedl, že „odlišná názora slovenských stran by jednání z dalších místopředsedů, kteří by sestávali SDE a na dalších praporek česká strana kandidátů svého společného partnera — KDU, Komunistů a HZDS, SDE a SNS postupují koordinovaně a společně vyvíjejí tlak na urychlené zrušení Federálního bezpečnostní služby, případně navrhuji zrušení nebo předání kontrainteligo- evance FBIS do rukou opozice. Pokud jde o českou stranu, souhlasí kvalitě.

... (pokračování na str. 3)

Zbývalo jen čekat

... (pokračování na str. 3)

Náš rozhovor

s Josefem Luxem, předsedou Křesťanské a demokratické unie - Československé strany lidové

Neopakovat staré chyby

Jednou ze stran, která bude součástí vládní koalice, je KDU-ČSL. Zptajal jsem se proto jejího předsedy Josefa Luxe, a jakými představiteli půjdou na tato jednání.

• Ustanážete o předsednictvu směnoven mezi ODS-KDS, ODA a KDU-ČSL, což by měla obsahovat?

Neměla by se předsedství upakovat chyby z minulosti. Neměla by se předsedství předsedů, která byla nad polovinu procent, uzavřela se žádnou další stranou dohodu. Strany, nastoupající ve vládu, by strany měly jasnou oporu v parlamentu, a to opora by měla vycházet z jasně kvalifikované dohody, podobně jako smlouva. Smlouva by měla mít přesně- ložené podmínky. Právě je otázka programového prohlášení vlády. To by mělo vzniknout při bilaterálních jednáních stran. Každá strana by měla mít vlastní program, ale důležité bylo, že tyto strany se dohodnou, a pak musí dohoda dodržovat. Důležitým bodem je a pak musí dohoda dodržovat. Důležitým bodem je a pak musí dohoda dodržovat. Důležitým bodem je a pak musí dohoda dodržovat.

• Máte jakožto předsedu, jaké ministerstev byste chtěl obsadit?

Mám především předsedu, to by se nemělo opakovat chyby z minulosti. Mám především předsedu, to by se nemělo opakovat chyby z minulosti. Mám především předsedu, to by se nemělo opakovat chyby z minulosti.

V PRAŽSKÉM SÍDLU ODS se Sněmovna předtím jako oběma stranami před jednáním zastupovali oba hlavní protagonisty — V. Mečiar a P. Klaus.

Foto JIŘI BUBES a MILES HASOCHA

V Koprivnici nezahálejí, i když vozy nemontují

Tatra zatím nejede

Alespoň jedna spravedlivá?

KARVÍNÁ [H] — Kolm karvinské- ho soudu je rušno, což platí jak o bez- prostředním okolí budovy, tak o chod- bích a předsedním a místopředsedním před předsednictvím JUDr. J. Zach- arčiček a vyšetřování mladých žen do Ra- kouska s vidinou zisku se zprostřed- kování prostřednictvím. Vláde mladí lidé politického větrání, snábi spolupráce s mojími dětmi, ale i majitelé luxus- ních automobilů.

(Pokračování na str. 4)

Král Elvis v Praze

PRAGA [H] — Bohatší diváci vob- ně — až 25 let odpočítá na bláznově v americkém Memphis. Alvinho-Čech- ler projel včera pražskými ulicemi, aby poslal zájemce o svatej rukob- mita za Vítězství. Kromě výstavy [trvá do 31. 6.], doplněné projekcí filmů v Praze dosud nezavítal, se včera ve 22 hodin konal kongres předsedů in- terparlamentárního výboru a jeho [P. Bolek, K. Zich a] i lančnický skupina ze SR. Závazek konání a byl díky sponzo- rům zdarma. Závazek od 18. hodin začíná v reálničce hale rokoletový taneční maršál.

Rozpačitá bilance

Příloha č. 16: Titulní strana Svobodného slova z 12. 6. 1992 (obrázek)²⁵⁶

²⁵⁶ Svobodné slovo, ročník 48, číslo 137, 12. června 1992, s. 1.

Redakce navíc každý den připojuje i pohled do zahraničních médií, přičemž vyznění těchto textů bývá často opět rozporuplné vzhledem ke sdělení na titulní straně.²⁵⁷ Příkladem může být vydání *Svobodného slova* z 22. června, kdy hlavní text čísla měl titulěk „Společný stát je možné zachovat“, když ale čtenář otočil na druhou stranu, měl možnost si přečíst monitoring zahraničních médií s titulkem „ČSFR může zachránit jen zázrak“²⁵⁸. Zatímco z textu na první straně je cítit naděje, po otočení jedné strany je tato naděje pryč. Zahraniční média v monitoringu Mečiara v tomto období nazývají „slovenským nacionalistou“²⁵⁹ a zmiňují, že se mu nedaří zmírnit obavy Slováků o to, zda je suverenita ta správná cesta.²⁶⁰

Na titulní straně *Svobodného slova* Mečiar získával prostor i v souvislosti s událostmi týkajícími se pouze Slovenska. 23. června redakce publikovala krátkou zprávu zmiňující Mečiara, který vyjádřil obavu, že stávající předseda slovenské vlády nepodá včas demisi a zbrzdí se tím realizace privatizačních projektů HZDS.²⁶¹ V červenci pak už *Svobodné slovo* informovalo o zasedání slovenské vlády, která schválila reorganizaci ministerstev²⁶², vyslovení důvěry vládě nebo zasedání slovenského parlamentu²⁶³.

Komentátor Jaroslav Boček už ve vydání z 20. června poznamenal, že zmizela poslední naděje na zachování federace. Podle Bočka bylo jasné, že k rozpadu dojde, v momentě, kdy se Mečiar a Klaus rozhodli nebojovat o pozici federálního premiéra a raději vzali jistá místa národních premiérů.²⁶⁴ V glose pak Jaromír Wágner začátkem července komentuje Mečiarovo vyjádření pro Československou televizi, že Slovensko spěje „k demokracii, která bude mít některé slovenské rysy“²⁶⁵. Wágner vyjadřuje obavu, aby tato mečiarovská demokracie nenesla v budoucnu prvky totality.

Mečiar se na titulní straně *Svobodného slova* objevuje znovu 2. července. K textu s titulkem „Nová federální vláda již dnes“ redakce připojila fotografii z jednání Mečiara s Klausem a Havlem, jejichž výsledkem byla konečně shoda na podobě federální vlády. Po několika dnech chaotického vyjednávání tak politici vyřešili alespoň jedno z palčivých témat.

---

²⁵⁷ Čs. federace hraje o všechno. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 137, 13. června 1992, s. 2; Čs. politici hrají riskantní hru. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 142, 20. června 1992, s. 2.

²⁵⁸ ČSFR může zachránit jen zázrak. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 145, 22. června 1992, s. 2.

²⁵⁹ Bez mandátu lidu. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 147, 24. června 1992, s. 2.

²⁶⁰ Obavy z rozdělení státu. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 152, 26. června 1992, s. 2.

²⁶¹ Podá demisi včas? *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 146, 23. června 1992, s. 1.

²⁶² Méně ministerstev. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 158, 8. července 1992, s. 1.

²⁶³ Důvěra vládě SR. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 165, 16. července 1992, s. 1.

²⁶⁴ BOČEK, Jaroslav. Chmurné vyhlídky. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 142, 20. června 1992, s. 1.

²⁶⁵ WÁGNER, Jaromír. Glosa k demokracii. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 157, 7. července 1992, s. 5.

nabyté samostatnosti. Obyvatelé zde na oslavu zapalovali ohně (vatry svrchovanosti) a očekávali příjezd Mečiara. Ten se ale na poslední chvíli omluvil. Účastníkům shromáždění nicméně vzkázal poselství, že „vyhlášení svrchovanosti bylo historicky nutným a nezbytným aktem“²⁶⁹

Mečiarova fotografie se na obálce *Svobodného slova* znovu objevuje 1. srpna. Redakce pro toto vydání vybrala celkem čtyři fotografie – Tomáše Garrigue Masaryka, Milana Rastislava Štefánika, Klause a Mečiara. K podobiznám prvních dvou zmíněných redakce připsala „Tito dva muži stvořili Československo“, ke druhým dvěma pak „A co tito dva? Zeptají se alespoň občanů, než je rozdělí?“. Vyznění je tak cíleně negativní. Redakce je očividně ze svého přesvědčení pro zachování federace a chtěla ukázat na muže, kteří se starají o její rozdělení. V popisu navíc naráží na oběma politiky slibované referendum o rozpadu státu, k němuž nikdy nedošlo.

Myšlenku redakce ještě podpořila komentářem autora Jaromíra Wágnera, který cituje průzkumy, podle nichž by většina obyvatel referendum skutečně uvítala. Autor dále kritizuje Mečiara za to, že samostatný slovenský stát neměl už v předvolebním programu.²⁷⁰

---

²⁶⁹ Ohně svrchovanosti. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 168, 20. července 1992, s. 1.

²⁷⁰ WÁGNER, Jaromír. Selským rozumem. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 179, 1. srpna 1992, s. 1.

Svobodné slovo

TITO DVA MUŽI stvořili Československo.

Prostitutky, pasáci a lupiči pod lupou ČISTKA A ODPŮRČI

PRAHA (Jedl) – „Situace na Václavském náměstí jí byla neúnosná a dala se označit za mimořádnou. Proto jí bylo nutno řešit mimořádně.“ Tato slova řekl na tiskové besedě ředitel Pražské policie pplk. JUDr. P. Hofman.

Od pondělí 27. 7. policie v centru Prahy kriminálníkem trochu pítáhlá opráté. Ne nad rámec zákonných možností, ale po strep toho, co jí stávající předpisy dovolí. Za to, co se na Václavském náměstí dělo, a patrně za nějaký čas zase bude, nenese plně odpovědnost policie, ale vláda a parlament. Chybí legislativní normy, které by chránily slavné lidi a nebyly tak milosrdné k delikventům.

V této souvislosti zaznívají i nároky, že to, co policie nyní odvádí, připomíná éru soudruha Štěpána a rasmusů. Takové konstatace jsou velmi laciné. Jak uvedl ředitel policie ČR, pplk. JUDr. F. Zelemický, hodlá policie obdobný postup, se souhlasem ministra vnitra ČR, uplatnit v dohledné době také v Severomoravském kraji, zejména pak v Ostravě.

NAD NÁVRHEM ÚSTAVY

PRAHA – Otázkami soudní moci a postavením prezidenta a vlády v připravované české ústavě se při svém veřejném druhém zasedání zabývala dočasná komise předsednictva ČNR pro přípravu Ústavy ČR.

Její členové se shodli v názoru, že není vhodné, aby soudce Ústavního soudu jmenovala vláda. Podpořili rovněž návrh, aby kompetenční spory mezi orgány republiky neřešil Ústavní soud, ale nejvyšší správní soud. V únesení se doporučuje, aby prezident byl voien nepřítom, to je parlamentem, a zároveň aby nebyl ústavně odpovědný z výkonu své funkce. Za jeho projevy a úkony související s výkonem úřadu by měla být s výjimkou přesně vymezených případů odpovědná vláda. Komise navrhla, aby tentýž kandidát na prezidenta mohl být zvolen nejvýše dvakrát bezprostředně za sebou. V nové české ústavě neměla být zakotvena možnost jmenování úřednické vlády. Doporučila pouze přesně specifikovat případy, kdy se prezidentovi nepodaří jmenovat vládu, která by získala podporu parlamentu. Jednání komise bylo přerušeno do středy 5. srpna.

Radu zdrucepelech informací poskytl novinářím mjr. JUDr. J. Kutek, který od začátku akce tráví se svými muži noci ve středu města. V žádném případě nelze souhlasit s vystavováním nějakých živnostenských listů prostitutkám. „Slapou“ i děti. Mezi zapřítádnými byy prostitutky, kterým je 12, 13, nebo 14 let. Taxikáři, kterým magistrát vydal neuvažované licence, stojí ve třech pruzích, ale projevují zájem pouze o erotické pasáky. Každý druhý totiž má v autě dvě dřevky, které pase. O tom, že má každý střešinou zbraň, nebo alespoň pistoli se slzovým pyntem, nelze pochybovat. Mnohé prostitutky již policii děkují, neboť, jak se ukázalo, jedná musí vydělavat i na tři pasáky najednou. K přesvědčovacím metodám pasáků patří běžné bití a odebrání občanských průkazů jejich ovečkám. U řady prostitutek policie zajistila uspávací prostředky, které byly přichystány pro čísnce. Ten, kdo se jen trochu opil, neměl šanci přejít náměstí bez přepadení. U oláskových cikánů policie nachází zbraň, polské zloté s prepisem na BANK CESKI. Vláštní samozvanci z Rumuňska mají v cestovních pasech razitko Osoba nezádoudí, ale jak je vyhotit, když sebou mají kupa dětí, a na či náklady? To, že kradou, je již veřejně tajemství. Laz pouze dodat, jen houřit a větší kapky. Ať má lotr tmavou, nebo bílou barvu pleti, nemá v centru našeho

A CO TITO DVA? Zeptají se alespoň občanů, než je rozdělí?

Příloha č. 18: Titulní strana Svobodného slova 1. srpna 1992 (obrázek)²⁷¹

Svobodné slovo se vyjednáváním Mečiaru s Klausem věnovalo i v následujících měsících, v textech ale často chybělo stanovisko slovenského premiéra.²⁷² Mečiarovo jméno často nebylo v textech vůbec zmíněno (jen osobně „HZDS“). Ke zprávě z výsledku srpnového jednání, na němž se rozhodlo o konečném datu rozchodu, přidala redakce *Svobodného slova* opět i fotografii Klause s Mečiarou.²⁷³ Prostor pak dále redakce věnovala

²⁷¹ *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 179, 1. srpna 1992, s. 1.

²⁷² Na jednu strunu. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 194, 19. srpna 1992, s. 1.

²⁷³ Horké odpoledne. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 201, 27. srpna 1992, s. 1.

Mečiarově zářijovému vyjednávání s opozičními českými stranami.²⁷⁴ V říjnu se také Mečiar vrátil do pravidelného zpravodajského pokrytí schůzek s Klausem.²⁷⁵

Deník se dále zpravodajsky věnoval vývoji na Slovensku, tedy přijetí nové ústavy²⁷⁶, Mečiarovému diplomatickému jednání s Maďarskem²⁷⁷ a Německem²⁷⁸, ale také pokusu o atentát²⁷⁹. Oproti předchozím měsícům nicméně nebyl Mečiar na stránkách *Svobodného slova* tak viditelný a vyznění je neutrální.

10. října pak deník otiskl komentář předsedy Československé strany socialistické Ladislava Dvořáka k dohodě Klause a Mečiara z Jihlavy. Ačkoli Dvořák ve svém komentáři hodnotí rozpad federace jako chybu, neviní z ní ani jednoho z národních premiérů.²⁸⁰

Mečiarova fotografie se ve sledovaném období naposledy na obálce *Svobodného slova* objevila 24. listopadu, a to u textu s titulkem „Další dohody podepsány“²⁸¹. Mečiar se do konce roku v deníku objevoval pouze jako neutrální účastník zpravodajství o dělení státu.²⁸² Pro českého čtenáře se Mečiar stal zahraničním politikem, který už na jeho život nemá vliv.

4.3 Respekt

Podobně jako slovenský týdeník *Zmena* měl český týdeník *Respekt* rubriku s krátkým shrnutím důležitých událostí z předchozích sedmi dní s názvem *Minulý týden*. Mečiar v něm během sledovaného období získával pravidelně prostor, vyznění ale vždy bylo zpravodajské a neutrální.

---

²⁷⁴ Mečiar pro dohodu. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 229, 29. září 1992, s. 1.

²⁷⁵ Drama pokračuje. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 235, 6. října 1992, s. 1; Zbytečné pokusy o zachování státu. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 236, 7. října 1992, s. 1; Celní unie už na světě? *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 253, 27. října 1992, s. 1; Podpisy na letišti. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 255, 30. října 1992, s. 1; Hranice zatím nebudou. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 264, 10. listopadu 1992, s. 1.

²⁷⁶ Slovensko má ústavu. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 206, 1. září 1992, s. 1; Podpisy pod ústavou. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 208, 4. září 1992, s. 1.

²⁷⁷ Mečiar v Maďarsku. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 213, 10. září 1992, s. 1; Komplikace pro Mečiara. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 240, 12. října 1992, s. 1; Mečiarova podmínka. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 256, 31. října 1992, s. 2.

²⁷⁸ Jednání Mečiar–Kinkel. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 243, 15. října 1992, s. 1–2; Mečiar má obavy. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 244, 16. října 1992, s. 2.

²⁷⁹ Hrozil Mečiarovi atentát? *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 245, 17. října 1992, s. 2.

²⁸⁰ DVOŘÁK, Ladislav. Jak dál po rozpadu? *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 239, 10. října 1992, s. 1–4.

²⁸¹ Další dohody podepsány. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 276, 24. listopadu 1992, s. 1.

²⁸² Konec československého státu. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 278, 26. listopadu 1992, s. 1.

V období kolem voleb a poté v průběhu povolebního vyjednávání byl Mečiar často předmětem komentářů autorů Respektu. Například v povolebním komentáři Vladimír Mlynář předpovídá, že ačkoli Mečiarovo HZDS není názorově jednotné, volební výhra ho na chvíli spojí. O rozpadu či zachování hnutí podle Mlynáře rozhodne, zda bude strana čelit problémům, záležet ale bude také na Mečiarovi, který má pevnou pozici. Negativně ale hodnotí Mečiarovo „arogantní“ odmítnutí účasti v televizní besedě o předčasných výsledcích voleb a také jeho „nedemokratické“ snahy zrušit federální televizi a rozhlas.²⁸³ Ke vnitřním problémům HZDS se redakce vrátila v listopadu, kdy komentátor Peter Schutz popsal, že Mečiar by se mohl chtít zbavit Milana Kňažka, aby předešel štěpení strany.²⁸⁴

Sestavování vlády na Slovensku komentuje také v daném červnovém vydání Respektu Peter Schulz. Mečiar je podle něj „bezzásadový, tvrdohlavý, posedlý spasitelskou mánií a nabitý negativními emocemi“²⁸⁵.

Situaci na Slovensku věnoval Respekt velký prostor ve třetím červnovém čísle. O Mečiarovi pojednává hlavní text čísla s titulkem „Slovensko zvolilo vůdce. Jiné téma než rozpad není možné“²⁸⁶ a také první z textů poutaných na obálce s titulkem „Mečiarovo hnutí potřebuje nepřitele. Jak je po volbách Maďarům, kteří jsou doma na jihu Slovenska?“²⁸⁷. Hlavnímu tématu čísla vévodí fotografie Vladimíra Mečiara s rozpráženými rukama a výmluvným výrazem. Autoři Jan Brabec a Anastázie Kudrnová v reportážních textech popisují povolební atmosféru v zemi skrze výpovědi jednotlivých slovenských voličů, přičemž citují jak Mečiarovy podporovatele, tak i odpůrce.

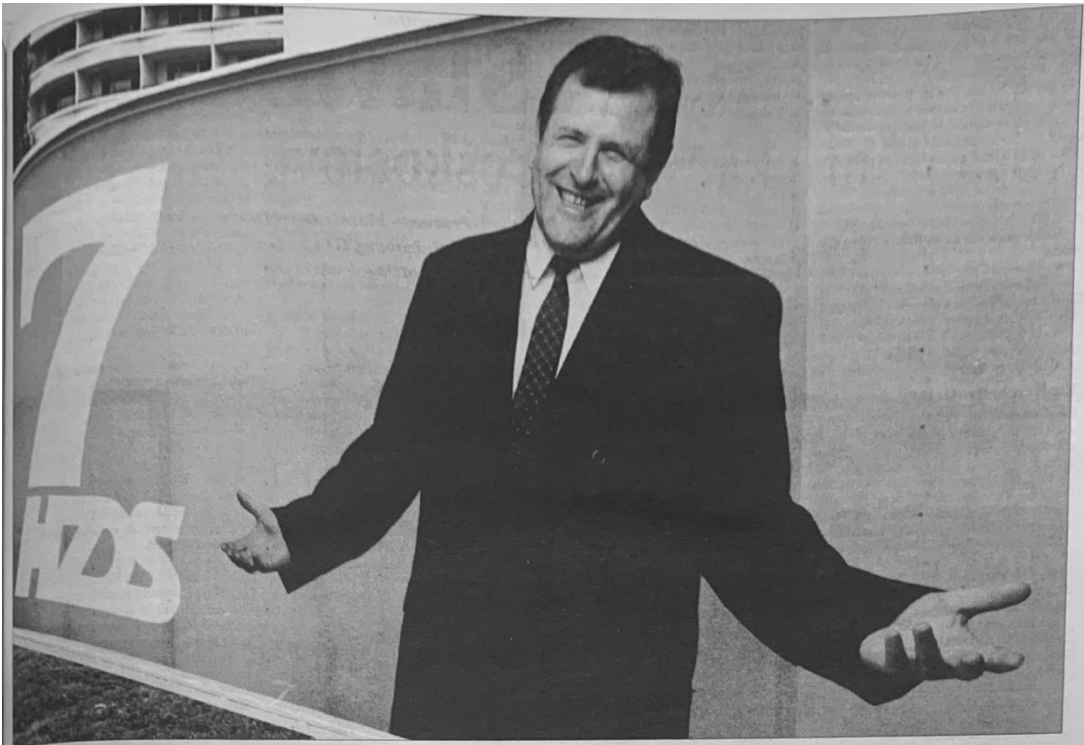
²⁸³ MLYNÁŘ, Vladimír. V Čechách těsné vítězství pravice. *Respekt*, ročník 3, číslo 23, 9. – 15. 6. 1992, s. 2.

²⁸⁴ SCHUTZ, Peter. Dvaja rozhnevaní muži. *Respekt*, číslo 48, 30. 11. – 6. 12. 1992, s. 3.

²⁸⁵ SCHUTZ, Peter. Slovensko sa prihlásilo k národnému socializmu. *Respekt*, ročník 3, číslo 23, 9. – 15. 6. 1992, s. 3.

²⁸⁶ BRABEC, Jan. Slovensko zvolilo vůdce. *Respekt*, ročník 3, číslo 24, 15. 6. – 21. 6. 1992, s. 5–6.

²⁸⁷ KUDRNOVÁ, Anastázie. Mečiarovo hnutí potřebuje nepřitele. *Respekt*, ročník 3, číslo 24, 15. 6. – 21. 6. 1992, s. 7.

Slovensko zvolilo vůdce

„Dal jsem hlas Mečiarovi - pro demokratické Slovensko a taky proto, aby federace zůstala“

Ulice Bratislavy dosud lemují gigantické volební plakáty: portréty přededy vítězného HZDS, Vladimíra Mečiara. S úsměvem a roztaženými rukama nabízí bratislavským voličům svou náruč. Na jednom z plakátů má přes prsa nastříkan nápis: ŠTB. Slovenský občan zvolil svou budoucnost. Titulek pondělního vydání deníku Koridor to říká zvučně: „Triumfálně vít' azstvo HZDS - cesta ku zvrchovanosti otevřená.“

V hlavním městě Slovenské republiky panuje ospalá atmosféra. Na náměstí SNP, kde po dva roky Slováci demonstrovali svoji touhu po samostatnosti, je klid. Žádné divoce gestikulující hloučky, žádná hesla, jen pár otrháných plakátů se slovenským státním znakem. Všichni nasvědčuje tomu, že si slovenský volič konečně vybral správně. Vladimír Mečiar zahájil jmenem Slovenska jednání o budoucnosti státu. Veřejnost očekává první zprávy z jednání, zda vůdce opravdu splní jejich sny. Na středu je proto ohlášena tisková konference HZDS.

Novináři věci komplikují
V malém salonku v domě novinářů na náměstí SNP je cítit napětí: několik desítek žurnalistů čeká na příchozí předsedy HZDS. Místo toho však ke konferenčnímu stolu usedá jeho tiskový mluvčí Bohuš Gécí a tiskový tajemník hnutí Jozef Sucha. Mečiarovu nepřítomnost

se užaslým novinářům snaží vysvětlit pan Gécí: „Jde o to, aby nedocházelo k nějakým nedopatřením a zbytečně se neposkytovaly polotovary z jednání.“ Další novinkou je, že delegace HZDS na setkání s prezidentem půjde bez V.Mečiara. „Jsou určité výhrady vůči postupu pana prezidenta ve volbách i ve vztahu k panu Mečiarovi,“ říká mluvčí. Na naši otázku, zda může hovořit konkrétně, tiskový mluvčí říká: „Pokud jste sledovali vývoj státoprávního uspořádání, tak přijdete na to, co mám na mysli.“

Jaký je názor hnutí na právě zveřejněnou zprávu CIA o Československu? „Je zřejmé, že jde o propagandistickou kampaň proti levicovým silám na Slovensku. Její součástí je i federální vysílání rozhlasu a televize. Abyste se nemýlili - jako bývalý zaměstnanec rozhlasu vím, jak se to dělá.“

Poslední věta sklízí potlesk a mluvčí tiskovky rychle ukončuje. Někteří slovenští novináři jej obklopují a z hloučky se ozývá smích. Ostatní, ohromeni zážitkem, diskutují u vchodu do budovy. Po chvíli vychází pan Sucha v doprovodu několika rozesmátých žen. Chceme po něm, aby přece jen důkladněji vysvětlil, proč Vladimír Mečiar nepřišel informovat veřejnost osobně. „Pan předseda nebude chodit na tiskovky, kam chodí novináři, kteří chtějí a priori zasévat neklid. Jako to bylo dnes. Pořád se ptají, jestli budou dvě banky nebo jedna. Myslím, že věci zbytečně komplikují, to není přeci podstatou problému. Největší se projevuje Hoffman, Hrib, Schutz a Žitný. Ostatním novinářům pan předseda trpělivě odpovídá na všechny otázky.“

V ulicích Bratislavy

Dělník, 52 let:
„Volil jsem Mečiara, protože nikdo lepší tady není. On jediný je mi schopný zaručit domovské právo na slovenský jazyk. Víím, že bez vás

mám bude zle, ale byli jsme přes sedmdesát let v českém područí, a toho je právě dost.“

Dělnice, 52 let:
„Nevím, jestli chci samostatný stát, ale víte, jak to bylo: prezident nás pomlouval, Burešová na nás byla zlá, osklivě se v zahraničí vyjadřovala o Slováciích. Víím to z novin i od lidí. Myslím, že to dopadlo docela dobře. Mečiara jsem nevolila, ale je statečný. Když byl v Praze, začali se mu Češi vysmívat, že máme Maticu slovenskou.“

Prodávčka, 48 let:
„Chtěla jsem volit Zelené, ale kvůli Maďarům jsem volila SNS. Myslím si ale, že zvíťázila spravedlnost. Mečiarovi jde o rozumnou federaci a ne o rozdělení státu.“

Dělník, 29 let:
„Dopadlo to špatně. Na Slovensku nastoupily levicové síly, budou bradit reformu. V určitém smyslu mám pocit ohrožení demokracie: nevím, jestli jsou vybudované nějaké mechanismy, které by tomu zabránily. Situace je taková, že v parlamentě není žádná opozice. Myslím, že lidé věděli, co volí, že to bylo v tomto smyslu vědomé, protireformní.“

Podcenili jsme komunismus na Slovensku

Ulice, kde ještě před rokem pár desítek nadšených federalistů zoufale skandovalo svoji podporu společnému státu a reformě, je dnes opuštěná. V Mozartově domě na Starém Městě, sídle ODÚ a kdysi centru událostí, je ticho. Jen několik studentů diskutuje v místním bistru o své budoucnosti. Za sklem okénka je vystavena jako poslední zbraň, co hnutí zůstalo, brožura s názvem „Dialogy Vladimíra Mečiara“. Mapuje rozpory v publikovaných výrociích nejdříve zapříšahlého federalisty, nyní bojovníka za svrchovanost Slovenska.

Na tiskovém oddělení několik lidí s úzkostí sleduje tiskovou konferenci Václava Klause.

Zrovna informuje o postojích svého partnera. Zdá se, že osud společného státu je zpečetěn. Jedna z žen se dává do pláče. „To je strašné. Nevěřím, že lidi, kteří volili Mečiara, chtěli zrovna tohle.“ Její výrok jen potvrzuje podivnou rozpolcenost v tužbách Slovenska. V roce 89 podporovala hnutí VPN a jeho program Šance pro Slovensko převážná většina obyvatel SR. Hnutí se postupem času rozpadlo, jeho původní ideály se dál snažila prozrazovat Občanská demokratická unie. V dnešních volbách ale zcela propadla. Na příčiny neúspěchu federalistického programu hnutí jsme se zeptali **PETERA TATÁRA**, člena předsednictva odstupující SNR.

VPN přivedlo Mečiara do politiky, dlouho nad ním drželo ochrannou ruku. Ted' ODÚ úplně propadlo. Proč?

Podcenili jsme komunismus na Slovensku. Bojím se, že pro normální fungování slovenské společnosti byly dva roky poměrně úspěšného pokusu o otevřenou, svobodnou společnost, někdy vulgárně nazývanou kapitalismem, málo. Budeme muset začít znovu. My zdůrazňujeme občanský princip, proto jsme prohráli.

Lidé říkají - Mečiar nechce rozdělení státu, chce volný svazek. Rozdělení si přj přeje Václav Klaus.

Na Slovensku se pouze něco přes deset procent lidí hlásí k rozdělení státu. Ti volili SNS

15.-21.6.92

5
RESPEKT
Z DOMOVA

Príloha č. 19: Vladimír Mečiar ve červnovém vydání Respektu (obrázek)²⁸⁸

²⁸⁸ Respekt, ročník 3, číslo 24, 15. 6. – 21. 6. 1992, s. 5–6.

komentářů ještě několikrát. A několikrát také redaktoři ještě v různých formách zmínili, že Mečiar lze, vymyslí si nebo se dopouští demagogie²⁹⁴.

Redakce Respektu také Mečiara často hodnotila jako politika zneužívajícího svou moc, který má až „*diktátorské způsoby*“²⁹⁵. Redaktor Respektu Jaroslav Spurný také v červencových a srpnových vydáních publikoval texty o tom, že Mečiar buduje novou tajnou službu, která bude spadat pod něj jako slovenského premiéra²⁹⁶ a také že si prosadil svého člověka do čela Federální bezpečnostní informační služby²⁹⁷. Peter Schutz ve svém zářijovém komentáři o přijetí nové slovenské ústavy poznamenal, že v ní chybí „*jen maličkost: zakotvení vedoucí úlohy Vladimíra Mečiara*“²⁹⁸.

Často se také na stranách Respektu v tomto období objevovala nespokojenost maďarské menšiny s Mečiarem. Komentátor Zbyněk Petráček v jednom z červencových čísel vyjádřil domněnku, že Mečiarova vláda dělá vše pro zažehnutí konfliktu s Maďarskem.²⁹⁹ V září pak redakce pokrývala Mečiarovy diplomatické cesty do Maďarska, které nepřinesly žádný výsledek³⁰⁰, a ke konci roku i jeho zkrachovalé jednání s maďarskou stranou o přehrazení Dunaje³⁰¹

V první polovině října věnoval Respekt Mečiarovi hlavní text čísla s titulkem „*Klidný rozchod se stává iluzí*“³⁰². Komentátor Vladimír Mlynář v něm popisuje Mečiarovy úhybné manévry posledních dní, kdy odmítl přijet na schůzku s českou vládou. Redakce v tomto vydání nabízí také zhodnocení první stovky dní Mečiarovy vlády. Komentátor Peter Schutz v textu konstatuje, že o Mečiarově vládě nelze napsat prakticky nic pozitivního.³⁰³

Začátkem listopadu pak komentátor Milan J. Žitný popisoval možnost, že Mečiar bude chtít být slovenským prezidentem. Podle Žitného by oznámení Mečiarovy kandidatury v daný moment byla „*snaha utéci před odpovědností za stav hospodářského, politického a morálního*

---

²⁹⁴ PETRÁČEK, Zbyněk. Chiméra česko-slovenského Maastrichtu. *Respekt*, ročník 3, číslo 39, 28. 9. – 4. 10. 1992, s. 2.

²⁹⁵ SCHUTZ, Peter. Národosocialistický blok pred rozpadom. *Respekt*, ročník 3, číslo 30, 27. 7. – 2. 8. 1992, s. 3.

²⁹⁶ SPURNÝ, Jaroslav. V. Mečiar buduje tajnou službu. *Respekt*, ročník 3, číslo 28. 13. 7. – 19. 7. 1992, s. 5.

²⁹⁷ SPURNÝ, Jaroslav. Křeslo za datum rozpadu. *Respekt*, ročník 3, číslo 35, 31. 8. – 6. 9. 1992, s. 4.

²⁹⁸ SCHUTZ, Peter. Česká strana ve výhodě. *Respekt*, ročník 3, číslo 36, 7. 9. – 13. 9. 1992, s. 3.

²⁹⁹ PETRÁČEK, Zbyněk. Možný obraz budoucnosti. *Respekt*, ročník 3, číslo 28. 13. 7. – 19. 7. 1992, s. 2.

³⁰⁰ SCHUTZ, Peter. Bezvýsledný summit Mečiar – Antall. *Respekt*, ročník 3, číslo 37, 14. 9. – 20. 9. 1992, s. 2.

³⁰¹ PETRÁČEK, Zbyněk. Podraz na Dunaji. *Respekt*, číslo 44, 26. 10. – 1. 11. 1992, s. 3.

³⁰² MLYNÁŘ, Vladimír. Klidný rozchod se stává iluzí. *Respekt*, ročník 3, číslo 40, 5. 10. – 11. 10. 1992, s. 5–6.

³⁰³ SCHUTZ, Peter. Sto dní Mečiarovho kabinetu. *Respekt*, ročník 3, číslo 40, 5. 10. – 11. 10. 1992, s. 2.

*úpadku Slovenska a zachránit alespoň vlastní kariéru*³⁰⁴, s tím, že z daného úpadku viní právě Mečiara.

V dalším listopadovém čísle pak Berthold Kohler nabízí zhodnocení, jak Mečiara vnímají v zahraničí. Podle autora si na rozdíl od Dubčeka, Havla nebo i Klause neví lidé za hranicemi Československa o Mečiarovi nic kromě toho, že ho Slováci poslouchají na slovo. Děsivý je pak pro některé cizince podle autora Mečiarův nacionalismus.³⁰⁵

---

³⁰⁴ ŽITNÝ, Milan J. Prezidentské pokoušení. Respekt, číslo 44, 2. 11. – 8. 11. 1992, s. 3.

³⁰⁵ KOHLER, Berthold. Spasitel, nebo svůdce. Respekt, číslo 45, 9. 11. – 15. 11. 1992, s. 3.

Závěr

Přechod Československa na demokratický systém nebyl jednoduchý a část slovenského národa ho začala vnímat jako příležitost k větší emancipaci. Tato touha přiřivená některými politiky započala proces dělení státu, na jehož konci byly série setkání dvou národních premiérů, Václava Klause a Vladimíra Mečiara. Občané federace bedlivě vyčkávali, jak se jejich táhlé rozhovory vyvinou. Jediným prostředníkem, který jim informace mohl pravidelně přinášet, byla média.

Československá média počátku 90. let byla svým charakterem velmi specifická. Stejně jako zbytek republiky si i novináři byli nuceni zvyknout na demokratický svět, který nabízí spoustu nových možností. Někteří žurnalisté si tak museli zvyknout, že už nejsou hlásnými troubami komunistického režimu. Další lidé, kteří doposud novináři nebyli, se jimi spontánně stali. Třeba tak, že si založili vlastní médium.

Na československém mediálním trhu se tak krátce po revoluci začala objevovat západně smýšlející seriózní média, ale i primárně komerčně orientovaná média bulvární. Československý konzument měl znenadání na výběr z širší palety titulů, z nichž mohl čerpat informace a která ho mohla zabavit.

Periodika analyzovaná v této diplomové práci zaujala k informování o hlavních osobnostech demontáže společného státu různé postoje. Většinu spojovala alespoň nějaká forma neutrálně laděného, občas až agenturního, zpravodajství. Velká část z nich se ale skrze výběr fotografií, vyznění publicistických textů a karikatur či komiksů snažila akcentovat určité aspekty chování obou zkoumaných politiků.

Vybraný slovenský tisk vyobrazil Klause mezi červnem a prosincem 1992 vcelku shodně. Na počátku, tedy kolem červnových voleb a poté v průběhu července a srpna, kdy proběhly schůzky o povolebním uspořádání a budoucnosti státu, jej vybraná slovenská média vnímala jako pragmatika, který nechce slevit ze své představy federace nebo rozchodu. Zároveň ale slovenská média kritizovala jeho negativní přístup k novinářům. Jako by je Klaus poslechl, od září ho zejména deník *Národná obroda* chválil za vstřícnost k médiím.

Periodika se převážně věnovala Klausově roli v demontáži federace, přičemž se řídila zpravodajskými hodnotami blízkosti, časovosti a důležitosti. V některých případech ale

zmiňovala i Klausovy neshody s prezidentem Havlem nebo rozpory uvnitř ODS – v tomto případě vyhrálo kritérium konfliktu.

Specifický byl bulvární list *Nový čas*, který navíc ke Klausovi občasně přistupoval jako k celebritě a pracoval dále s jeho skandalizací či zesměšňováním. Například použitím fotografie z jednání, na níž má předseda ODS zavřené oči, a uvedením, že předstírá spánek. Nebo také tvrzením, že si Klaus vymyslel pokus o atentát na svou osobu, jen aby nebyl oproti Mečiarovi „pozadu“.

Týdeník *Zmena* a deníky *Národná obroda* a *Nový čas* nicméně v rámci nedosažitelného ideálu, kterým je objektivita, v daném období informovaly relativně nestranně. Ve zpravodajství se včetně bulvárního *Nového času* nepokoušely informace prezentovat předpojatě. Úplné objektivitě však vždy budou překážet neodstranitelné faktory, kterými jsou zpravodajské hodnoty, gatekeeping nebo i rámcování, jehož se analyzovaná média dopouštěla pravidelně. Například tím, jakým osobnostem dala v textech prostor nebo jaké aspekty událostí popsala v reportážích. Výsledkem je vždy unikátní výsek reality specifický pro dané médium.

Zatímco slovenský tisk v daném období o Klausovi informoval podobně, v případě referování vybraného českého tisku o Vladimíru Mečiarovi lze pozorovat velké rozdíly. Bulvární deník *Blesk* je specifickým příkladem. Ve své produkci se v daných měsících soustředil spíše na skandální tematiku a celebrity. Politici si na stránky deníku obecně našli cestu jen málokdy. Výhradní čtenář *Blesku* tak o vývoji státoprávního uspořádání nebyl příliš informován. Mečiar byl několikrát předmětem publicistických textů označených jako komentáře, které nicméně žánrově komentáři nazvat nelze. Zpravidla šlo o směs urážek a posměšků, které nebyly opřené o argumenty a postrádaly kontext. Do analýzy byl deník *Blesk* přesto zahrnut kvůli oblíbenosti mezi čtenáři a také jako český protějšek *Nového času*.

Deník *Svobodné slovo* kromě neutrálního zpravodajství upozorňoval své čtenáře na Mečiarovy nacionalistické sklony a vinil ho za rozpad státu, který si redakce nepřála. Opakovaně tak upozorňovala například na fakt, že Mečiar odchod Slovenska z federace nezmínil ve svém předvolebním programu.

A výrazně pro-československý byl i týdeník *Respekt*, který měl v analyzovaném období dokonce i několik slovenských členů redakce a jejich texty nechával ve slovenštině. Bylo znatelné, že redakce Mečiara považovala za důležitou politickou postavu i pro české čtenáře. V

popisu předsedy HZDS se týdeník zejména zaměřil na jeho sklony k totalitarismu, obzvláště v podobě snahy ovládat média a tajné služby.

Ani jedno z analyzovaných českých periodik se tak nechovalo stoprocentně objektivně. *Blesk* svým čtenářům prezentoval maličký výsek reality. *Svobodné slovo* a *Respekt* dávaly na odív svou touhu po zachování federace. Týdeník *Respekt* se ovšem jako jediný věnoval Mečiarovi s důkladnou péčí a snažil se svým čtenářům přinášet co nejvíce nezkrášlených informací o jeho politickém smýšlení.

U všech analyzovaných médií lze vidět rozdíl z hlediska pokrývání událostí kolem Klause a Mečiara na začátku sledovaného období, tedy v červnu, kdy se konaly volby, a ke konci období, kdy bylo rozhodnuto o rozpadu společného státu. Zatímco v letních měsících periodika o obou politicích psala velmi často, postupem podzimu je zmiňovala se stále nižší frekvencí, často jen v materiálech převzatých z jiných médií, a koncem roku se ve většině případů staly zahraničními politiky nedůležitými pro čtenáře daného deníku či týdeníku.

Po celkovém sečtení všech výskytů v analyzovaném období lze určit, že se více věnovala vybraná slovenská média Klausovi než ta vybraná česká Mečiarovi. Konečný výsledek ale ve vysoké míře ovlivňuje deník *Blesk* (11 zmínek Mečiara), u něhož, jak už bylo zmíněno, politické zpravodajství prakticky neexistuje. Velký rozdíl lze pozorovat u obou analyzovaných týdeníků – zatímco *Zmena* zmínila v daném období Klause více než třicetkrát, *Respekt* Mečiara třikrát více (přes 90 zmínek). U zbylých slovenských deníků, tedy *Národné obrody* a *Nového času*, se počet zmínek Klause pohyboval okolo jedné stovky na každý deník, u *Svobodného slova* to bylo necelých 80 zmínek Mečiara.

Míra výskytu daných politiků v médiích je důležitým aspektem z hlediska ovlivňování veřejného mínění. Jak uvádí teoretici agenda-settingu, média mají moc určit, co by lidé měli považovat za důležité a o čem by měli přemýšlet. Pokud tedy byli například čtenáři deníku *Blesk* jen jedenáctkrát za pět měsíců vystaveni Mečiarovu jménu, a navíc bez většího kontextu, existuje šance, že se jím nezabývali a namísto toho pro ně byly stěžejní vraždy, jež deník umisťoval na své titulní strany. Čtenář *Národné obrody*, který měl za to samé období možnost o Klausovi číst více než stokrát, ho ale bude považovat za důležitou součást dění v zemi.

Použitá literatura

- ADOLF, Marian. Clarifying mediatization: Sorting through a current debate. *Empedocles: European journal for the philosophy of communication*. Intellect, 2011, 3(2), s. 153–175. ISSN 1757-1952. Dostupné z: doi:10.1386/ejpc.3.2.153_1
- ALTHEIDE, David L. *Media edge: media logic and social reality*. New York: Peter Lang Publishing, 2014, 199 stran. ISBN 978-1433126444
- ALTHEIDE, David L. a Robert P. SNOW. *Media Logic*. Beverly Hills: Sage Publications, 1979. Sage Library of Social Research. ISBN 0-8039-1296-X.
- BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. 2., upravené a doplněné vydání. Praha: Grada, 2019, 456 stran. ISBN 978-80-271-0553-3.
- BERGER, Peter L. a Thomas LUCKMANN. *Sociální konstrukce reality: pojednání o sociologii vědění*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1999. ISBN 80-85959-46-1.
- BOORSTIN, Daniel J. *The image: a guide to pseudo-events in America*. New York: Vintage Books, 1992, 336 stran. ISBN 978-0679741800
- BRANTS, Kees a Philip VAN PRAAG. Beyond Media Logic. *Journalism studies* (London, England). ABINGDON: Routledge, 2017, 18(4), s. 395–408. ISSN 1461-670X. Dostupné z: doi:10.1080/1461670X.2015.1065200
- BRUEGGEMANN, Michael. Between Frame Setting and Frame Sending: How Journalists Contribute to News Frames. *Communication theory*. Hoboken, USA: Wiley Subscription Services, 2014, 24(1), s. 61–82. ISSN 1050-3293. Dostupné z: doi:10.1111/comt.12027
- BUREŠ, Jan, Jakub CHARVÁT, Petr JUST a Petr ŠTEFEK. *Česká demokracie po roce 1989: institucionální základy českého politického systému*. Praha: Grada, 2012, 527 stran. ISBN 978-80-247-4283-0.
- BURTON, Graeme a Jan JIRÁK. *Úvod do studia médií*. Brno: Barrister & Principal, 2001, 391 stran. ISBN 80-85947-67-6.

- DEARING, James W. a Everett M. ROGERS. *Agenda-Setting*. Thousand Oaks: SAGE, 1996, 138 s. ISBN 0-7619-0563-4.
- DONSBACH, Wolfgang, ed. *The international encyclopedia of communication*. London: Blackwell Publishing, 2008, 6038 stran. ISBN 978-1405131995
- DUBČEK, Alexander. *Nádej zomiera posledná*. Nová práca, 1998, 289 stran. ISBN 80-967857-7-X
- ENTMAN, Robert M. Framing: Towards Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of communication*. Malden, USA: Blackwell Publishing, 1993, 43(4), s. 51–58. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x>
- ENTMAN, Robert M. Framing Bias: Media in the Distribution of Power. *Journal of communication*. Malden, USA: Blackwell Publishing, 2007, 57(1), s. 163–173. ISSN 0021-9916. Dostupné z: doi:10.1111/j.1460-2466.2006.00336.x
- GÁL, Fedor. *Z prvej ruky*. Bratislava: Archa, 1991, 174 stran. ISBN 80-7115-017-7.
- GOFFMAN, Erving: *Frame Analysis: An Essay on the Organization of Experience*. Harmondsworth, Penguin Books, 1974, ISBN 978-0930350918.
- HALL, Stuart, ed. *Representation: cultural representation and signifying practices*. London: Open University Press, 2003, 400 stran. ISBN 0-7619-5432-5.
- HEPP, A., KROTZ, F. a S. Moores, eds. *Network, connectivity and flow: Key concepts for media and cultural studies*. New York: Hampton Press, 2018.
- HJARVARD, Stig. *The Mediatization of Culture and Society*. Routledge, 2013, 192 stran. ISBN 9780415692373
- HUDEK, Adam, Michal KOPEČEK a Jan MERVART. *Čecho/slovakismus*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2019, 478 stran. ISBN 978-80-7422-679-3.
- JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Masová média*. 2., přepracované vydání. Praha: Portál, 2015, 390 stran. ISBN 978-80-262-0743-6.
- KLÁPŠTĚ, Jan a Ivan ŠEDIVÝ. *Dějiny Česka*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2019, 349 stran. ISBN 978-80-7422-338-9.
- KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010, 310 stran. ISBN 978-80-7367-698-8.

- KOPEČEK, Lubomír. *Demokracie, diktatury a politické stranictví na Slovensku*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury CDK, 2006, 347 s. ISBN 80-7325-076-4.
- KOPEČEK, Lubomír. *Éra nevinnosti: česká politika 1989–1997*. Brno: Barrister & Principal, 2010, 380 stran. ISBN 978-80-87029-98-5.
- KOPEČEK, Lubomír. *Fenomén Václav Klaus: politická biografie*. Brno: Barrister & Principal, 2012, 315 stran. ISBN 978-80-87474-75-4.
- KOVÁČ, Dušan, Emil CHAROUS a Jan URBAN. *Dějiny Slovenska*. 2. vydání. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2011, 434 stran. ISBN 978-80-7422-099-9.
- KUČEROVÁ, Stanislava. *Česká a slovenská otázka v soudobém světě: naše zájmy a základy naší hodnotové orientace v EU*. 2. doplň. vyd. Brno: Konvoj, 2004, 443 stran. ISBN 8073020610.
- LEŠKO, Marián. *Mečiar a mečiarizmus: politik bez škrupúl', politika bez zábran*. Bratislava: VMV, 1996, 240 stran. ISBN 80-967-2753-2.
- MCCOMBS, Maxwell E. *Setting the agenda: the mass media and public opinion*. Cambridge, England: Polity, 2004, 202 s. ISBN 0-7456-7274-4.
- MCCOMBS, Maxwell E. a Donald L. SHAW. The Agenda-setting Function of Mass Media. *Public Opinion Quarterly*. Chicago: Oxford University Press, 1972, 36(2), s. 176–187. ISSN 0033-362X. Dostupné z: doi:10.1086/267990
- MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 1999, 447 s. ISBN 8071782009.
- RYCHLÍK, Jan. *Rozdělení Československa: 1989–1992*. Praha: Vyšehrad, 2012. ISBN 978-80-7429-296-5.
- SHOEMAKEROVÁ, Pamela J. a Stephen D. REESE. *Mediating the message in the 21st century: a media sociology perspective*. Third edition. New York: Routledge, Taylor & Francis Group, 2014, 287 stran. ISBN 978-0-415-98913-8.
- STARKEY, Guy. *Balance and bias in journalism: representation, regulation and democracy*. New York: Palgrave Macmillan, 2007. ISBN 1403992495.
- STEIN, Eric a Zdeněk MASOPUST. *Česko-Slovensko: konflikt, roztržka, rozpad*. Praha: Academia, 2000, 371 s. ISBN 80-200-0752-0.

- SUK, Jiří. *Konstituční, nebo existenciální revoluce?: Václav Havel a Federální shromáždění 1989/1990*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2014, 181 stran. ISBN 978-80-7285-176-8.
- SUK, Jiří. *Labyrintem revoluce: aktéři, zápletky a křížovanky jedné politické krize (od listopadu 1989 do června 1990)*. Vydání třetí. Praha: Prostor, 2020, 507 stran. ISBN 978-80-7260-448-7.
- ŠIMEČKA, Martin M. *Medzi Slovákmi: stručné dejiny ľahostajnosti od Dubčeka k Ficovi, alebo, ako som sa stal vlastencom*. Bratislava: N Press, s.r.o, 2017, 155 stran. ISBN 978-80-972394-3-5.
- ŠOLC, Jaroslav. *Slovensko v českej politike*. Banská Bystrica: Enterprise, 1993, 251 s. ISBN 80-85342-02-2.
- THIMM, Caja, Mario ANASTASIADIS, and Jessica EINSPÄNNER-PFLOCK, ed. *Media logic(s) revisited: modelling the interplay between media institutions, media technology and societal change*. Palgrave Macmillan, 2018
- TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-683-4.
- TUŠER, Andrej. Slovenská periodická tlač v rokoch 1990–2010 / Slovak Periodical Press in 1990-2010. *Otázky žurnalistiky / Questions of Journalism*. 2011, 54(1-2), s. 94–105. ISSN 03227049.
- VALENTOVÁ, Magda. *Obraz Slovenska v českém tisku před rozdělením Československa*. Olomouc, 2016. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta. Vedoucí práce doc. Mgr. Pavel Šaradín, Ph.D.
- VEREŠ, Juraj. Národná obroda – príbeh jedných mienkotvorných novín. *Studia politica slovacae*. Ústav politických vied Slovenskej akadémie vied, 2008, ročník 2, s. 104–107. ISSN 2585-8459.

Online zdroje

- ČALFA, Marián. Programové prohlášení vlády 19. 12. 1989. *Vláda.cz* [online]. [cit. 2022-11-21]. Dostupné z: <https://bit.ly/3jDSEF3>

- HALL, Stuart. Representation and the Media (transkript přednášek). *Media Education Foundation* [online]. 1997 [cit. 2022-11-18]. Dostupné z: <https://bit.ly/2MFQgKR>
- JANCURA, Vladimír. Malý sprievodca dejinami najstaršieho slovenského denníka: Slová pravdy chceli rozsievať medzi ľud. *Pravda* [online]. [cit. 2022-11-26]. Dostupné z: <https://bit.ly/3FUiegc>
- VERZICHOVÁ, Petra. Profesor Zdeněk Jičínský (* 1929 † 2020). *Paměť národa* [online]. [cit. 2022-11-21]. Dostupné z: <https://www.pametnaroda.cz/cs/jicinsky-zdenek-20170512-0>
- Clevelandská dohoda (1915) a Pittsburská dohoda (1918). *Masarykova univerzita* [online]. [cit. 2022-11-29]. Dostupné z: <https://bit.ly/3hScdsM>
- Časopis Zmena. *Slovenská národná galéria* [online]. [cit. 2022-11-26]. Dostupné z: <https://1989.sng.sk/casopis-zmena>
- Deklarácia Slovenskej národnej rady o zvrchovanosti Slovenskej republiky. *Národná rada Slovenskej republiky* [online]. 17. 7. 1992 [cit. 2022-11-29]. Dostupné z: <https://bit.ly/3PXdUSc>
- Denník Národná obroda dnes končí. *Denník Sme* [online]. 31. 5. 2005 [cit. 2022-11-26]. Dostupné z: <https://bit.ly/3hZs2xD>
- Denníky – celoštátne – Október 2022. *Audit Bureau of Circulations* [online]. [cit. 2022-11-26]. Dostupné z: <https://bit.ly/3Go35FC>
- Kodex České televize. *Česká televize*. [online]. [cit. 2022-12-08]. Dostupné z: <https://bit.ly/3WJ7CIc>
- Mapa vlastníků českých médií v roce 2020. *MediaGuru* [online]. 27. října 2020 [cit. 2022-11-26]. Dostupné z: <https://bit.ly/3FTJY4M>
- Infografika: Milníky českých médií 1989-2019. *MediaGuru* [online]. 17. listopadu 2019 [cit. 2022-11-26]. Dostupné z: <https://bit.ly/3Q7PQfp>
- Ústava Slovenskej republiky. *Slovenská poľnohospodárska knižnica pri SPU v Nitre* [online]. [cit. 2022-11-29]. Dostupné z: <http://www.slpk.sk/dokumenty/ustava.pdf>
- Ústavní zákon o zániku České a Slovenské Federativní Republiky. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. [cit. 2022-11-29]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/docs/laws/1992/542.html>

Periodika

Blesk, ročník 1, čísla 64–119, 1. 7. – 31. 12. 1992.

Národná obroda, ročník 3, čísla 153–307, 1. 7. – 31. 12. 1992.

Nový čas, ročník 2, čísla 127–307, 1. 6. – 31. 12. 1992.

Respekt, ročník 3, čísla 21–52, 25. 5. 1992 – 3. 1. 1993.

Svobodné slovo, ročník 48, čísla 230–306, 1. 6. – 31. 12. 1992.

Zmena, ročník 4, čísla 139–169, 28. 5. – 5. 1. 1992.

Seznam analyzovaných textů

Blesk

HÁLA, Jan. Vezme si tě Mečiar! *Blesk*, ročník 1, číslo 73, 10. července 1992, s. 2.

HÁLA, Jan. Bude svobodné Slovensko? *Blesk*, ročník 1, číslo 74, 11. července 1992, s. 2.

BAUER, Jan. V kriminálech už není místo. *Blesk*, ročník 1, číslo 86, 25. července 1992, s. 2.

ČECHOVÁ, Alena. Horák nekuje pikle s Mečiarem. *Blesk*, ročník 1, číslo 101, 12. srpna 1992, s. 2.

BAUER, Jan. Jako když se nechce. *Blesk*, ročník 1, číslo 113, 26. srpna 1992, s. 2.

ČEPELÁK, Jiří. Bolely ruce, bolely oči. *Blesk*, ročník 1, číslo 120, 3. září 1992, s. 2.

HÁLA, Jan. Bude to podraz? *Blesk*, ročník 1, číslo 140, 26. září 1992, s. 2.

BAUER, Jan. Někdo brnká na nervy. *Blesk*, ročník 1, číslo 151, 9. října 1992, s. 2.

HÁLA, Jan. Atentát na Mečiara se nekonal. *Blesk*, ročník 1, číslo 158, 17. října 1992, s. 1.

HÁLA, Jan. V Ruzyni bouchalo šampaňské. *Blesk*, ročník 1, číslo 168, 30. října 1992, s. 2.

ŠKOCH, Ondřej. Kdo určí vinu? *Blesk*, ročník 1, číslo 193, 28. listopadu 1992, s. 1.

Národná obroda

Už 75 tisíc podpisov. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 153, 1. 7. 1992, s. 1.

Pod slnkom na Hrade tma. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 154, 2. 7. 1992, s. 1–2.

Vymenovali vládu ČR. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 155, 3. 7. 1992, s. 2.

Povedali ministri ČR. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 155, 3. 7. 1992, s. 2.

JANÍK, Branislav. Život s ním je těžký... *Národní obroda*, ročník 3, číslo 155, 3. 7. 1992, s. 5.

Na čele J. Stránský. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 156, 4. 7. 1992, s. 1.

Ohlasy politickej scény. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 156, 4. 7. 1992, s. 3.

Prezident ČR? *Národní obroda*, ročník 3, číslo 159, 8. 7. 1992, s. 2.

KRČOVÁ, Bohumila. Ambície českého kabinetu. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 160, 9. 7. 1992, s. 2.

Čo si počat s referendom. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 160, 9. 7. 1992, s. 12.

OLACH, Bohumil. Prezident kartou v hre? *Národní obroda*, ročník 3, číslo 162, 11. 7. 1992, s. 3.

Nedemokratická, mocenská hra. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 163, 13. 7. 1992, s. 12.

WALEKOVÁ, Alena. Program českej štátnosti. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 164, 14. 7. 1992, s. 2.

Akord zmierenia a rozumu? *Národní obroda*, ročník 3, číslo 165, 15. 7. 1992, s. 12.

KRČOVÁ, Bohumila. Slovenská a moravská karta. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 166, 16. 7. 1992, s. 2.

Ekonomika nahráva politike. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 166, 16. 7. 1992, s. 12.

Čo píše zahraničná tlač o vývoji v ČSFR. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 167, 17. 7. 1992, s. 12.

Klaus k Deklarácii a Havlovi. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 168, 18. 7. 1992, s. 12.

„Obaja vieme, čo chceme“. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 169, 20. 7. 1992, s. 1–2.

Racionálne z patovej situácie. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 169, 20. 7. 1992, s. 12.

Proces s vlastnou dynamikou. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 169, 20. 7. 1992, s. 12.

Ďalšie delenie. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 170, 21. 7. 1992, s. 2.

Ironická absurdita. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 170, 21. 7. 1992, s. 3.

O referende, ústave, prezidentovi? *Národní obroda*, ročník 3, číslo 171, 22. 7. 1992, s. 2.

Existuje šanca na dialóg? *Národní obroda*, ročník 3, číslo 171, 22. 7. 1992, s. 2.

Keď Hradčany osireli. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 171, 22. 7. 1992, s. 12.

Začal sa pôrod Českej ústavy. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 172, 23. 7. 1992, s. 2.

Na zdravie, či na (čí) úspech? *Národní obroda*, ročník 3, číslo 172, 23. 7. 1992, s. 1–2.

Vyjasňovanie politických postojov. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 172, 23. 7. 1992, s. 12.

Dlouhého kritika Klausova sprava. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 172, 23. 7. 1992, s. 12.

Referendum ako nereálna zmienka. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 173, 24. 7. 1992, s. 1–2.

Necitlivý Klaus. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 175, 27. 7. 1992, s. 12.

Hľadá spojencov? *Národní obroda*, ročník 3, číslo 176, 28. 7. 1992, s. 2.

Občiansky pohľad. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 177, 29. 7. 1992, s. 2.

Sústavne ústavne. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 178, 30. 7. 1992, s. 1–2.

Názor na stanoviská V. Klausova k štátoprávnemu usporiadaniu. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 178, 30. 7. 1992, s. 1.

JANÍK, Branislav. Nemyslím si, že štát rozdeľujem ja. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 183, 5. 8. 1992, s. 1–3.

Spoločný menovateľ záujmov. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 183, 5. 8. 1992, s. 12.

ODS – HZDS do 10 dní. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 189, 12. 8. 1992, s. 2.

GEMBICKÝ, Július. Liečba Klausom alebo mandát na drzosť? *Národní obroda*, ročník 3, číslo 193, 17. 8. 1992, s. 2.

Pozadie „malého puču“. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 193, 17. 8. 1992, s. 12.

Václav Klaus v Budapešti. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 194, 18. 8. 1992, s. 2.

Agónia federácie v ČNR. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 195, 19. 8. 1992, s. 2.

Mandát. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 196, 20. 8. 1992, s. 12.

Prežitá federácia. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 196, 20. 8. 1992, s. 12.

V. Havel rukojemníkom ODS? *Národní obroda*, ročník 3, číslo 196, 20. 8. 1992, s. 12.

Klam a mam. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 197, 21. 8. 1992, s. 21.

PÁNIK, Blažej. Kľuč má v rukách Klaus. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 199, 24. 8. 1992, s. 5.

GEMBICKÝ, Július. Prerušenie partie v časovej tiesni. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 200, 25. 8. 1992, s. 2.

Čo zamýšľa HZDS? *Národní obroda*, ročník 3, číslo 201, 26. 8. 1992, s. 12.

Na ceste k dvom štátom. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 203, 28. 8. 1992, s. 1–2.

Problémy aj s colnou úniou. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 203, 28. 8. 1992, s. 12.

Predsuntý „federálny“ muž. *Národní obroda*, ročník 3, číslo 211, 7. 9. 1992, s. 12.

Netreba sa ponáhľať. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 212, 8. 9. 1992, s. 12.

Česká vláda chce odložiť platnosť zákona o bankrote o 6 mesiacov. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 213, 9. 9. 1992, s. 2.

V. Klaus o opozícii. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 214, 10. 9. 1992, s. 12.

MMF: Slovenská politika je blízka Klausovej. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 215, 11. 9. 1992, s. 1.

ODS odmieta obrannú úniu. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 215, 11. 9. 1992, s. 2.

Sentimentálni Česi? *Národná obroda*, ročník 3, číslo 216, 12. 9. 1992, s. 1–2.

Podnet na stíhanie V. Klauza. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 216, 12. 9. 1992, s. 2.

Spomienka v Lánoch. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 218, 15. 9. 1992, s. 2.

Prianie a realita. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 218, 15. 9. 1992, s. 12.

V. Klaus je šikovnejší. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 218, 15. 9. 1992, s. 12.

České národné záujmy. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 219, 16. 9. 1992, s. 12.

Príliš citlivé otázky. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 220, 17. 9. 1992, s. 1.

Naši štátnici v Spojených štátoch amerických. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 221, 18. 9. 1992, s. 1–4.

Návrat poučeného premiéra. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 224, 22. 9. 1992, s. 1.

Zmeny vo vládnom návrhu. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 224, 22. 9. 1992, s. 12.

Modlitba trepezlivým. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 225, 23. 9. 1992, s. 2.

Klausove verzie. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 225, 23. 9. 1992, s. 12.

Od nuly k nule. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 227, 25. 9. 1992, s. 21.

Navrhujú stretnutie. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 230, 29. 9. 1992, s. 2.

Obrusovanie kamienkov. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 233, 2. 10. 1992, s. 3.

Mečiarov obojručný bekhend. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 234, 3. 10. 1992, s. 3.

Parlamentné pristavenie sa na križovatke. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 234, 3. 10. 1992, s. 3.

Keď sa hrá vabank. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 236, 6. 10. 1992, s. 12.

KRČOVÁ, Bohumila. Důvěra pro budoucnost. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 239, 9. 10. 1992, s. 2.

Dráma sa mení na selanku. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 241, 12. 10. 1992, s. 1–2.

Kolodějská idyla len epizódou? *Národná obroda*, ročník 3, číslo 242, 13. 10. 1992, s. 12.

Menová únia bude. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 244, 15. 10. 1992, s. 12.

Klausova hlava v d(1)aniach. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 245, 16. 10. 1992, s. 22.

Zachovať čo najviac pozitív. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 248, 19. 10. 1992, s. 12.

Klaus ku Kohlovi. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 250, 22. 10. 1992, s. 2.

Dohody s generálnou poistkou? *Národná obroda*, ročník 3, číslo 253, 26. 10. 1992, s. 1–4.

Od Pittsburgu k Londýnu. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 254, 27. 10. 1992, s. 1.

Premiéři ČR a SR podpísali 16 dohôd. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 256, 30. 10. 1992, s. 1.

Je memorandum kľúčom od európskych dverí? *Národná obroda*, ročník 3, číslo 256, 30. 10. 1992, s. 1.

Čo chceme viac? *Národná obroda*, ročník 3, číslo 256, 30. 10. 1992, s. 2.

Dvaja muži. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 261, 5. 11. 1992, s. 12.

„ODS zocelená a jednotná“. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 264, 9. 11. 1992, s. 1–2.

Sme si predsa najbližší. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 265, 10. 11. 1992, s. 1–2.

V ODS politický pokoj? *Národná obroda*, ročník 3, číslo 265, 10. 11. 1992, s. 10.

Klaus nepríde. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 269, 14. 11. 1992, s. 10.

Lepší pokojný rozvod. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 269, 14. 11. 1992, s. 6.

Banický thatcherizmus V. Klause. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 271, 17. 11. 1992, s. 12.

Klausova zbytočná chyba. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 272, 18. 11. 1992, s. 12.

PÁNÍK, Blažej. Klaus alebo pán Klaus? *Národná obroda*, ročník 3, číslo 281, 26. 11. 1992, s. 3.

Veľký poker dvoch premiérov. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 286, 4. 12. 1992, s. 2.

Vizionári a pragmatici. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 287, 6. 12. 1992, s. 12.

Klausov Nový rok. *Národná obroda*, ročník 3, číslo 293, 13. 12. 1992, s. 12.

Nový čas

Ak rozpad – tak zamatový. *Nový čas*, ročník 2, číslo 130, 4. 6. 1992, s. 2.

J. Prokeš: Klaus je realista. *Nový čas*, ročník 2, číslo 132, 6. 6. 1992, s. 2.

Mečiar trucuje. *Nový čas*, ročník 2, číslo 136, 11. 6. 1992, s. 2.

HAIJSTER, Jozef. Situácia je vratká. *Nový čas*, ročník 2, číslo 136, 11. 6. 1992, s. 2.

Kňažko: ČSFR – spoločný zväzok. *Nový čas*, ročník 2, číslo 137, 12. 6. 1992, s. 2.

Dvere nie sú zatvorené. *Nový čas*, ročník 2, číslo 138, 13. 6. 1992, s. 2.

Klaus povie, kto bude čím. *Nový čas*, ročník 2, číslo 138, 13. 6. 1992, s. 2.

OLŠINSKÝ, Rodan. Sobášny list. *Nový čas*, ročník 2, číslo 138, 13. 6. 1992, s. 2.

V. Mečiar: Šance V. Klauza sú 1:1. *Nový čas*, ročník 2, číslo 139, 15. 6. 1992, s. 2.

Václav Klaus sa ponáhľa. *Nový čas*, číslo 141, 17. 6. 1992, s. 2.

Dozvieme sa zloženie federálnej vlády? *Nový čas*. číslo 142, 18. 6. 1992, s. 2.

Mýty okolo rokovania. *Nový čas*, číslo 142, 18. 6. 1992, s. 8.

BIELIK, Jozef. A čo s Havlom? *Nový čas*, číslo 143, 19. 6. 1992, s. 2.

HAIJSTER, Jozef. Podmienky vzájomného pochopenia. *Nový čas*, číslo 143, 19. 6. 1992, s. 8.

Jeden z jazdcov apokalypsy. *Nový čas*, číslo 147, 24. 6. 1992, s. 2.

Piatich navrhne HZDS. *Nový čas*, číslo 148, 25. 6. 1992, s. 8.

ŠKORŇA. Peter. Kto, čo a kedy? *Nový čas*, číslo 150, 29. 6. 1992, s. 2.

Dnes federálna vláda? *Nový čas*, číslo 153, 1. 7. 1992, s. 2.

ŠKORŇA, Peter. Diplomatické dekórum. *Nový čas*, ročník 2, číslo 154, 2. 7. 1992, s. 2.

Vzťahy vzájomnosti vyriešiť demokraticky. *Nový čas*, ročník 2, číslo 154, 2. 7. 1992, s. 2.

Premiér ČR Václav Klaus. *Nový čas*, ročník 2, číslo 155, 3. 7. 1992, s. 2.

O forme štátu: Referendum. *Nový čas*, ročník 2, číslo 158, 7. 7. 1992, s. 2.

Opozícia a opozičníctvo. *Nový čas*, ročník 2, číslo 163, 13. 7. 1992, s. 6.

Je Václav Klaus puberták? *Nový čas*, ročník 2, číslo 166, 16. 7. 1992, s. 2.

Ktorá ústava bude skôr? *Nový čas*, ročník 2, číslo 170, 21. 7. 1992, s. 2.

Katastrofický scenár bez stanoviska. *Nový čas*, ročník 2, číslo 172, 23. 7. 1992, s. 2.

HAIJSTER, Jozef. Deklarácia ochoty. *Nový čas*, ročník 2, číslo 173, 24. 7. 1992, s. 2.

Pokus o legitímny zánik federácie. *Nový čas*, ročník 2, číslo 173, 24. 7. 1992, s. 2.

Český prezident. *Nový čas*, ročník 2, číslo 175, 27. 7. 1992, s. 2.

Kohl a Mečiar sa zachovali rovnako. *Nový čas*, ročník 2, číslo 190, 13. 8. 1992, s. 2.

ŠKORŇA, Peter. Večný problém Sudety. *Nový čas*, ročník 2, číslo 190, 13. 8. 1992, s. 8.

ODS chce regióny. *Nový čas*, ročník 2, číslo 191, 14. 8. 1992, s. 2.

ŠKORŇA, Peter. Prihorká tabletky. *Nový čas*, ročník 2, číslo 193, 17. 8. 1992, s. 2.

Spoluvegetovanie Čech a Slovenska. *Nový čas*, ročník 2, číslo 193, 17. 8. 1992, s. 2.

Klaus hľadá spoločný jazyk. *Nový čas*, ročník 2, číslo 195, 19. 8. 1992, s. 2.

KOVANDA, K. Poučenie z dejín. *Nový čas*, ročník 2, číslo 199, 24. 8. 1992, s. 6.

HZDS požaduje ospravedlnie od ODS. *Nový čas*, ročník 2, číslo 200, 25. 8. 1992, s. 2.

ROSIVAL, Štefan. Cena rozdelenia. *Nový čas*, ročník 2, číslo 200, 25. 8. 1992, s. 2.

HAJSTER, Jozef. Tichý kompromis. *Nový čas*, ročník 2, číslo 203, 28. 8. 1992, s. 2.

Lepšie vzťahy po rozdelení. *Nový čas*, ročník 2, číslo 203, 28. 8. 1992, s. 2.

Stretnie sa v Brne Klaus s Mečiarom. *Nový čas*, ročník 2, číslo 201, 26. 8. 1992, s. 2.

O stretnutí rozhodol vzájomný telefonát. *Nový čas*, ročník 2, číslo 202, 27. 8. 1992, s. 2.

Čo zamýšľa HZDS? *Nový čas*, ročník 2, číslo 201, 26. 8. 1992, s. 6.

HAJSTER, Jozef. HZDS – ODS: Trucpolitika. *Nový čas*, ročník 2, číslo 201, 26. 8. 1992, s. 6.

Príliš silné osobnosti. *Nový čas*, ročník 2, číslo 202, 27. 8. 1992, s. 8.

HRÍB, Štefan. A je to! *Nový čas*, ročník 2, číslo 208, 3. 9. 1992, s. 8.

ODS neoznamuje svoje kroky. *Nový čas*, ročník 2, číslo 209, 4. 9. 1992, s. 2.

Mečiarove zradné škatule. *Nový čas*, ročník 2, číslo 210, 6. 9. 1992, s. 6.

Slovenská ústava – slovenská záležitosť. *Nový čas*, ročník 2, číslo 210, 6. 9. 1992, s. 2.

Konečná je na dohľad. *Nový čas*, ročník 2, číslo 214, 10. 9. 1992, s. 8.

Česká vláda dostala zásady českej ústavy. *Nový čas*, ročník 2, číslo 214, 10. 9. 1992, s. 2.

Deklarácia je najpriateľnejšia. *Nový čas*, ročník 2, číslo 215, 11. 9. 1992, s. 2.

Kľukaté cesty. *Nový čas*, ročník 2, číslo 215, 11. 9. 1992, s. 6.

Štát rozkladá Mečiar a Klaus. *Nový čas*, ročník 2, číslo 216, 14. 9. 1992, s. 2.

Bez rizika. *Nový čas*, ročník 2, číslo 216, 14. 9. 1992, s. 6.

Monitor. *Nový čas*, ročník 2, číslo 217, 15. 9. 1992, s. 4.

HAJSTER, Jozef. Rozloženie rizika. *Nový čas*, ročník 2, číslo 218, 16. 9. 1992, s. 2.

Treba riskovať. *Nový čas*, ročník 2, číslo 220, 18. 9. 1992, s. 6.

Bližšie v budúcej colnej únii. *Nový čas*, ročník 2, číslo 226, 24. 9. 1992, s. 2.

HAIJSTER, Jozef. Čo keby... *Nový čas*, ročník 2, číslo 231, 30. 9. 1992, s. 2.

Bez emócií o armáde. *Nový čas*, ročník 2, číslo 233, 2. 10. 1992, s. 2.

HAIJSTER, Jozef. Červené súkno. *Nový čas*, ročník 2, číslo 234, 3. 10. 1992, s. 2.

V Židlochoviciach sa ODS – HZDS nestretnú. *Nový čas*, ročník 2, číslo 235, 5. 10. 1992, s. 2.

Vláda ČR pripravená rokovať s vládou SR. *Nový čas*, ročník 2, číslo 235, 5. 10. 1992, s. 2.

Hrubá chyba ODS. *Nový čas*, ročník 2, číslo 235, 5. 10. 1992, s. 6.

HAIJSTER, Jozef. Je to balík! *Nový čas*, ročník 2, číslo 236, 6. 10. 1992, s. 2.

ŠKORŇA, Peter. Nepochopení. *Nový čas*, ročník 2, číslo 237, 7. 10. 1992, s. 2.

V. Klaus neverí v úspech. *Nový čas*, ročník 2, číslo 237, 7. 10. 1992, s. 2.

Monitor. *Nový čas*, ročník 2, číslo 237, 7. 10. 1992, s. 4.

HAIJSTER, Jozef. Únia nie, únia áno. *Nový čas*, ročník 2, číslo 238, 8. 10. 1992, s. 2.

Dohody na najlepšej ceste. *Nový čas*, ročník 2, číslo 238, 8. 10. 1992, s. 2.

Republikové vlády v sobotu v Kolodějoch, *Nový čas*, ročník 2, číslo 238, 8. 10. 1992, s. 2.

Monitor. *Nový čas*, ročník 2, číslo 238, 8. 10. 1992, s. 4.

Nie dva a pol. *Nový čas*, ročník 2, číslo 240, 10. 10. 1992, s. 4.

HAIJSTER, Jozef. Bude aj sláva? *Nový čas*, ročník 2, číslo 241, 12. 10. 1992, s. 2.

Na náročné operácie – do Čiech. *Nový čas*, ročník 2, číslo 241, 12. 10. 1992, s. 2.

Monitor. *Nový čas*, ročník 2, číslo 242, 13. 10. 1992, s. 6.

V ČR bude existovať senát. *Nový čas*, ročník 2, číslo 243, 14. 10. 1992, s. 2.

Monitor. *Nový čas*, ročník 2, číslo 244, 15. 10. 1992, s. 8.

V. Klaus: Neúspech a obavy. *Nový čas*, ročník 2, číslo 245, 16. 10. 1992, s. 2.

Monitor, *Nový čas*, ročník 2, číslo 246, 17. 10. 1992, s. 4.

Monitor, *Nový čas*, ročník 2, číslo 247, 19. 10. 1992, s. 8.

Mierové rozdelenie vďaka dvom mužom. *Nový čas*, ročník 2, číslo 248, 20. 10. 1992, s. 6–7.

Opasky si utiahneme aj bez V. Klause. *Nový čas*, ročník 2, číslo 252, 24. 10. 1992, s. 2.

HAIJSTER, Jozef. Čo bude...? *Nový čas*, ročník 2, číslo 254, 27. 10. 1992, s. 2.

Memorandum o colnej únii podpísané. *Nový čas*, ročník 2, číslo 254, 27. 10. 1992, s. 2.

V Gabčíkove rokovali experti. *Nový čas*, ročník 2, číslo 257, 30. 10. 1992, s. 2.

Klaus závidel. *Nový čas*, ročník 2, číslo 260, 4. 11. 1992, s. 2.

Monitor. *Nový čas*, ročník 2, číslo 261, 5. 11. 1992, s. 6–8.

ODS je jednotná. *Nový čas*, ročník 2, číslo 261, 5. 11. 1992, s. 2.

Tragikomická fraška. *Nový čas*, ročník 2, číslo 261, 5. 11. 1992, s. 2.

Monitor. *Nový čas*. ročník 2, číslo 263, 7. 11. 1992, s. 6.

Macka za podpredsedu nezvolili. *Nový čas*, ročník 2, číslo 264, 9. 11. 1992, s. 2.

ŠKORŇA, Peter. Jastrabí a „holúbätá“. *Nový čas*, ročník 2, číslo 267, 12. 11. 1992, s. 2.

Vymení ODS republiku za trafiku? *Nový čas*, ročník 2, číslo 269, 14. 11. 1992, s. 2.

Vojnu sme neprehrali. Monitor. *Nový čas*, ročník 2, číslo 277, 24. 11. 1992, s. 8.

Monitor, *Nový čas*, ročník 2, číslo 278, 25. 11. 1992, s. 4–8.

Zánik nebude partizánsky. *Nový čas*, ročník 2, číslo 281, 28. 11. 1992, s. 2.

Nemecký pohľad. *Nový čas*, ročník 2, číslo 284, 2. 12. 1992, s. 4.

Made in the Czech Republic. Monitor, *Nový čas*, ročník 2, číslo 291, 10. 12. 1992, s. 8.

KITTLER, Dušan. Dolgoša trápi Klausov syndróm. *Nový čas*, ročník 2, číslo 293, 12. 12., s. 9.

Z „vlnky“ vlna kritiky. Monitor. *Nový čas*, ročník 2, číslo 296, 16. 12., s. 8.

Mohlo to byť aj celkom inak. Monitor. *Nový čas*, ročník 2, číslo 302, 23. 12., s. 8.

K súčasnosti sme speli celé tri roky. *Nový čas*, ročník 2, číslo 304, 28. 12., s. 2.

HAJSTER, Jozef. Štátnosť. *Nový čas*, ročník 2, číslo 306, 30. 12., s. 2.

HAJSTER, Jozef. Ohňostroje. *Nový čas*, ročník 2, číslo 307, 31. 12., s. 2.

Respekt

MLYNÁŘ, Vladimír. Boj o voliče ještě neskončil. *Respekt*, ročník 3, číslo 22, 1. 6. – 8. 6. 1992, s. 2.

MLYNÁŘ, Vladimír. V Čechách těsné vítězství pravice. *Respekt*, ročník 3, číslo 23, 9. 6. – 14. 6. 1992, s. 2.

- SCHUTZ, Peter. Slovensko sa prihlásilo k národnému socializmu. *Respekt*, ročník 3, číslo 23, 9. – 14. 6. 1992, s. 3.
- ŠUSTROVÁ, Petruška. Společnost se musí bránit. *Respekt*, ročník 3, číslo 24, 15. 6. – 21. 6. 1992, s.
- ŽITNÝ, Milan J. Operácia siamského dvojčata. *Respekt*, ročník 3, číslo 24, 15. 6. – 21. 6. 1992, s. 2.
- LAZAR, Boris F. Jiné téma než rozpad není možné. *Respekt*, ročník 3, číslo 24, 15. 6. – 21. 6. 1992, s. 2.
- MACHÁČEK, Jan. Volební sliby a zákony. *Respekt*, ročník 3, číslo 24, 15. 6. – 21. 6. 1992, s. 3.
- MLYNÁŘ, Vladimír. Hra o čas. *Respekt*, ročník 3, číslo 24, 15. 6. – 21. 6. 1992, s. 3.
- BRABEC, Jan. Slovensko zvolilo vůdce. *Respekt*, ročník 3, číslo 24, 15. 6. – 21. 6. 1992, s. 5–6.
- KUDRNOVÁ, Anastázie. Mečiarovo hnutí potrebuje nepřítele. *Respekt*, ročník 3, číslo 24, 15. 6. – 21. 6. 1992, s. 7.
- SCHUTZ, Peter. Samostatnosť s požehnaním ODS. *Respekt*, ročník 3, číslo 25, 22. 6. – 28. 6. 1992, s. 2.
- KABELE, Jiří. Černá můra nefunkčního parlamentu. *Respekt*, ročník 3, číslo 25, 22. 6. – 28. 6. 1992, s. 3.
- ŽITNÝ, Milan J. Obranný reflex. *Respekt*, ročník 3, číslo 25, 22. 6. – 28. 6. 1992, s. 3.
- MLYNÁŘ, Vladimír. Do konce září bude rozhodnuto. *Respekt*, ročník 3, číslo 25, 22. 6. – 28. 6. 1992, s. 5.
- ŽITNÝ, Milan J. Slovenští Maďaři chtějí autonomii. *Respekt*, ročník 3, číslo 25, 22. 6. – 28. 6. 1992, s. 6.
- JUST, Vladimír. Útok na média. *Respekt*, ročník 3, číslo 26, 29. 6. – 2. 7. 1992, s. 6.
- HOLUB, Petr. Černé ticho. *Respekt*, ročník 3, číslo 26, 29. 6. – 2. 7. 1992, s.
- MACHÁČEK, Jan, Ivan LAMPER a Vladimír MLYNÁŘ. Šance pro Česko i Slovensko. *Respekt*, ročník 3, číslo 26, 29. 6. – 2. 7. 1992, s. 4.
- ŽITNÝ, Milan J. Vláda jednej strany. *Respekt*, ročník 3, číslo 26, 29. 6. – 2. 7. 1992, s. 3.
- MACHÁČEK, Jan. Referendum již proběhlo. *Respekt*, ročník 3, číslo 26, 29. 6. – 2. 7. 1992, s. 2.
- PETRÁČEK, Zbyněk. Možný obraz budoucnosti. *Respekt*, ročník 3, číslo 28. 13. 7. – 19. 7. 1992, s. 2.
- SCHUTZ, Peter. Jednotne proti nepriateľom ľudu. *Respekt*, ročník 3, číslo 28. 13. 7. – 19. 7. 1992, s. 2.
- MACHÁČEK, Jan. Slovenské banky pod tlakem. *Respekt*, ročník 3, číslo 28. 13. 7. – 19. 7. 1992, s. 3.

- SPURNÝ, Jaroslav. V. Mečiar buduje tajnou službu. *Respekt*, ročník 3, číslo 28, 13. 7. – 19. 7. 1992, s. 5.
- WEISS, Martin. Pozdrav z federálního hrobu. *Respekt*, ročník 3, číslo 29, 20. 7. – 26. 7. 1992, s. 2.
- JUST, Vladimír. Sliby, chyby a pak doktor. *Respekt*, ročník 3, číslo 29, 20. 7. – 26. 7. 1992, s.
- SCHUTZ, Peter. Deklarácia uzavrela všetky cesty späť. *Respekt*, ročník 3, číslo 29, 20. 7. – 26. 7. 1992, s. 3.
- KUDRNOVÁ, Anastázie. Poutě na hory. *Respekt*, ročník 3, číslo 29, 20. 7. – 26. 7. 1992, s. 5–6.
- ŽITNÝ, Milan J. a Vladimír MLYNÁŘ. Nepohodlný prokurátor. *Respekt*, ročník 3, číslo 30, 27. 7. – 2. 8. 1992, s. 5.
- SCHUTZ, Peter. Národosocialistický blok pred rozpadom. *Respekt*, ročník 3, číslo 30, 27. 7. – 2. 8. 1992, s. 3.
- WEISS, Martin. Klidný krok české vlády. *Respekt*, ročník 3, číslo 31, 3. 8. – 9. 8. 1992, s. 2.
- HOLUB, Petr. Tady už není co ukrást. *Respekt*, ročník 3, číslo 32, 10. 8. – 16. 8. 1992, s. 2.
- SPURNÝ, Jaroslav a Jan BRABEC. Státy se dělí, armáda zůstává. *Respekt*, ročník 3, číslo 32, 10. 8. – 16. 8. 1992, s. 5–6.
- SPURNÝ, Jaroslav. Špionážní služba před rozpadem. *Respekt*, ročník 3, číslo 33, 17. 8. – 23. 8. 1992, s. 5.
- BÚTORA, Daniel. Stádo slonů v porcelánu. *Respekt*, ročník 3, číslo 33, 17. 8. – 23. 8. 1992, s. 3.
- KABELE, JIŘÍ. Proletáři, spojte se. *Respekt*, ročník 3, číslo 33, 17. 8. – 23. 8. 1992, s. 2.
- HOLUB, Petr. Ať už to neštěstí přijde. *Respekt*, ročník 3, číslo 34, 24. 8. – 30. 8. 1992, s. 5–6.
- LAMPER, Ivan a Milan J. ŽITNÝ. Novináři, tvou ctností je poslušnost. *Respekt*, ročník 3, číslo 34, 24. 8. – 30. 8. 1992, s. 4.
- BÚTORA, Daniel. Povstání a politika. *Respekt*, ročník 3, číslo 34, 24. 8. – 30. 8. 1992, s. 3.
- LAMPER, Ivan. Česko-slovenská unie nemá koho spojovat. *Respekt*, ročník 3, číslo 34, 24. 8. – 30. 8. 1992, s. 2.
- MLYNÁŘ, Vladimír. ODS Mečiarovi věří. *Respekt*, ročník 3, číslo 35, 31. 8. – 6. 9. 1992, s. 2.
- SPURNÝ, Jaroslav. Křeslo za datum rozpadu. *Respekt*, ročník 3, číslo 35, 31. 8. – 6. 9. 1992, s. 4.
- SCHUTZ, Peter. Česká strana ve výhodě. *Respekt*, ročník 3, číslo 36, 7. 9. – 13. 9. 1992, s. 3.
- PETRÁČEK, Zbyněk. Pohrobek federace. *Respekt*, ročník 3, číslo 36, 7. 9. – 13. 9. 1992, s. 3.

- SCHUTZ, Peter. Bezvýsledný summit Mečiar – Antall. *Respekt*, ročník 3, číslo 37, 14. 9. – 20. 9. 1992, s. 2.
- SPURNÝ, Jaroslav a Jan BRABEC. Opožděná osvědčení. *Respekt*, ročník 3, číslo 38, 21. 9. – 27. 9. 1992, s. 4.
- KOHLER, Bertold. Synonymum politického úspěchu. *Respekt*, ročník 3, číslo 38, 21. 9. – 27. 9. 1992, s. 3.
- ZAHRADNÍČEK, Tomáš. Tušení souvislostí. *Respekt*, ročník 3, číslo 39, 28. 9. – 4. 10. 1992, s. 3.
- PETRÁČEK, Zbyněk. Chiméra česko-slovenského Maastrichtu. *Respekt*, ročník 3, číslo 39, 28. 9. – 4. 10. 1992, s. 2.
- SPURNÝ, Jaroslav. Dělení armády nebude jednoduché. *Respekt*, ročník 3, číslo 40, 5. 10. – 11. 10. 1992, s. 4.
- SCHUTZ, Peter. Sto dní Mečiarovho kabinetu. *Respekt*, ročník 3, číslo 40, 5. 10. – 11. 10. 1992, s. 2.
- MLYNÁŘ, Vladimír. Klidný rozchod se stává iluzí. *Respekt*, ročník 3, číslo 40, 5. 10. – 11. 10. 1992, s. 5–6.
- KABELE, Jirí. Hlavně neztratit nervy. *Respekt*, ročník 3, číslo 41, 12. 10. – 18. 10. 1992, s. 2.
- HILF, Rudolf, Jaromír BOHÁČ a Frank BOLDT. Na mír moc času nezbyvá. *Respekt*, ročník 3, číslo 41, 12. 10. – 18. 10. 1992, s. 3.
- SCHUTZ, Peter. Konec neprůstřelného primátora. *Respekt*, ročník 3, číslo 41, 12. 10. – 18. 10. 1992, s. 7.
- HOLUB, Petr. Lidé se už začínali bát. *Respekt*, ročník 3, číslo 42, 19. 10. – 25. 10. 1992, s. 6.
- BULÍŘ, Aleš. Nebezpečná měnová unie. *Respekt*, ročník 3, číslo 42, 19. 10. – 25. 10. 1992, s. 9.
- ŠÍDLO, Jindřich a Vladimír MLYNÁŘ. Gabčíkovo: čas činů. *Respekt*, číslo 43, 26. 10. – 1. 11. 1992, s. 6–7.
- SPURNÝ, Jaroslav. Lorenc a spol. *Respekt*, číslo 43, 26. 10. – 1. 11. 1992, s. 8.
- MACHÁČEK, Jan. Slabé základy čtvrtého pilíře. *Respekt*, číslo 43, 26. 10. – 1. 11. 1992, s. 2.
- ŽITNÝ, Milan J. Hrátky s referendem. *Respekt*, číslo 43, 26. 10. – 1. 11. 1992, s. 3.
- PETRÁČEK, Zbyněk. Podraz na Dunaji. *Respekt*, číslo 43, 26. 10. – 1. 11. 1992, s. 3.
- BRABEC, Jan a Petr HOLUB. Dnes naposled. *Respekt*, číslo 44, 2. 11. – 8. 11. 1992, s. 7–8.
- ŽITNÝ, Milan J. Prezidentské pokoušení. *Respekt*, číslo 44, 2. 11. – 8. 11. 1992, s. 3.

- PALATA, Luboš. Evropa si zvyká. *Respekt*, číslo 44, 2. 11. – 8. 11. 1992, s. 2.
- KOHLER, Berthold. Spasitel, nebo svůdce. *Respekt*, číslo 45, 9. 11. – 15. 11. 1992, s. 3.
- LAMPER, Ivan a Vladimír MLYNÁŘ. Nemám čas na pocity. *Respekt*, číslo 46, 16. 11. – 22. 11. 1992, s. 9.
- SZIRMAI, Emil. Ali Babův poklad. *Respekt*, číslo 46, 16. 11. – 22. 11. 1992, s. 3.
- HOLUB, Petr. Co všechno se může stát. *Respekt*, číslo 47, 23. 11. – 29. 11. 1992, s. 4.
- SCHUTZ, Peter. Dvaja rozhnevaní muži. *Respekt*, číslo 48, 30. 11. – 6. 12. 1992, s. 3.
- SZIRMAI, Emil. Kupónový poker ministra Skalického. *Respekt*, číslo 49, 7. 12. – 13. 12. 1992, s. 2.
- SCHUTZ, Peter. Slovensko bude mať dobrého prezidenta. *Respekt*, číslo 50, 14. 12. – 20. 12. 1992, s. 3.
- SPURNÝ, Jaroslav a Vladimír MLYNÁŘ. Bratislavské ucho. *Respekt*, číslo 51, 21. 12. – 27. 12. 1992, s. 5–6.
- SPURNÝ, Jaroslav. Na východní hranici klid. *Respekt*, číslo 52, 28. 12. 1992 – 3. 1. 1993, s. 4.

Svobodné slovo

- Volební horečka stoupá, *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 127, 1. června 1992, s. 3.
- Prezident požádal o sestavení vlády. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 133, 8. června 1992, s.
- Obavy i nové naděje. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 133, 8. června 1992, s. 1.
- Manželství, nebo rozvod? *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 134, 9. června 1992, s. 1
- Rozhodnou V. Klaus a V. Mečiar. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 134, 9. června 1992, s. 2.
- Klíčové problémy: stát a prezident. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 135, 10. června 1992, s. 1 a 3.
- Bylo jednou jedno Československo..., *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 135, 10. června 1992, s. 2.
- V. Havel bude kandidovat. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 136, 11. června 1992, s. 1.
- SR: Vláda odborníků? *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 136, 11. června 1992, s. 1.
- Federaci zřejmě odzvonilo. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 136, 11. června 1992, s. 2.
- O parlamentu dohoda. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 137, 12. června 1992, s. 1–2.
- Žádná výraznější shoda. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 137, 13. června 1992, s. 1.
- BOČEK, Jaroslav. Ještě je čas... *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 137, 13. června 1992, s. 1.

Čs. federace hraje o všechno. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 137, 13. června 1992, s. 2.

Referendum beze spěchu. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 137, 13. června 1992, s. 3.

Na mrtvém bodě. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 139, 15. června 1992, s. 1–3.

HZDS V. Havla nepodpoří. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 140, 16. června 1992, s. 1.

Neúspěch? Předčasné! *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 140, 16. června 1992, s. 1.

Kompromis ještě možný. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 140, 17. června 1992, s. 1.

Blýskání na lepší časy? *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 141, 18. června 1992, s. 1.

Je naděje na kompromis? *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 141, 18. června 1992, s. 2.

Malý krůček vpřed? *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 141, 18. června 1992, s. 1.

Hrozba rozdělení reálnější? *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 142, 20. června 1992, s. 1.

BOČEK, Jaroslav. Chmurné vyhlídky. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 142, 20. června 1992, s. 1.

Čs. politici hrají riskantní hru. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 142, 20. června 1992, s. 2.

Společný stát je možné zachovat. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 145, 22. června 1992, s. 1.

ČSFR může zachránit jen zázrak. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 145, 22. června 1992, s. 2.

Podá demisi včas? *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 146, 23. června 1992, s. 1.

Čeká Československo sametový rozvod? *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 146, 23. června 1992, s. 2.

Bez mandátu lidu. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 147, 24. června 1992, s. 2.

Nová vláda SR. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 148, 25. června 1992, s. 1.

Komu to prospěje? *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 151, 29. června 1992, s. 2.

Obavy z rozdělení státu. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 152, 26. června 1992, s. 2.

Výhrady k vládě. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 152, 26. června 1992, s. 2.

Nová podoba státu. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 153, 1. července 1992, s. 2.

Nová federální vlády již dnes. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 154, 2. července 1992, s. 1.

Rozpad řídí Klaus? *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 154, 2. července 1992, s. 2.

WÁGNER, Jaromír. Glosa k demokracii. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 157, 7. července 1992, s. 5.

Méně ministerstev. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 158, 8. července 1992, s. 1.

Oběd s V. Mečiarom. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 158, 8. července 1992, s. 1.

Nepřipravené Slovensko. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 163, 14. července 1992, s. 2.

Mečiar se vrátil. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 164, 15. července 1992, s. 1.

Důvěra vládě SR. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 165, 16. července 1992, s. 1.

Už na ostří nože. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 166, 17. července 1992, s. 1.

BOČEK, Jaroslav. Konfедераční past. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 167, 18. července 1992, s. 1.

17. červenec – konec ČSFR? *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 167, 18. července 1992, s. 2.

Ohně svrchovanosti. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 168, 20. července 1992, s. 1.

WÁGNER, Jaromír. Selským rozumem. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 179, 1. srpna 1992, s. 1.

Na jednu strunu. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 194, 19. srpna 1992, s. 1.

Horké odpoledne. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 201, 27. srpna 1992, s. 1.

Konečné datum? *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 202, 28. srpna 1992, s. 1.

Slovensko má ústavu. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 206, 1. září 1992, s. 1.

Podpisy pod ústavou. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 208, 4. září 1992, s. 1.

Mečiar v Maďarsku. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 213, 10. září 1992, s. 1.

Mečiar pro dohodu. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 229, 29. září 1992, s. 1.

Drama pokračuje. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 235, 6. října 1992, s. 1.

Zbytečné pokusy o zachování státu. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 236, 7. října 1992, s. 1.

Další ultimátum. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 236, 7. října 1992, s. 2.

Výsledky kompromisu. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 237, 8. října 1992, s. 1–4.

DVOŘÁK, Ladislav. Jak dál po rozpadu? *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 239, 10. října 1992, s. 1–4.

Komplikace pro Mečiara. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 240, 12. října 1992, s. 1.

Jednání Mečiar–Kinkel. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 243, 15. října 1992, s. 1–2.

Mečiar má obavy. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 244, 16. října 1992, s. 2.

Hrozil Mečiarovi atentát? *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 245, 17. října 1992, s. 2.

Celní unie už na světě? *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 253, 27. října 1992, s. 1.

Podpisy na letišti. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 255, 30. října 1992, s. 1.

Mečiarova podmínka. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 256, 31. října 1992, s. 2.

Hranice zatím nebudou. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 264, 10. listopadu 1992, s. 1.

Další dohody podepsány. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 276, 24. listopadu 1992, s. 1.

Konec československého státu. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 278, 26. listopadu 1992, s. 1.

Slovensko asi bez Senátu. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 293, 14. prosince 1992, s. 3.

Víra v dobrou spolupráci. *Svobodné slovo*, ročník 48, číslo 303, 28. prosince 1992, s. 1.

Zmena

Kde nebolo, tam nebolo. *Zmena*, ročník 4, číslo 139, 28. 5. – 3. 6. 1992, s. 26.

Od pondelka do nedele. *Zmena*, ročník 4, číslo 140, 4. 6. – 10. 6. 1992, s. 2–3.

Rukovať voliča X. *Zmena*, ročník 4, číslo 140, 4. 6. – 10. 6. 1992, s. 2–3.

Od pondelka do nedele. *Zmena*, ročník 4, číslo 141, 11. 6. – 17. 6. 1992, s. 2–3.

Kde nebolo, tam nebolo. *Zmena*, ročník 4, číslo 141, 11. 6. – 17. 6. 1992, s. 26.

TUREČEK, Daniel. Quo vadis Morava? *Zmena*, ročník 4, číslo 141, 18. 6. – 24. 6. 1992, s. 10.

Kde nebolo, tam nebolo. *Zmena*, ročník 4, číslo 141, 18. 6. – 24. 6. 1992, s. 26.

Od pondelka do nedele. *Zmena*, ročník 4, číslo 143, 25. 6. – 1. 7. 1992, s. 2.

PUCHOVSKÝ, Maroš. Druhé prebudenie z čechoslovenského sna. *Zmena*, ročník 4, číslo 143, 25. 6. – 1. 7. 1992, s. 4.

HÁBER, Stanislav. Vízia vojny. *Zmena*, ročník 4, číslo 143, 25. 6. – 1. 7. 1992, s. 8.

Od pondelka do nedele. *Zmena*, ročník 4, číslo 144, 2. 7. – 8. 7. 1992, s. 2.

Od pondelka do nedele. *Zmena*, ročník 4, číslo 145, 9. 7. – 15. 7. 1992, s. 2.

Kde nebolo, tam nebolo. *Zmena*. ročník 4, číslo 145, 9. 7. – 15. 7. 1992, s. 26.

PUCHOVSKÝ, Maroš. Budú ľavicové strany jedinou prekážkou v osamostatnení Slovenska? *Zmena*, ročník 4, číslo 146, 16. 7. – 22. 7. 1992, s. 4.

Korunní princí. *Zmena*. ročník 4, číslo 146, 16. 7. – 22. 7. 1992, s. 13.

Kde nebolo, tam nebolo. *Zmena*. ročník 4, číslo 148, 30. 7. – 5. 8. 1992, s. 26.

Od pondelka do nedele. *Zmena*, ročník 4, číslo 150, 13. 8. – 19. 8. 1992, s. 2.

Hot dog. *Zmena*, ročník 4, číslo 150, 13. 8. – 19. 8. 1992, s. 12.

Hot dog. *Zmena*, ročník 4, číslo 151, 20. 8. – 26. 8. 1992, s. 12.

PAŘÍZEK, Michal. Slovensko nemusí byť prvé. *Zmena*, ročník 4, číslo 152, 27. 8. – 2. 9. 1992, s. 12.

Od pondelka do nedele. *Zmena*, ročník 4, číslo 153, 2. 9. – 9. 9. 1992, s. 2.

ŠVICKÝ, Miroslav. Ak nám nezabezpečíte korytá, nezrušíme federáciu. *Zmena*, ročník 4, číslo 153, 2. 9. – 9. 9. 1992, s. 4.

Kde nebolo, tam nebolo. *Zmena*, ročník 4, číslo 157, 1. 10. – 7. 10. 1992, s. 26.

Od pondelka do nedele. *Zmena*, ročník 4, číslo 158, 8. 10. – 14. 10. 1992, s. 2.

Výmena štátnických zdvorilostí. *Zmena*, ročník 4, číslo 158, 8. 10. – 14. 10. 1992, s. 3.

ŠVICKÝ, Miroslav. Pekař, Mečár a tí druhí. *Zmena*, ročník 4, číslo 159, 9. 10. – 21. 10. 1992, s. 2.

Kde nebolo, tam nebolo. *Zmena*, ročník 4, číslo 159, 9. 10. – 21. 10. 1992, s. 26.

Od pondelka do nedele. *Zmena*, ročník 4, číslo 161, 29. 10. – 4. 11. 1992, s. 2.

Od pondelka do nedele. *Zmena*, ročník 4, číslo 162, 5. 11. – 11. 11. 1992, s. 2.

KALINSKÝ-HRONSKÝ, Roman. Aj mamuty vyhynuli, hoci sa im to nepáčilo. *Zmena*, ročník 4, číslo 165, 26. 11. – 2. 12. 1992, s. 4.

Od pondelka do nedele. *Zmena*, ročník 4, číslo 166, 3. 12. – 9. 12. 1992, s. 2.

Kde nebolo, tam nebolo. *Zmena*, ročník 4, číslo 166, 3. 12. – 9. 12. 1992, s. 26.

PUCHOVSKÝ, Maroš. Novoročné želanie: šťastný nový štát! *Zmena*, ročník 4, číslo 169, 30. 12. – 5. 1. 1992, s. 4.

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK Teze MAGISTERSKÉ diplomové práce	
TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:	
Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta: Matějková Kristýna, Bc.	Razítko podatelny: <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin: 5px auto; width: fit-content;"> <p style="text-align: center; margin: 0;">Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd</p> <hr/> <p>Došlo dne: - 1 -10- 2020 -1-</p> <hr/> <p>Čj: 556 Přiloh:</p> <hr/> <p>Přidělena</p> </div>
Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta: 2019	
E-mail diplomantky/diplomanta: 32212790@fsv.cuni.cz	
Studijní obor/forma studia: Žurnalistika/prezenční	
Název práce v češtině: Mediální obraz Václava Klause a Vladimíra Mečiara ve vybraném tisku z doby dělení Československa	
Název práce v angličtině: Media image of Václav Klaus and Vladimír Mečiar in selected press from the period of split of Czechoslovakia	
Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013) (diplomovou práci je možné odevzdat <u>nejdříve</u> po dvou semestrech od schválení tezí) ZS 2021/2022	
Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování (max. 1800 znaků): Revoluce v listopadu 1989 přinesla zásadní změny v celé československé společnosti. Slováci v nově nabyté svobodě viděli možnost na větší autonomii a soužití dvou národů se postupně stalo problematickým. Po volbách v červnu 1992, které na českém území vyhrála ODS (Václav Klaus) a na slovenském HZDS (Vladimír Mečiar), se rozdílné pohledy obou národů ukázaly být ještě více odlišné. Česká a slovenská reprezentace vzešlá z těchto voleb se proto rozhodly jít směrem rozdělení státu, které bylo oficiálně dovršeno 31. 12. 1992. Tato diplomová práce se zaměří na mediální reflexi těchto událostí v tisku vydávaném v obou částech Československa.	
Předpokládaný cíl práce, případně formulace problému, výzkumné otázky nebo hypotézy (max. 1800 znaků): Cílem práce je analyzovat a interpretovat mediální obraz Václava Klause ve vybraném slovenském tisku a Vladimíra Mečiara ve vybraném českém tisku. Zaměřím se na způsob, jakým o význačných politických osobnostech hovořila tištěná média na druhé straně Československa. Mým cílem bude zjistit, zda se narativ zkoumaného tisku lišil v závislosti na tom, pro jaké publikum byl určený, a zda tato média charakterem svého referování o událostech ve druhé polovině roku 1992 nepřispěla ke konečnému rozdělení státu.	
Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu): Úvod I. Teoretická část 1. Mediální konstrukce reality 2. Nastolování mediální agendy (zpravodajské hodnoty, rámcování, objektivita a předpojatost) II. Dobový kontext 1. Stručná historie Československa se zaměřením na národnostní otázku 2. Československý stranický systém po roce 1989 2.1 Československý stranický systém před revolucí 2.2 Český stranický systém po roce 1989 2.2.1 Václav Klaus 2.3 Slovenský stranický systém po roce 1989	

<p>2.3.1 Vladimír Mečiar</p> <p>3. Události kolem rozdělení Československa v roce 1992</p> <p>III. Empirická část</p> <p>1. Charakter československých tištěných médií v roce 1992</p> <p>2. Mediální obraz Václava Klause ve vybraném slovenském tisku</p> <p>3. Mediální obraz Vladimíra Mečiara ve vybraném českém tisku</p> <p>Závěr</p> <p>Seznam použité literatury</p>
<p>Vymezení podkladového materiálu (např. titul periodika a analyzované období):</p> <p>Vybraný český a slovenský tisk z doby od června do prosince 1992. Z českého tisku budou analyzovány celostátní deníky Mladá fronta Dnes, Lidové noviny, Svobodné slovo, Rudé právo a Blesk a týdeník Respekt. Ze slovenského tisku budou pro analýzu použity texty z celostátních deníků Národná obroda, Nový Slovák, Koridor, Pravda a Nový čas a týdeníku Zmena.</p>
<p>Metody (techniky) zpracování materiálu:</p> <p>Představení mediálních konceptů Nastínění souvislostí a událostí, které vedly k demontáži Československa v roce 1992. Zaměřím se také podrobněji na formování polistopadového stranického systému a osobnosti Václava Klause a Vladimíra Mečiara, významných polistopadových politiků v československém kontextu.</p> <p>Obsahová analýza mediálních textů ve vybraném českém a slovenském tisku s cílem poskytnout širší kontext událostem v roce 1992.</p>
<p>Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a metodě jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):</p> <p>BERGER, Peter L. a Thomas LUCKMANN. <i>Sociální konstrukce reality: pojednání o sociologii vědění</i>. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1999. ISBN 80-85959-46-1. Kniha je teoretickým pojednáním o významu „vědění“ pro dialektický vztah mezi realitou a lidským úsilím ji vytvářet. Autoři předkládají sociologický výklad role vědění ve společnosti.</p> <p>BUREŠ, Jan et al. <i>Česká demokracie po roce 1989: institucionální základy českého politického systému</i>. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4283-0. Monografie obsahující politologické analýzy prvních 20 let politického vývoje v České republice. Zaměřuje se na politické a ústavněprávní aspekty transformace české společnosti po roce 1989.</p> <p>KOPEČEK, Lubomír. <i>Éra nevinosti: česká politika 1989–1997</i>. Brno: Barrister & Principal, 2010. ISBN 978-80-87029-98-5. Kniha obsahuje ucelený kontext událostí v české politice mezi lety 1989–1997. Nabízí důkladnou analýzu klíčových událostí a zlomových momentů od zhroutení komunistického režimu do takzvaného „sarajevského atentátu“.</p> <p>LEŠKO, Marián. <i>Mečiar a mečiarizmus: politik bez skrupúl', politika bez zábran</i>. Bratislava: VMV, 1996. ISBN 80-967-2753-2. Kniha je politickou biografií slovenského premiéra Vladimíra Mečiara od listopadu 1989. Zabývá se také fenoménem takzvaného mečiarismu.</p> <p>MCCOMBS, Maxwell E. <i>Agenda setting: nastolování agendy: masová média a veřejné mínění</i>. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-591-2. Autor knihy, který je zakladatelem teorií týkajících se konceptu agenda setting, v knize shrnuje stovky mediálních výzkumů na toto téma a zabývá se prameny a dopadem agendy nastolované médii.</p> <p>RYCHLÍK, Jan. <i>Rozdělení Československa: 1989–1992</i>. Praha: Vyšehrad, 2012. ISBN 978-80-7429-296-5. Podrobné vyobrazení procesu rozdělení Československa od historika a zároveň přímého účastníka tohoto procesu Jana Rychlíka.</p>

<p>STARKEY, Guy. <i>Balance and bias in journalism: representation, regulation and democracy</i>. New York: Palgrave Macmillan, 2007. ISBN 1403992495.   Kniha pojednává o objektivitě a předpojatosti v médiích. Obsahuje analýzu teoretických přístupů i praktických úvah a přehled metod, kterými lze hodnotit mediální obsahy.</p> <p>TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. <i>Metody výzkumu médií</i>. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-683-4.   Kniha seznamuje čtenáře s metodami užívanými při výzkumu médií. Obsahuje zásady komerčního i akademického výzkumu médií. Jednotlivé metodické postupy jsou rozebrány na praktických příkladech z českých médií.</p> <p>TUŠER, Andrej. Slovenská periodická tlače v rokoch 1990–2010 / Slovak Periodical Press in 1990-2010. <i>Otázky žurnalistiky / Questions of Journalism</i>. 2011, 54(1-2), s. 94–105. ISSN 03227049.   Autor se v eseji podrobně zabývá vývojem slovenského tisku v letech 1990–2010.</p>
<p>Diplomové a disertační práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)</p> <p>VALENTOVÁ, Magda. <i>Obraz Slovenska v českém tisku před rozdělením Československa</i>. Olomouc, 2016. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta. Vedoucí práce doc. Mgr. Pavel Šaradin, Ph.D.</p>
<p>Datum / Podpis studenta/ky   1.10.2020 ..</p>

<p>TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:</p> <p>Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:</p> <p>Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:</p> <p>Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.</p> <p>Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.</p> <p>PETR JUST 1.10.2020 ...</p> <p>Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga Datum / Podpis pedagožky/pedagoga</p>

<p>TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNÝ FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO OBOU VÝTISKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE.</p> <p>TEZE NA IKSŽ SCHVALUJE GARANT PŘÍSLUŠNÉHO STUDIJNÍHO OBORU.</p>
--

Seznam příloh

- Příloha č. 1: Názory Čechů a Slováků na rozdělení federace v září 1992 (obrázek)
- Příloha č. 2: Rozhovor s Livií Klausovou ve víkendové příloze Národní obrody z 3. července 1992 (obrázek)
- Příloha č. 3: Průzkum otištěný ve vydání Národní obrody z 30. července 1992 (obrázek)
- Příloha č. 4: Rozhovor s Václavem Klausem v Národní obrodě ze srpna 1992 (obrázek)
- Příloha č. 5: Václav Klaus ve vydání Národní obrody z 23. září 1992 (obrázek)
- Příloha č. 6: Titulní strana Národní obrody 26. září 1992 (obrázek)
- Příloha č. 7: Karikatura ve vydání Nového času z 16. 6. 1992 (obrázek)
- Příloha č. 8: Václav Klaus na titulní straně vydání Nového času z 20. 6. 1992 (obrázek)
- Příloha č. 9: Václav Klaus na obálce vydání Nového času z 2. 7. 1992 (obrázek)
- Příloha č 10.: Zmínka Václava Klause v Novém čase z 16. 7. 1992 (obrázek)
- Příloha č. 11: Václav Klaus ve vydání týdeníku Zmena z přelomu května a června 1992 (obrázek)
- Příloha č. 12: Václav Klaus v komiksovém stripu v srpnovém vydání týdeníku Zmena (obrázek)
- Příloha č. 13: Komentář zmiňující Vladimíra Mečiara ve vydání Blesku z 26. srpna 1992
- Příloha č. 14: Titulní strana deníku Blesk z 17. října 1992
- Příloha č. 15: Titulní strana Svobodného slova z 9. 6. 1992
- Příloha č. 16: Titulní strana Svobodného slova z 12. 6. 1992 (obrázek)
- Příloha č. 17: Titulní strana Svobodného slova 2. července 1992 (obrázek)
- Příloha č. 18: Titulní strana Svobodného slova 1. srpna 1992 (obrázek)
- Příloha č. 19: Vladimír Mečiar ve červnovém vydání Respektu (obrázek)
- Příloha č. 20: Vladimír Mečiar ve vydání Respektu z přelomu června a července 1992 (obrázek)